

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 NİSAN 2009

Bütün Dünya

192297

SAYI: 2009/04

FİYATI: 4 TL

**Kayseri'nin 93 Yıllık Büyük Sırrı:
80 Ermeni Aile Yük
Vagonlarıyla Kaçırıldı**

**Amerikalı Emekli Albay
Türk Vatandaşı
James (Cem) Ryan
Obama'ya Türkiye'yi anlatıyor**

*Sözde Soykırım
Sözde Kaldı:*

Avrupa Adalet Divanı Ermeni İddialarını Reddetti

**Fransız Müzisyen
Atatürk için Viyola Seçti**

*Sevda Tantan'dan
Genç Kızlara
Yeni Bir İş Alanı Müjdesi*

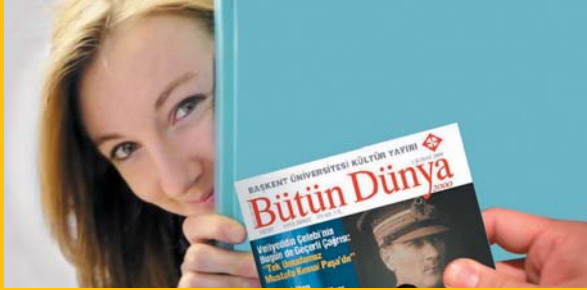
**Metin Gören
Adaşı ve Arkadaşı
Metin Oktay'ı
Anlatıyor**

**Atatürk'ün
Gün Işığına
Çıkarılan
Yeni
Fotografı**

Bütün Dünya'ya Bugün Abone Olun Derginiz Yarın Kapınıza Gelsin

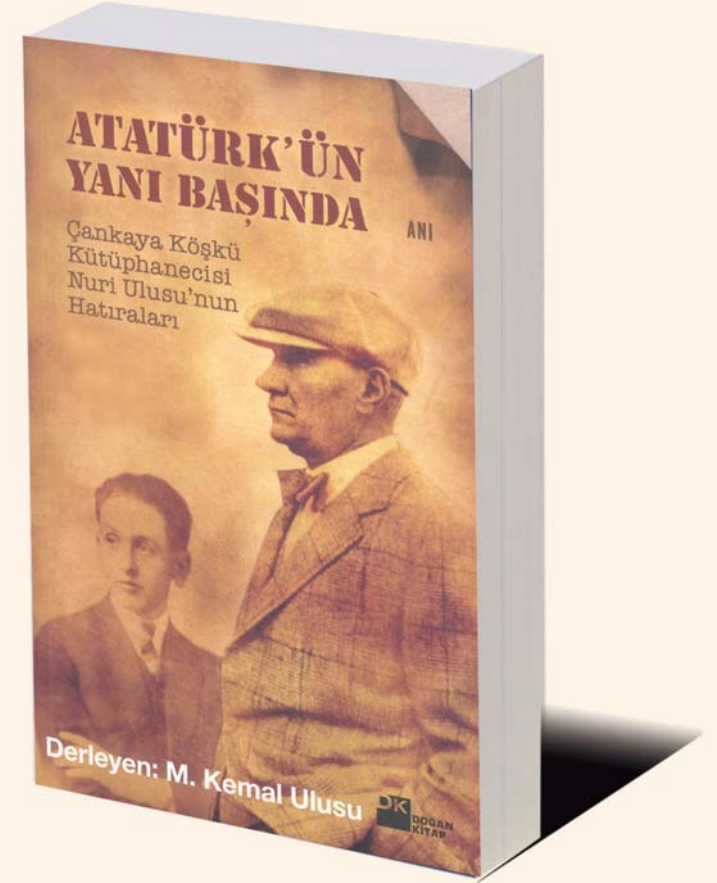
Abonet ile üyelik çok kolay

Tıklayın
abonet@abonet.net

veya arayın
0212 314 0888

abonet

www.abonet.net

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya

YEREL SÜRELİ YAYIN 2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Mehmet Muhsinoğlu

Genel Koordinatör:

Gülçin Orkut

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Çiğdem Ayhan

İşletme Genel Yönetmeni:

Sina Şen

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:

Süheyla Dinç

Redaksiyon:

Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükheth Alicikoğlu

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan),
Prof. Dr. Ahmet Mumcu,
Prof. Dr. Solmaz Doğanca,
Prof. Dr. Sevil Öksüz, Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay, Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu, Necmi Tanyolaç,
Kaya Karan, Alaettin Giray, Ayhan Erten,
İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Metin Atamer, Nuray Bartoschek,
Cahit Batum, Prof. Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Halûk Cansın, Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop,
Gülbüz Evren, Metin Gören, İlyas Halil,
Pelin Hazar, İlker İnal, Muzaffer İzgü,
Özüm Larçın, Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu
Oskay, Saniye Özden, Yaşar Öztürk,
Erdoğan Sakman, Erdoğan Tokmakçıoğlu,
Songül Saydam, İzlen Şen, Cheryl Tanrıverdi,
İzmir Tolga, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,
Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu,
Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sok., No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 8016 (pbx)
Faks: (0312) 234 1216

İletişim Adresi:

Sedef Cad., 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, D: 16, Ataşehir, 34750, İstanbul
Tel: (0216) 456 2727 (pbx)
Faks: (0216) 456 2729

Abone Hizmetleri:

(0212) 314 0888

Dağıtım: Yaysat

Renk Ayrımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 30. 03. 2009

D Ü N Y A D A B İ R İ L K

Bu Fındık, Sadece “Size ve Sevdiklerinize Özel” Kavruluyor.

Elden Fındık, dünyada ilk kez gerçekleştirilen “kişiyi özel uygulama” yöntemiyle size ve sevdiklerinize benzersiz bir lezzet sunuyor.

Elden dünyasında, “beklemiş” fındık, “hazır” fındık yok.. “Size özel işlem” sipariş verildiği anda başlıyor. Giresun’un 1. sınıf seçkin fındıkları geleneksel fırınlarda ağır ateşte uzun süre elle karıştırılarak kavruluyor ve tamamen doğal koşullarda soğumaya bırakılıyor. Yaklaşık 20 dakika sonra demlenerek ideal tadına kavuşan fındık, vakum makinelerinde ambalajlanıyor ve

adresinize teslim edilmek üzere kargoya veriliyor. Böylece dünyanın ilk “kişiyi özel” fındığı, siparişinizden en geç iki gün sonra bildirdiğiniz adrese ulaşıyor.

Bugüne kadar tatmadığınız lezzetlerdeki fındığınızın siparişi için ilk adımı atın. Elden’in saf, kaliteli, taze fındıklarını “kavrulur kavrulmaz” size ve sevdiklerinize gönderelim.

www.elden.com.tr
(0454) 212 99 66

Siparişler sadece internet ve telefon hatlarımızdan gerçekleştirilmektedir. Siparişlerimiz en fazla 5 kg ile sınırlıdır.

2008 mahsulü, 1. sınıf Giresun fındıklarından
FERAY-ALİ LARÇIN’ın isteği üzerine
Sayın **KEMAL ÖZTÜRK**
için özel olarak kavrulmuştur.
AFİYET OLSUN...
Kavrulma tarihi : 04.02.2009 S.K:04.08.2009
Kavrulma saati : 08.30 250 gr €

Başkent Üniversitesi’nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından
1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi
ve Ticaret A.Ş.’nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

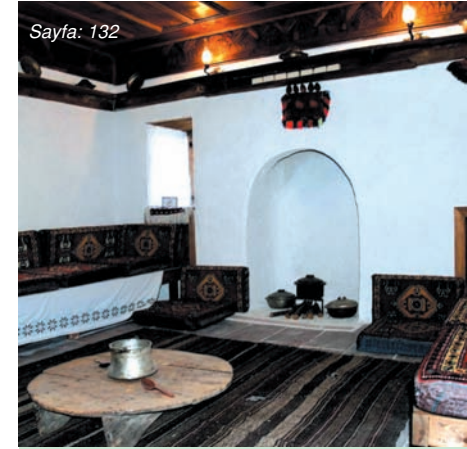
www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

İ Ç İ N D E K İ L E R

- 7** Son Sözü Hukuk Söyledi... **43** 20'nci Yüzyılın İlk İnsanlık
METE AKYOL Suçu: Herero ve
Nama Soykırımı
MEHMET MUHSİNOĞLU
- 10** Arapça Kökenli **51** Kabotaj'dan Çevre Yoluna
Deyimlerimiz ŞEBNEM ŞEN
ORHAN VELİDEDEOĞLU
- 15** Atatürk'ün Gün Işığına **55** Mareşal Fevzi Çakmak
Çıkan Yeni Fotoğrafları ALİ NAILİ ERDEM
- 21** Yine 24 Nisan **57** Bir Antolojide Genç
Yine Soykırım Yalanı CUMHURİYETİN ŞİİR BİRİKİMİ
GÜRBÜZ EVREN KONUR ERTOP
- 26** "Tarihimizle Yüzleşmek ve **62** Bir "Ünlü Türk"ün
Kimi Yüzlere Ayna OLAY YARATACAK ANILARI
SEMRA ATAY ERAY DİNÇER
- 34** 80 Ermeni Aile **70** Ben TÜBİTAK
Yük Vagonlarıyla Kaçırıldı BURSİYERİDİM
MEHMET ERKAN DÜLGEROĞLU DR. MEHMET UHRİ
- 73** Vatandaşımız Ryan'dan **78** Kral ve Ben
Obama'ya Mektup METİN GÖREN
BARIŞ TARKAN
- 82** Yenilik Zamanı: İlkbahar **88** Ayşe Kulin'den Olağanüstü
CHERYL TANRIVERDİ GÜZEL BİR "ÜÇLEME"
DEMİR AYTAÇ
- 95** Amerika'da Yayınlanan **95** Amerika'da Yayınlanan
Bir Radyo Programı: "Genç Türkler"
İZMİR TOLGA

- 98** "Gnothi Seauton" **102** Kemal Atatürk İçin
SONGÜL SAYDAM Bir Viyola Aldık
BURCU GÖKER
- 106** Yepyeni Bir İş Okyanusu **110** Şenol Ağabey
SEVDA TANTAN MUZAFFER İZGÜ
- 115** Ünlü Besteci Liszt **118** Kızımla Söyleşi
İSTANBUL'DA... BEKİR ÖZGEN
YÜCEL AKSOY
- 123** Bizim Tam 300 **127** Rüyaların Rüyası
Köpeğimiz Var ALİ MURAT ERKORKMAZ
NEVİN DEDEOĞLU
- 132** Köy Odaları **137** Bir Fiyat Listesi
MEHMET ÜNVER ERDOĞAN TOKMAKÇIOĞLU
- 140** Eskiler Alır Eskiler Satarım **149** Asalak Yağ Böceği
NURAY BARTOSCHEK ERDOĞAN SAKMAN

- Sizden Bize* **8**
İlk Dersimiz Türkçe **13**
Fırçalayarak **49**
Bilginizi Denetleyin **93**
Nisan SuDokuları **122**
Anne ve Babalardan **146**

KÖY ODALARI

- Mankafa Poldi* **148**
Kareler ve Rakamlar **152**
Mantık Bilmecesi **153**
Satranç **154**
Bulmaca **156**
Ayın Kitapları **158**
Bir Fotoğraf Bin Sözcük **160**

Son Sözü Hukuk Söyledi...

Bir hukuksal kararın kesin noktasını koymak üzere adalet kürsüsüne inen kağıdımızdaki yargıç çekici aslında, yüzyıllardır birlikte, iç içe yaşamış iki milletin arasına kendi çıkarlarını sokuşturmak isteyen ülkelerin kafalarına inen bir hukuk tokmağıdır.

Anlamının özü, Türkiye'nin yıllardır dünyaya duyurmaya çalıştığı sözüdür:

“Varsa belgeniz, gösteriniz. Yoksa kanıtınız, lütfen konuyu kapatınız.”

Asla Ermeniler'e dostluk yapmak için değil, fakat tümüyle Türkler'e düşmanlık yapmak için yıllardır lafla peynir gemisi yürütmeye çalışan ülkeler, Avrupa Adalet Divanı'nın red kararından sonra peynir gemilerine, oldukları limanda demir attırmayı umarız akıl ederler.

Yazarımız Semra Atay'ın bu konudaki titiz çalışmasını okurken, “O günler” diye söz edilen 1915 ve 1916 yıllarında Osmanlı yönetiminin üst düzey görevlileri arasında bulunan Ermeni yöneticilerin adları ve görevlerinin listesini de özel bir ilgiyle izleyeceksiniz.

Bu konuda özel bir ilgiyle izleyeceğimiz bir başka yazımız ise, konuk yazarımız Mehmet Erkan Dülgeroğlu'nun “aile mirası” anısıdır.

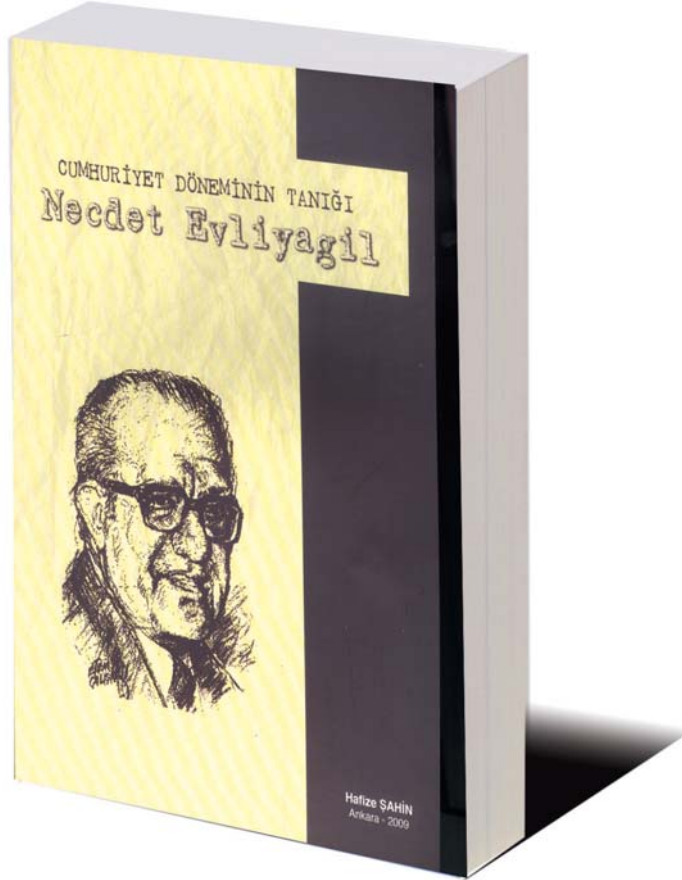
Kayseri'de 1910'lu yıllarda halı ticareti yapan dedesi merhum Hacı Hilmi Efendi'nin, kulaktan kulağa abartılarak yayılan dedikodular karşısında korkuya kapılan Emeni dostlarının kendisine ilettikleri bir “isteği”ni nasıl yerine getirdiğinin öyküsünü yazdı Mehmet Erkan Dülgeroğlu.

Kayseri'de yalnızca birkaç kişinin bildiği ve 93 yıldır bir sır olarak saklanan bu olayın öyküsünü okuyunca, “üçüncü şahıslar”ın henüz araya girmedikleri dönemde Türkler'le Ermeniler'in birbirleriyle ve birlikte ne denli iç içe ve dostluk içinde yaşadıklarını bir kez daha anımsayacak, Türkler'le Ermeniler arasındaki dostluk bütünlüğüne bir kez daha tanık olacaksınız.

Geçen sayımızda yayımladığımız ve büyük bir ilgiyle karşıladığınız Atatürk'ün görmediğimiz fotoğraflarının yeni bölümünü bu sayımızda yayımlıyoruz.

İnternette www.butundunya.com.tr adresindeki sitemizden bu fotoğrafları siz de bilgisayarınıza aktarabilirsiniz.

Bu çok özel fotoğrafları bizim aracılığımızla sizle paylaşan saygıdeğer okurumuzla aranızda şimdi yine giriyor, içtenlikli teşekkürlerinizi bir kez daha iletiyoruz kendisine...•

İSTEME ADRESİ:

Ajans-Türk Basın ve Basım A.Ş.
İstanbul Yolu 7. Km., Necdet Evliyagil Cad., No: 24, Batıkent / Ankara
(0312) 278 0824 info@ajansturk.com.tr

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR BİZDEN SİZE YANITLAR

*Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşebir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729*

Çok beğendiğimiz dergimizin 2009 / 03 sayısında, Sayın Barış Tarkan'ın yazısını okudum. Atatürk'ümüzün o benzersiz ön-görüsü karşısında bir kere daha hayran kaldım. Ancak Şam büyükelçimiz (!) Y. Halit Çelik'in, Atatürk resmini göremeyince çok şaşırın Sevgili Rıza Zelyut'a verdiği yanıt, "O günler geçti Rıza Bey, ne Atatürk'ü, bunları aşalım" demesine çok şaşırdım. O elçi kimi temsil ediyor merak ettim.

Sayın Tarkan'ın yazısının sonuna eklediği N. Tevfik'in o ünlü dörtlüğü az bile kalır bu nankörlük karşısında, beni yatıştırmak için... Saygılarımla,

Cahit Yücel,
Emekli Öğretim Görevlisi,
Datça, Muğla.

Sayın Gürbüz Bey, ben Almanya'da öğretmenim. Her Türkiye'ye tatile gelişimde mutlaka derginizin mevcut olan sayısından alırım. Mart ayında yayımlanmış olduğunuz dergideki yazınızı okudum.

Yazınızı okuduğumda tam da ihtiyacım olan bir şey olduğunu düşündüm. Çalıştığım okulda bir Alman öğretmen Ermeni Soykırımını olduğunu düşünüyor.

Ben, bu öğretmene böyle bir şeyin olmadığını anlatmaya çalıştım; fakat bu öğretmen bana "Wikipedia" sitesinden ("Völkermord an den Armeniern") Ermeni Soykırımı ile ilgili olan kısmı benim için yazdırmış ve okumam için bana verdi. Okuduğumda yazılanlara inanamadım. Aynı siteye ben de girdim ve Türkçe kısmından Ermeni Soykırımı ile ilgili kısmı bulup okudum; ama Almanca olarak yazdırıp bana verdiği yazı ile birebir çevirisi değildi.

Ben Ermeni Soykırımı'nın gerçeklikten uzak olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Ancak bu söylediğimi belgelerle kanıtlamam gerekiyor. Bana yardımcı olabileceğinizi düşündüm.

Acaba bu öğretmeni Ermeni Soykırımı olmadığına ilişkin fikrini değiştirebilmem için bana Almanca dilinde önerebileceğiniz kitap, in-

ternet sitesi gibi kaynaklar var mı? Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla,

Serap Köksal,
Almanya.

Ben de derginizin takipçilerinden biriyim. Çıkan bazı yazıları yeri ve zamanı geldikçe öğrencilerime okuyorum, hoşlarına gidiyor. Geçen gün yine "Çocuklara bir şeyler okuyayım" dedim ve 2000 yılının Mart sayısını elime aldım. Dokuz rakamının sihrini anlatan yazıyı öğrencilerime aktardım. Konuştuk ve tartıştık.

Dersten sonra daha önceleri çevirip okuduğum sayfaları bir kez daha okumak istedim ve 52'nci sayfadaki Shakespeare'in "Ayaklar Altında İnsan Onuru" sonesini okudum. Günümüze ne kadar uyuyor. Hele şu dönemde defalarca okunması gerekiyor bizi kendimize getirmek için...

Sizden ricam gündeme uyan bu yazıyı gelecek sayılarınızın birinde tekrar yayınlamanız. Belki okumayan birileri vardır, dikkatini çeker. En içten saygılarımla,

Selma Aydın,
Balıkesir.

Birkaç dakika önce bitirdiğim ve sizlerin tüm emeğiyle yarattığı bu derginin, gerçekten inanılmaz bir güzelliği olduğunu söylemek istiyorum. Dergiyi, güzel bir arkadaşımдан ayıp olmasın diye almak zorunda kaldım. Önce pek önemsemedim, okuya-

bileceğimi pek düşünmüyordum. Okumaya başlayınca, bitirdiğimde ancak masamdan kalkabildim.

Özellikle şunu söylemek istiyorum "Bütün Dünya" dergisi inanılmayacak derecede insancıl ve modern düzenin yozlaşmış değerlerinden çok uzak. Uzun süredir bu kadar keyifle ve istekli hiçbir şeyi okumamıştım. "Bütün Dünya" dergisi çalışanlarına ve beni derginizle tanıştıran güzel arkadaşşıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Mehmet Toğrul,
Armutlu, Yalova.

Bizler, Nevşehir ili Derinkuyu ilçesinde görev yapan bir grup öğretmeniz. Okulumuz Derinkuyu ilçesine bağlı Yazıhöyük kasabasında hizmet vermektedir. Eğitim, öğretimde öğretmenin etkinliği kadar eğitim materyali de son derece önemlidir. Okulumuzda ne yazık ki, maddi imkansızlıklar yönünden çocuklarımızın yararlanabileceği bir kütüphanemiz (yeterli seviyede) bulunmamaktadır.

İnsanlığın ortak değeri olan çocuklarımızın modern bir kütüphaneye kavuşabilmeleri için ilgi göstereceğinizi umut eder, her türlü ilgi ve yardımınız için şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla,

Turan Pala,
Türkçe Öğretmeni,
Yazıhöyük Gazi
İlköğretim Okulu,
Yazıhöyük Kasabası
Derinkuyu, Nevşehir.
Okul tel.: (0 384) 393 6003

TÜRK DİLİ
Orhan Velidedeoğlu

Arapça kökenli deyimlerimiz

Dilimizde Doğu kökenli pek çok deyim var. Özellikle XIII'üncü yüzyıldan sonra Arapçaya boyun eğmenin sonucu, Arap kökenli atasözü ve deyimler çoğalmış; bazıları dilimize girdiği biçimde varlıklarını korurken bazıları da anlam ya da ses kaymasıyla değişime uğramış.

Örneğin, **Ceffe'l kalem**:

Milli Kütüphane Genel Müdür-lüğünce derlenen "Türk Atasözleri ve Deyimleri" (1971) adlı yapıtta yer alan bu deyim, yüzyıllar ötesinden anlam kaymasına uğrayarak Osmanlıcaya girmiş, günümüzde de "üzerinde durmadan, düşünmeden, bir çırpıda yazıldı / söylen-di" anlamlarında kullanılmıştır.

Bu Arapça söz, 1980 öncesi TBMM kürsülerinde, üzerinde yeterince durulup düşünülmediği belirtilmek istenen kanun tasarı veya teklifleri için sıkça kullanılır; arada bir, ağdalı konuşmaya özenen genç milletvekillerinin bu

deyimi yanlış algılayarak "ceff-el kalem" yerine "cetvel kalem" biçiminde kullanmaları da yaşlı ve deneyimli milletvekillerinin esprilerine yol açardı.

Gerçekte, Arapça cefif, "kuru"; ceff-el kalem (ceffe'l kalem) deymi ise "kalem kurudu" demektir. Hangi kalem? Allah tarafından kişinin kaderini belirleyen "alın yazısı"nı yazan kalem... Bu yazı bir kez yazılır ve kalem kurur, bir daha yazmaz; yazılan değişmez...

"Alın yazısı" deymiyle "herhangi bir şey üzerinde fazla durup düşünülmemek" arasında nasıl bir bağ kurulmuş olabilir?

(28 Şubat Cumartesi gecesi bir televizyon kanalında iki genç ile yapılan söyleşide, ölümünden sonra Hz. Muhammed'in, insanların kaderlerinin saptandığı yere, alın yazılarını yazan kalemlerin sesini duyacak kadar yakın olduğu anlatılıyordu...)

Kaderciliğin ağır bastığı toplumlarda, meydana gelen her tür-

lülü üzücü, acı verici olayların, *almamızın yazısı, yazandan sual olmaz / Allah'ın takdiri bu, üzerinde durulmaz*, inancıyla "değişmez alın yazısı"na bağlanıp üzerinde fazla durulmaması, aksi durumda bunun Allaha karşı gelmek, günaha girmek olacağı düşüncesinden yola çıkılarak, "ceffe'l kalem" deyimine böylesi anlam yüklenilmiş olması, güçlü bir olasılık.

iran'ın ünlü filozofu şair Ömer Hayyam (1047-1122), kuşklarını dile getirdiği rubailerinin birinde Hudâ'sına, şöyle sitemde bulunur:

Beni özene bezene yaratan kim? Sen. / Ne yapacağımı da yazmışsın [alınma] önceden. / Demek, günah işleten bana sensin; / Öyleyse nedir bu cennet cebennem?..

(Çeviri: Sabahattin Eyüboğlu)

Osmanlı divan şairlerinden Sürurî (1752-1814), yazı sanatçısı Yesârî'nin ölümüne ebced hesabıyla tarih düşürür:

Ceffe'l kalem, Yesâri- i battat gitti ab! (H. 1213).

Atılâ İlhan da bir yazısında bu deymi şöyle kullanmıştı:

Bilmem kaç yıllık 'medeniyet birikimini' ceffelkalem reddediyorlar. (Cumhuriyet, 14.6.2000)

Ömer Asım Aksoy'un "Deyimler Sözlüğü"nde (1976 baskısı), 7814 numaralı bir deyim var: **Zemheri zürafası** (Kışın ince giysi giyen...)

Ali Püsküllüoğlu'nun "Türkçe

Deyimler Sözlüğü"nde (1995) ise şöyle yazılmış: **Zemheri zürafası gibi...** (Kışın ince giysi giyen kimseler için alay yollu söylenir.)

Oysa, bu her iki değerli dilcimizin sözlüklerine aldıkları deyimde geçen **zurafa** ve **zürafa** sözcükleri **zürefa** olmalıydı.

Çok yararlandığım bir kaynak, Pars Tuğlacı'nın "**Okyanus** 20. Yüzyıl Ansiklopedik Türkçe Sözlük"üne bakıyorum:

"**Zemheri** i. Osm. <Ar. Zemherir. esk. Karakış."

Zemheri ile ilgili çeşitli açıklamalar yapıldıktan sonra örnek deyim olarak "zemheri zürafası" gösterilir:

"**Zemheri zürafası** dey. (Alay olarak) Kışın ince giysi ile gezenlere denir."

Pars Tuğlacı gibi ünlü bir dilbilimci ve de sözlükçü, üç ciltlik bu değerli yapıtında, "uzun bacaklı ve boyunlu hayvan" **zürafa** ile "zarif, kibar kimseler" demek olan **zürefâ**'nın değişik anlamda sözcükler olduğunun ayırdına varamamışsa, Arapça zürefâ'nın ne anlama geldiğini bilmeyen, bilmek zorunda da olmayan halk nasıl yanılsın?..

Zemheri zürefâsı, kışın en soğuk günlerinde bile (Zemheri / Erbain, 22 Aralık'tan 31 Ocak'a kadar süren aşırı soğuklar) sık, zarif görünmek uğruna ince elbise giydiği için üşüyüp titreyenlere –alay yollu– yakıştırılan bir deyimdir:

Mangal bile yakılmadığı için zemberi zürefâsı gibi tirtir titriyordum (Ahmet Rasim, 1864-1932).

Başka yapıtlarda da rastladığım bu yanlışlığa düşenler, en azından, yazım kılavuzlarına baksalardı, 1928 tarihli ilk *İmlâ Lugatı*ndan günümüze, kılavuzların bütün baskılarında Arapça “*zerafa*”dan Osmanlıca’ya giren ve hayvan adı olan *zûrafa* sözcüğünü görebilecekleri gibi, 1941-1973 yılları arası baskılarda da *zûrafa* sözcüğünün hemen altında *zûrefa* (zarifler) sözcüğünü bulabilirlerdi.

Dilimizde yine Arapça kökenli olup ses benzeşmesi ya da sözcük yakıştırmasıyla söyleyişi değişen; ama yine aynı anlamda kullanılan deyimler de var:

Bir heybe hasır kalmak (Her şeyini kaybetmiş olmak).

Bu deyim, *bâib* ve *bâsir* sözcüklerinin anlamını bilmeyen halkın yakıştırmasıdır ki, Arapça “*bâib ü bâsir*” biçiminde kullanılırdı.

Hâib, emeği boşa giden, umutsuz, kederli [kimsel];

Hâsir, zarara uğrayan, eli boş (“*hâib*” sözcüğüyle birlikte kullanılır).

Bir heybe hasır kaldı; Heybe hasır yola koyuldu; Heybe hasır eve döndü... biçimlerinde söylenen bu eski deyim, emekleri boşa gitmiş, kayba uğramış kişiler için “umduğunu elde edememek, eli boş kalmak” anlamında kullanılırdı:

Hayvanları, mahsulleri sel alıp götürür, ortalık durulunca mağaradan çıkıp bâib ü bâsir eve gelir (Fâik Reşat, 1851-1914).•

OrhanVelidedeoglu@butundunya.com.tr

Bir yaz akşamı annesi dört yaşındaki oğlunu yatağa yatırırken dışarıda bir anda şiddetli bir fırtına koptu. Gök gürüldüyör, şimşekler çakıyordu.

Oğlu annesine sarıldı ve gitmemesi için yalvardı:

“Çok korkuyorum anne” dedi. “Bu gece benim yanımda yatar mısın lütfen?”

Annesi, buna gerek olmadığını söyledi:

“Sen koca bir adam oldun artık” dedi. “Gök gürültülerinden ve şimşeklerden korkmamalısın...”

Sonra da oğlunu yanağından öperek yanından ayrılırken hafifçe gülümseyerek ekledi:

“Ben içeride babanla yatacağım, yavrum.”

Annesi odasından çıkarken oğlu merakla sordu:

“Babam neden korkuyor gök gürültülerinden, anne?” dedi.

“Yoksa o bâilâ koca bir adam olamadı mı?”•

İLK DERSİMİZ TÜRKÇE

Saniye Özden

Sözcük bilginizi denetledikten sonra, doğru yanıtlar için 14'üncü sayfamıza bakınız

1. nafta (fransızca) –

- a) patiska türü b) anlatımla ilgili c) benzinle gaz arası bir ürün ç) bir tür uyuşturucu

2. obelisk (fransızca) –

- a) dikilitaş b) kısa namlulu top c) bir mineral ç) otsu bir bitki

3. ödem (fransızca) –

- a) burun ve orta kulağı birleştiren boru b) çokgen planlı tapınak c) kimi hastalıklarda görülen şişlik ç) ince tahta

4. paçavra (yunanca) –

- a) yarış atlarının gezdirildikleri yer b) bez ya da kumaş parçası c) ateşli bir hastalık ç) dantel iğnesi

5. raca (hint dilleri) –

- a) bir san b) kural c) giysi ç) kabadayı

6. sabo (fransızca) –

- a) tahta ayakkabı b) kösele terlik c) semer bağı ç) yular

7. şablon (almanca) –

- a) bir zehir türü b) cetvele benzer araç c) denizdeki yüzen işaret cismi ç) en eski dinlerden biri

8. taba (fransızca) –

- a) tütün kesesi b) hızölçer c) çizelge ç) bir renk

9. uçarkefal (yunanca) –

- a) Karadeniz balığı b) Ege balığı c) Akdeniz balığı ç) Marmara balığı

10. ülser (fransızca) –

- a) kalp deliği b) karaciğer hastalığı c) mide yarası ç) akciğer kanseri

11. yakamoz (yunanca) –

- a) su içinde oluşan ısıltı b) ateşböceği ısıltısı c) puslu gecede ay ışığı ç) mehtap

12. zagon (bulgarca) –

- a) zikzak biçimi b) yöntem c) derisi çizgili hayvan ç) bir tür yelkenli

İLK DERSİMİZ TÜRKÇE YANITLAR

13'üncü sayfamızda yer alan sözcüklerin doğru karşılıkları

1. nafta (fransızca) –
c) benzinle gaz arası
bir ürün.	a) tahta ayakkabı.
2. obelisk (fransızca) –
a) dikilitaş.	7. şablon (almanca) –
b) cetvele benzer araç.
3. ödem (fransızca) –
c) kimi hastalıklarda
görülen şişlik.	8. taba (fransızca) –
ç) bir renk.
4. paçavra (yunanca) –
b) bez ya da kumaş parçası.	9. uçarkefal (yunanca) –
c) Akdeniz balığı.
5. raca (hint dilleri) –
a) bir san.	10. ülser (fransızca) –
c) mide yarası.
6. sabo (fransızca) –	11. yakamoz (yunanca) –
a) su içinde oluşan ısıltı.
	12. zagon (bulgarca) –
b) yöntem.

Kurnaz bir tüccar, güney denizinde yaşayan yerlilerin bol miktarda altını olduğunu duyunca, bir gemi dolusu soğanla yola çıktı. Yaşamlarında ilk kez soğan yiyen yerliler soğandan o denli memnun kaldırlar ki, tüccara bunun karşılığında bir gemi dolusu altın verdiler.

Bu haberi duyan başka bir kurnaz tüccar “Madem soğanı sevdiler, o zaman sarmısağı da severler” diye düşünerek bir gemi dolusu sarmısakla aynı adaya doğru yola çıktı.

Gerçekten de yerliler sarmısağı soğandan daha fazla sevdiler. Bunun karşılığının öyle altınla falan ödenmeyeceğine inandıkları için de, sarmısaklara karşılık ellerindeki en değerli şeyi verdiler, bir gemi dolusu soğan... •

A TATÜRK'ÜN GÜN IŞIĞINA ÇIKAN YENİ FOTOGRAFLARI

Üstteki fotoğraftaki yazı: "Bin Yaşa Gazi Paşa"
Büyük Gazi Paşa Hazretleri'nin Kastamonu seyyahati avdeti intibalarından.
Ankara 1 Eylül 1341 (1925).

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gürbüz Evren

Yine 24 Nisan Yine Soykırım Yalanı

Her yıl 24 Nisan'da dünyanın birçok ülkesinde 1915 olaylarıyla ilgili Ermeni iddiaları yazılı ve görsel medyada geniş yer bulur. Soykırım iftiracıları için 24 Nisan, seslerini en çok çıkardıkları ve dünya kamuoyunu en çok zehirledikleri gündür. Dünyayı işlemediğimiz bir cinayete inandırmak için uydurdukları yalanlara simgesel bir gün olarak seçtikleri 24 Nisan, olmayan bir soykırımın başlangıcıdır.

Değerli okuyucular, her fırsatta tekrarladığım bir düşüncemi bir kez daha aktarmakda yarar görüyorum. Hiçbir ulusa ya da topluma karşı hele hele Ermeniler'e karşı düşmanlık beslemedim. Tek amacım soykırım yalanına karşı gerçekleri belgeye ve bilgiye dayalı olarak ortaya koymaktır. Yaşanan acı olayları da yadsımıyorum. Bu acılar karşılıklıdır ve sorumluları da öncelikle Rusya, İngiltere, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa'dır. Yalnızca Ermeniler değil, Türkler de çok büyük acılar çekmiştir. Akrabalarımın yüzlerce insan Ermeni çeteleri tarafından katledilmiş olmasına karşın, asla Ermeniler'e karşı kin beslemedim. Bu konuda 2 kitap

yazdığım ve sayısız makaleye imza attığım için kimi "özürlü" çevrelerce Ermeni düşmanı olarak gösteriliyorum. Birçok Ermeni arkadaşım var ve onlar ne olduğumu çok iyi biliyorlar. Yalnızca gerçeğin peşindeyim ve yalanın düşmanıyım.

Önce, 24 Nisan'da ne yaşandığını kısaca anlatarak başlayalım. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Mart 1915'te Rus ordusunun Van'a girmesiyle Ermeniler'in geride yalnızca 1500 kadar Türk kalacak bir katliama girişmeleri üzerine Osmanlı Devleti, önce İstanbul'daki Ermeni Patriği'ni sonra da Osmanlı Meclisi'ndeki Ermeni milletvekillerini ve Ermeni toplumunun önde gelenlerini bir toplantıya davet etmiştir. Bu toplantıda, Ermeniler, vatandaşı olduk-

ları devlete karşı düşman bir ülkenin ordusuyla yani Rus ordusu ile işbirliği yapmaktan vazgeçmeleri, Türkler'i, Kürtler'i ve öteki Müslümanlar'ı katletmemeleri konusunda uyarılır, aksi takdirde önlemler alınacağı bildirilir.

Tüm bu görüşmeler ve uyarı-

Atatürk'ün yabancıların gözündeki saygınlığını bilenler, Mustafa Kemal'e atıfta bulunarak iddialarına destek bulmaya yönelik çalışmalarını ısrarla sürdürmektedir.

lar Ermeni Patrikhanesi başta olmak üzere birçok Ermeni kaynağında da yer almaktadır.

Buna karşın, Ermeni çetelerinin saldırılarında azalma olmayınca Osmanlı hükümeti hareket geçerek, 24 Nisan 1915'te İstanbul'daki Ermeni Devrim Komitesi'ni kapatır, Ermeni komitelerinin önde gelenlerini tutuklayarak, bunlardan 235 kişiyi Ankara ve Çankırı'ya sürgüne gönderir. Olmayan Ermeni soykırımının başlangıcı olarak her yıl 24 Nisan'da kopartılan yaygaranın aslı budur. Ermeni çevrelerine göre sürgüne gönderilenlerin hepsi öldürülmüştür. Oysa 235 kişiden yalnızca 1 kişi hastalık nedeniyle yaşamını yitirmiştir. Ötekilerse daha sonra başka bölgelere dağılmış, büyük bir bölümü de yurt dışına çıkmıştır.

Soykırım iddialarını destekle-

yenler Atatürk'ün açıklamalarını da çarpıtmaktadır. Bu çevrelerin Mustafa Kemal Atatürk'ün hiçbir zaman söylemediği ve yazmadığı ifadeleri Atatürk'e atmış gibi gösterme çabası içinde olduklarını ortaya koyan birçok örnek vardır.

Atatürk'ün Türk insanı için ne anlam ifade ettiğini, yabancıların gözündeki saygınlığı ve inandırıcılığını bilenler, Mustafa Kemal'e atıfta bulunarak iddialarına destek bulmaya yönelik çalışmalarını ısrarla sürdürmektedir. Bu çevreler söz konusu iddiaları ciddi olarak bilinen uluslararası kuruluşların resmi belgelerine bile sokmayı başarmıştır.

Bu durumun en somut örneklerinden biri Avrupa Parlamentosu'nun Yeşiller Grubu üyesi İsveçli Per Gahrton tarafından hazırlanan Güney Kafkasya Raporu'nda yer almıştır. Avrupa Parlamentosu'nun 28 Şubat 2002 tarihli genel kurul toplantısında oylanarak kabul edilen raporda, "Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylığı fırsat bilinmeli ve bu ülkeye baskı yapılmalıdır. Türkiye, Ermenistan için tehdit oluşturmaktadır. Birinci Dünya Savaşı sonunda kimi Türk sorumlular, soykırım nedeniyle cezalandırıldı. Atatürk'ün 10 Nisan 1921'de mecliste yaptığı bir konuşmada, savaş sırasında Ermeniler'e soykırım uygulandığı yönünde ifadeler kullanmıştır" ifadeleri yer almaktadır.

Atatürk'ün yaptığı iddia edilen konuşmanın tarihine bakıldığında, 10 Nisan 1921'de meclisin kapalı olduğu görülecektir. Bu çelişki anımsatıldığında, Gahrton söz konusu bilgileri Ermeni kaynaklarından aldığını ve bilginin doğruluğunu araştırmadığını söylemiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Ermeni katliamına değindiğini ve bu yönde ifadeler kullandığını ileri süren kimi çevreler de, "Nutuk'un 66'ncı ve 97'nci sayfasında Atatürk Ermeniler'e yapılanları itiraf ediyor" demektedir. Yurt dışındaki birçok radyo ve televizyon programı ile panellerde soykırım iftircıları tarafından dile getirilen bu iddianın ne denli büyük bir yalan olduğunu anlamak için Nutuk'a bakmak yeterlidir. Nutuk'un ne 66'ncı ne 97'nci sayfasında ne de başka bir yerinde Atatürk Ermeni katliamı anlamına gelen ifadeler kullanmamıştır. Atatürk'ün yurt dışındaki saygınlığı ve yabancı-

ların elinin altında Nutuk bulunmayacağı düşünüldüğünde, bu tür iddiaların uluslararası kamuoyunda yapacağı etkiyi tahmin etmek zor olmasa gerek.

Bu konuda bir başka örnek ise Mustafa Kemal'in bilinçli olarak, 1919-1920 yıllarında İstanbul'da kurulan askeri mahkemelerde bir dönem başkanlık yapan "Nemrut

Mustafa Paşa" ile karıştırılmasıdır.

Ermeni Tehciri'ne ilişkin davalara katılan, özellikle de mahkeme başkanlığı yaptığı davalarda, acımasız davranması ve hukuku hiçe sayması nedeniyle de halk arasında adı "Nemrut"a çıkan Mustafa Paşa, Boğazlıyan Kaymakamı Mehmet Kemal Bey, Diyarbakır Valisi Mehmet Reşit Bey ve Urfa Mutasarrıfı Nusret Bey'in idam kararını vermiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın yenilenleri arasındaki Osmanlı Devleti'ne Mondros Mütarekesi'ni imzalayan İtilaf Devletleri, Ermeni Tehciri başta olmak üzere birçok konuyu araştırmaya başlamıştı. Hem İttihat ve Terakki Partisi'nden intikam almak isteyen hem de işgal güçlerinin sempati ve desteğini alarak iktidarda kalmayı hedefleyen yeni Osmanlı hükümeti ise Divan-ı Harp Mahkemeleri kurarak

Mustafa Kemal Atatürk'ün Ermeni katliamına değindiğini ileri süren kimi çevreler de, "Nutuk'un 66'ncı ve 97'nci sayfasında Atatürk Ermeniler'e yapılanları itiraf ediyor" demektedir.

savaş sırasında görev yapan kimi idarecileri birtakım suçlar üreterek yargılamaya başlayacaktır.

Urfa Mutasarrıfı Nusret Bey, sorgusunda suçsuz bulunmasına karşın İngiltere'nin, Fransa'nın ve Ermeni Patriği'nin isteği üzerine Damat Ferit Hükümeti'nin emriyle Nemrut Mustafa Paşa'nın başkanlığını yaptığı askeri mahkeme-

de yeniden yargılanacak ve idam cezasına çarptırılacaktır.

6 Şubat 1919'da intihar eden Diyarbakır Valisi Dr. Reşit'in ardından Boğazlıyan Kaymakamı (o dönem Yozgat sancağı) Mehmet Kemal Bey, 10 Nisan 1919'da Beyazıt Meydanı'nda hem de gün

davaya atıfta bulunarak, sanki Mustafa Kemal Paşa askeri mahkemede Ermeni Tehciri sırasında yaşananlardan dolayı yargılanmış gibi göstermeye çalışmaktadır.

Mustafa Kemal'in Sakarya Savaşı sırasında, Eylül 1921'de Paris'ten gelen bir kadın gazeteciye cephede yaptığı açıklamada, Ermeni katliamından söz ederek, sorumluların cezalandıracağını dile getirdiği iddia edilir. Aynı kaynaklar böylesi bir konuşmayı tanık

Mustafa Kemal'in Sakarya Savaşı sırasında, bir kadın gazeteciye yaptığı açıklamada, Ermeni katliamından söz ederek, sorumluların cezalandıracağını dile getirdiği iddia edilir.

ortasında halkın gözü önünde asılacaktır. Nusret Bey ise 5 Ağustos 1920'de idam edilecektir.

Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin ardından kurulan Tevfik Paşa Hükümeti askeri mahkemelerin kararlarını inceleme altına aldığı, Nusret Bey'in suçsuz yere idam edildiği ortaya çıkacaktır. Bunun üzerine mahkeme başkanı Nemrut Mustafa Paşa tutuklanıp yargılanacaktır.

Birçok Ermeni kaynağı, Mustafa Paşa'nın adının başındaki Nemrut lakabını ve Mustafa Kemal Paşa'nın da Kemal adını kaldırarak, Atatürk'ün Ermeni Tehciri'ndeki katliamların sorumlularını yargılayan askeri mahkemenin başkanı olduğunu ve idam cezaları verdiğini yazmaktadır. Yine birçok Ermeni kaynağı, bu kez Nemrut Mustafa Paşa'nın Nusret Bey davası nedeniyle yargılandığı

gösterirken bu kez yabancı gazetecinin Amerikan olduğunu söylerler. Kimi Ermeni çevreleri ise Mustafa Kemal ile görüşen gazeteciden İngiliz diye söz ederler. Ama hiçbirisi Mustafa Kemal'in Ermeni iddialarını desteklemek için kullanılan bu söyleşinin, hangi gazetede ne zaman ve kimin imzasıyla yayımlandığını söyleyemez, kaynak gösteremez.

1921'de Mustafa Kemal Paşa ile görüşen bir Fransız kadın gazeteci vardır. Berthe George Gaulis adlı gazeteci 14 Nisan 1921'de Burdur'dan, 18 Nisan 1921'de de Eskişehir'den Mustafa Kemal'e gönderdiği telgraflarda, Paşa'ya ve yürütülen ulusal savaşıma duyduğu saygı ve sempatiyi dile getirmiş, görüşme isteğinde bulunmuştur. Ankara'ya 30 Nisan 1921'de gelen Berthe George Gaulis, Mustafa Kemal ile görüşerek, Yunan ordularının Anadolu'da uyguladığı zulme tanık olduğunu

ve bunu tüm dünya anlatmak isteğini söyleyecektir.

Ermeni çevrelerin söz konusu Fransız gazeteciye işaret ettikleri anlaşılıyor; ama Berthe George Gaulis'in dönemin Fransız gazetelerinde ya da dergilerinde Mustafa Kemal'in ağzından çıkmış Ermeni katliamını değerlendiren hiçbir haberi ya da yazısı yoktur.

Soykırım iftiracılarının kaynak gösterdikleri bir başka yabancı gazeteci ise, Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlanan "Chicago Daily News" gazetesinin muhabiri Louis Edgar Brown'dur. Amerikan gazeteci Sivas Kongresi'ni izlemiş, Mustafa Kemal ve Rauf Orbay'ın yanısıra kongreye katılan birçok temsilci ile röportajlar yapmıştır. Louis Edgar Brown'un söyleşi ve haberleri ga-

zetesinde 13 Ekim 1919'dan itibaren yayımlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk de, "Büyük Nutuk"un Sivas Kongresi ile ilgili bölümünde, Amerikan gazeteci Brown ile yaptığı görüşmeden söz etmektedir. Amerikan gazetecinin "Chicago Daily News" gazetesinde o tarihlerde yayımlanan hiçbir haber ya da söyleşisinde Ermeni iddialarını destekler yönde bir ifadenin yer almadığı bilinmektedir.

İşte bu gerçekler dünya kamuoyunun maalesef umurunda değildir. Çünkü Ermeniler soykırım iddialarını artık tümüyle siyasi bir platforma taşımayı başarmış, dünya kamuoyunu yalanlarla, bilgi kirliliği ve sahte belgelerle davasına inandırmıştır. Türk kamuoyu ise oyalanmakta, uyu-tulmakta ve savaşım verildiği yalanıyla kandırılmaktadır. •

GurbuzEvren@butundunya.com.tr

Bir adam, baltasını kaybetmişti. Onu, komşusunun oğlunun çaldığını sanıyordu. Bunda da yanılmadığına inanıyordu. Çünkü onun yürüyüşü, bir balta hırsızının yürüyüşüne benziyordu. Yüzü, bir balta hırsızının yüzü gibiydi. Konuşması da bir balta hırsızının konuşmasından farksızdı. Onun, bir balta hırsızına benzemeyen hiçbir yanı yoktu. Fakat bir gün adam, baltasını bahçesinin uzak bir köşesindeki bir hendeğin içinde buldu. Ertesi gün komşusunun oğluna baktı. Yürüyüşü, hiç de bir balta hırsızının yürüyüşü gibi değildi. Yüzü de bir balta hırsızının yüzüne benzemiyordu. Konuşmasının ise, bir balta hırsızının konuşmasıyla en küçük bir benzerliği bile yoktu. Onun, bir balta hırsızına benzeyen hiçbir yanı yoktu. •

“Tarihimizle yüzleşmek” ve Kimi Yüzlere Ayna

YAZAN: SEMRA ATAY

Nisan aylarında “Ermeni” konusunun gündemin en üst sıralarına yerleşmesi, alışlageldik bir durum oldu artık... “Diaspora şöyle dedi, böyle dedi” haberlerinin en önde geleni ise, görevdeki ABD başkanının 24 Nisan demecinde “Soykırım” ifadesinin yer alıp almayacağı spekülasyonları oluyor.

Ermeni iddialarını destekleyip, “tarihimizle yüzleşmek” sloganı altında kendimizi suçlamamızı istemek ise, “entel” olmanın neredeyse mutlak koşulu durumuna getirildi. Kimseden böyle ya da benzeri beklentilerimiz olmadığı için, kimi gerçeklerin altını çizmek istiyoruz, Nisan ayının “anlam ve önemi” nedeniyle...

Avrupa Adalet Divanı’nın Ermeni iddialarını reddeden kararının dilimize çevirisini gönderen Neumünster Meclisi’nin CDU’lu üyesi, yeminli çevirmen, Y. Müh. Refik Mor’a teşekkür ediyor, 25 Aralık 2008 tarihli bu iletiyi okurlarımızla –özetleyerek– paylaşıyoruz:

“Oyun bitti, “game over”, “der Spiel ist aus!” Ermeni diasporasının güncelleştirilmesinden korktuğu Avrupa Adalet Divanı’nın (AAD) nihai kararı. Merkezi Luxembourg’da olan Avrupa Adalet Divanı (AAD), Avrupa Birliği üyesi ülkeleri arasında, AB hukukunu ilgilendiren konularda son sözü söyleyen kurumdur.

“Adalet divanının görevi, Avrupa anlaşmalarının yasaya uygun biçimde yorumlanması ve uygulanmasını sağlamak. Üye devletlerin anlaşmalarında öngörülen yükümlülükleri yerine getirip getirmediğine karar vermek, ulusal mahkemelerin başvurusu üzerine topluluk hukukuna ilişkin çeşitli konuların yorumlanması ya da geçerliliği hakkında ön kararlar almak, divanın yetkileri arasında.

“Hukuki bir işlemin tartışmalı bir konu doğurması halinde, ulusal mahkemelerden herhangi biri Avrupa Adalet Divanı’ndan ön karar isteyebiliyor. Ancak bunun yapılabilmesi için üye devlette, daha yüksek bir temyiz makamı bulunmaması gerekiyor.

“Ve divan kararı bağlayıcı oluyor.

“Avrupa Adalet Divanı (AAD), merkezi Strasbourg’da olan ve Avrupa Konseyi’nin bir kurumu

olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve merkezi Lahey’de olan Uluslararası Adalet (UAD) ile karıştırılmamalıdır.

“Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), uluslararası bir teşkilat olan Avrupa Konseyi’ne bağlı olarak kurulmuş uluslararası bir mahkemedir. Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ek protokolleriyle güvence altına alınmış olan temel hakların çiğnenmesi durumunda bireylerin, birey gruplarının, tüzel kişiliklerin ve öteki devletlerin, belirli usul kuralları dahilinde başvurabilecekleri bir yargı merciidir.

“Avrupa Konseyi’ne üye olan ve aralarında Türkiye, Rusya, Sırbistan, Gürcistan ve Azerbaycan’ın da bulunduğu 47 Avrupa devleti, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin yargı yetkisini tanımaktadır.

“Uluslararası Adalet Divanı (UAD), Birleşmiş Milletler’in başlıca yargı organıdır.

“Uluslararası Adalet Divanı’nın merkezi Hollanda’nın Lahey ken-

tindedir. Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi'nden seçilen 15 yargıçtan oluşur. Yargıçlar değişik ülkelerden seçilir, böylece dünyadaki değişik hukuk sistemlerinin temsil edilmesi sağlanmaya çalışılır.

"Divanın yetki alanı, bir uluslararası uyuşmazlıkta taraf olan ülkelerin getirdikleri davalarla, BM Antlaşması'nda ya da yürürlükteki uluslararası antlaşmalarda özellikle öngörülmüş konuları içine alır. Uluslararası Adalet Divanı Statüsü, BM Antlaşması'nın (BM Şartı) ayrılmaz bir parçasıdır ve Adalet Divanı'nın çalışma esaslarını belirler."

"Aşağıda Türkçe çevirisini yaptığım AAD Nihai Kararı, bu konuda, başta şu anda tozu dumana katan 'özür diliyoruz' kampanyasını yürütenleri zor duruma sokacağı benziyor.

"Avrupa'nın kimi ulusal parlamentolarında siyasi amaçlarla alınan, sözde Ermeni soykırımı kararları, bu en yüksek nihai hukuk kararı karşısında, geçerliliğini artık tamamen kaybetmiştir.

"Sivil toplum örgütleri ve politikacılar, yasal temsilcileri kanalıyla veya bizzat, bu kararı Federal Almanya'nın diğer meclis üyelerine ve basına zaman kaybetmeden ulaştırmalıdır.

"Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'ndaki hukuk uzmanla-

rının da, bu konuda artık harekete geçmeleri ve bu meclislerin aldıkları siyasi kararın hukuken artık hiçbir değeri olmadığını bildirmeleri gerekmektedir.

"Kararın çevirisi AB ülkelerinin tüm dillerine zaten yapılmış durumda.

"Gereksinim durumunda aşağıdaki adresten temin edilebilir:

"<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=de>

"Bundan sonra herhangi bir Avrupa ülkesi, sözde Ermeni soykırımı hakkında karar aldığı anda, yine Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı hukukçuları tarafından, o ülke hakkında, AAD'nın bu konudaki kararını ihlal ettiğinden dolayı girişimde bulunulmalıdır.

"Avrupa Adalet Divanı'nın Ermeniler'e son sözü, 'Sözde soykırımı önce ispatlayın, ondan sonra tazminat isteyin' olmuştur.

"Her ne kadar Ermeni diasporası tarafından bu dava; 'Akit dışı sorumluluktan kaynaklanan maddi ve manevi tazminat davası' olarak lanse edilse de, sözde soykırımın ve bu soykırımdan kaynaklanan zararın ispatlanması, davanın esasını teşkil etmiştir.

"Ermeniler bu dava ile kıyısından bucağından, göle bir maya çalmaya çalışmışlardır; ama tutmamıştır.

"Tüm medeni ceza kanunları-

nın mihenk taşı -çoğu zaman birinci maddesi- içerik olarak hemen hemen aşağıdaki gibidir:

"Nulla poena sine lege, nulum crimen sine lege'

("Kanunsuz ceza kesilmez, kanunsuz suç olmaz')

"Keine Strafe ohne Gesetz, kein Verbrechen ohne Gesetz'

("Kanunsuz ceza kesilmez. Bir eylemin cezalandırılabilmesi, bu eylemin yapılmasından önce kesinleşmiş bir kanunla ancak mümkündür')

"Örneğin 2000 yılında kesinleşmiş bir kanunla, kalkıp 1999 yılında işlenen bir suçu yargılayamazsınız. İspat yükünün davacıda olduğu bu davada, sözde Ermeni diasporası, kendilerinden istenilen 'sözde Ermeni soykırımı'nı ispatlama konusunda, siyasi söylem ve iddiadan başka hiçbir kanıt gösterememişlerdir.

"AAD'nın reddettiği 'T-346/03, C-18/04 P' esas sayılı davanın, 25 nolu gerekçesinde hakim şöyle demektedir:

"25. (Hüküm vermenin) şartına gelince, davacıların gerçekten somut olarak zarara uğramış olmalarının tesbit edilmesi gerekir.

Davacıların dava dilekçesinde talep ettikleri, şahıslarının ve Ermeni cemaatinin uğradığı, genel tarifi ile yetindikleri sözde manevi zararın ispatı konusunda, ki davacılar bu konuda ne kapsamı

ne de varlığı hususunda zerre kadar somut bilgi sunmuş değiller. Davacılar bununla, kendilerinin gerçekte, somut olarak zarar görüp görmedikleri hakkında mahkemenin hüküm verebilmesi için yeterli bilgi verememişlerdir.'

"Ermeni diasporası, Avrupa Parlamentosu'nun 20 Temmuz 1987 tarih ve C-190 esas nolu kararına atıfta bulunarak, 'Türkiye önce Ermeniler'e yaptığı soykırımı kabul etsin, ondan sonra üyeliğe adaylık statüsü verilsin, aksi takdirde AB akit dışı sorumluluğunu zedelemiş olur' diyerek, Avrupa Parlamentosu'na, Avrupa Birliği Konseyi'ne ve Avrupa Birliği Komisyonu'na karşı, Avrupa Adalet Divanı'nda (AAD) dava açmıştı.

"Bu dava, AAD'nın birinci dairesi tarafından 17 Aralık 2003 tarih ve Esas No: T-346/03 kararıyla reddedildi.

"Ermeni diasporası bunun üzerine temyize gitti ve AAD'nın dördüncü dairesinde görülen temyiz davası, 17. 04. 2004 tarih ve "C-18/04 P" Esas nolu nihai kararla yeniden reddedildi. Bu nihai kararla Ermeniler, ayrıca 30 bin Avro'luk mahkeme masrafını da ödemeye mahkum edildiler."

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün "Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı"ndaki belgeler, "Osmanlı Belgeleri"nde Er-

Gabriel Noradunkyan,
dışişleri bakanı (1912-1913)

meniler (1915-1920)”; “Ermeni Olayları Tarihi (1, 2 Cilt)”, “Arşiv Belgeleri’ne göre Kafkaslar’da ve Anadolu’da Ermeni Mezalimi (1, 2, 3, 4 Cilt)”, Sadi Koçaş’ın “Tarih Boyunca Ermeniler ve Türk-Ermeni İlişkileri”, Naşide Kerem Demir’in “Türkiye’de Ermeni Meselesi” kitaplarında, Osmanlı Devleti’nde görevli Ermeni memurlar konusunda ayrıntılı bilgiler veriliyor.

Nazırlar (bakanlar), ayan azaları (senatörler), milletvekilleri yanında, PTT, maliye, milli eğitim, adalet, dışişleri, içişleri, bayındırlık bakanlıklarında, orman ve tarım hizmetlerinde çalışan birçok Ermeni görevli, ad ad yer

alıyor bu ve diğer kaynaklarda...

Bunlar arasından bir bölümünü özetlediğimiz listeye göre, Agop Kazazyan maliye bakanı, Mareşal Garabet Artin Davut Paşa, Andon Tıngır Yaver Paşa ve Oskan Mardikyan PTT bakanı, Berdos Hallacyan, Mareşal Garabet Artin Davut Paşa, Avukat Krikor Sinapyan, Krikor Agaton ve Gabriel Noradunkyan bayındırlık bakanı, Gabriel Noradunkyan dışişleri bakanı olarak görev yapmışlardır.

Bunlardan başka “Hazineyi Hassa Nazırı” denilen ve özellikle hükümdarın kişisel güveni olan kişilere verilen görevlerde de, Agop Kazazyan Paşa, Mikael Portakalyan Paşa, Sakız Ohannes Paşa gibi Ermeniler çalışmışlardır.

Ayan azaları (senatörler) şunlardır: Mareşal Ohannes Kuyumcuyan Paşa, Abraham Eramyan Paşa, Manuk Azaryan, Gabriel Noradunkyan.

1 876 Birinci Meşrutiyet Meclisi’nde (9), 1908 İkinci Meşrutiyet Meclisi’nde (11), 1914 Meclisi’nde (12) olmak üzere 32 milletvekili, İstanbul, Edirne, Bursa, Erzurum, Halep, Ankara, Sivas, Tekirdağ, İzmir, Kozan, Muş, Van, Ergani, Maraş, Kayseri, Bağdat illerini temsil etmişlerdi.

Bu arada Andon Tıngır Yaver Paşa, Abraham Yeremyan Paşa, Mihran Düz, Bedros Kuyumcuyan Danıştay üyeliğinde, Ohannes Sakız Paşa, Artin Dadyan Paşa, Ha-

rutyun Dadyan Paşa, Manuk Azaryan Dışişleri Müsteşarlığında, Mihran Düz Milli Eğitim Bakanlığı müsteşarlığında, Krikor Agaton PTT Genel Müdürlüğü, Kevork Sabit Fincancıyan PTT müfettişliği görevlerinde bulunmuşlardır.

B üyükelçiler: Garabet Artin Davut Paşa (Berlin ve Viyana), Dikran Aleksanyan (Brüksel), Yetvart Zohrab (Londra), Hovsep Misakyan (Lahey), Mareşal Ohannes Kuyumcuyan Paşa (Roma maslahatgüzarı), Dikran Tıngır (Berlin Elçiliği müşaviri), Mihran Kavafyan (Berlin Elçiliği müşaviri), Konsoloslar: Hrant Düz, Ohannes Magakyan, Mihran Kavafyan, Hovsep Azaryan, Serkis Balyan, Dikran Hünkarbeğendiyen, Miyas Yeram, Mıgırdıç Eremyan, Ohannes Nafilyan, Hrant Noradunkyan, Arsen, Ayvan, Manuk Azaryan, Puzant Manas, Rupen Manas.

İçişleri Bakanlığı’nda önemli görevlerde bulunan Ermeniler: Mareşal Garabet Artin Davut Paşa, Vartan Paşa, Krikor Şabanyan, Osep Amira, Haçadur Dernerseyan, Nişan Kazazyan, Mikael Mamikonyan, Bedros Kapamacıyan, Karakin Deveciyan, Servet Paracıyan, Sisak Ferit, Minas Gamsar, Levon Sürenyan, Yervan Yusufyan, Bogos Parnasyan, Harutyun Handanyan.

Hazineyi Hassa müdür ve memurları: Artin Zeki, Agop Cinci-

Artin Davut Paşa,
PTT ve bayındırlık bakanı

yan, Aram Hurdacı, Mıgırdıç Hekimyan, Garabet, Tomas, Hımayak Seferyan, Aram Adil, Kevork Torkomyan, Melkon Miloyan, Behram Yakupyan, Sahak Yeremyan, Levon Papazyan, Kevork Korum, Dikran Çüberyan, Kevork Çüveryan, Hovsep Takvoryan, Krikor Takvoryan.

Gerçek kimliğini saklayarak, sürekli "Holdwater" takma adını kullanan New Yorklu bir iş adamı, yıllardır sistematik biçimde “soykırım” propagandası yapan Amerikan Ermenileri’yle, internet sitesinde kıyasıya çarpışıyor.

Bir gazeteci, 2000’li yılların

The Other Side of the FALSIFIED GENOCIDE

Featured article:

After Taner Akcam's News: A Message from Holdwater

"If there's something wrong, those who have the ability to take action have the responsibility to take action."

Thomas Jefferson, U.S. Declaration of Independence, as paraphrased* by Nicolas Cage's character in the film, NATIONAL TREASURE. In other words, it is the duty of honorable and truthful parties (particularly legitimate

"Büyük Ermeni Yalanı: Sahte Soykırımın Öteki Yüzü" adlı sitesi nedeniyle, fanatik Ermeniler'den sürekli ölüm tehditleri alan, yayınları her gün, birkaç kez sabote edilen Holdwater, "Türkler haklı. Bu iddia, yakın tarihin en büyük yalanıdır!" diyor.

başlarından buyana yayında olan "Büyük Ermeni Yalanı: Sahte Soykırımın Öteki Yüzü" adlı sitesi nedeniyle, fanatik Ermeniler'den sürekli ölüm tehditleri alan, yayınları hergün, birkaç kez sabote edilen Holdwater'a ulaştı ve amacını sordu.

Yanıt kısa ve netti:

"Çünkü Türkler haklı. Bu iddia, yakın tarihin en büyük yalanıdır!"

Holdwater'un söz konusu sitesi şu adreste:

<http://www.tallarmeniantale.com/>

"Türkiye'nin, uzun ve zengin tarihsel geçmişi nedeniyle yalnızca 'amansız düşmanlar' değil, yerkürenin her köşesinden bir yığın 'gönül dostu' da kazanmış, son derece özel ve ayrıcalıklı bir ülke" olduğunu belirten gazeteci, özetle şöyle devam ediyor:

"Devletin zirvesinde yer alanlar uluslararası arenada serseri mayın gibi dolaşan türlü suçlamalara ve aleyhte propagandalara var güçleriyle cevap yetiştirirken, Türkiye'nin çoğu kez adını sanını dahi bilmediği bu gönül dostları

da, Ankara'yı verdiği mücadelelerde sessiz ve derinden çabalarla desteklemekteler.

Holdwater', bunların en ilginç ve sıradışı olanlarından biri. Bu gizemli Amerikalı, uzun yıllardan buyana, ABD merkezli ve de çok etkili bir internet sitesinin finansörlüğünü yapıyor.

"Tall Armenian Tale: Other Side of the Falsified Genocide" ("Büyük Ermeni Yalanı: Sahte Soykırımın Öteki Yüzü") adlı sitenin ana hedefi ise –adından da anlaşılacağı üzere– Ermeni diasporasının soykırım iddialarına esaslı yanıtlar vermek.

"Her tarih araştırmacısının mutlaka incelemesi gereken bu muhteşem arşivde, Ermeni propagandasına yanıt oluşturan ne çeşit bilgi, belge ve fotoğraf ararsanız fazlasıyla var.

"Söyleşi yaptığımız 'Holdwater' diyor ki:

"Sizler, binlerce kilometre ötede ki ülkenizde Amerikan Ermenileri'nin Türkler'e ve Türkiye dostlarına duyduğu nefretin boyutlarını tahayyül bile edemezsiniz. Bu insanlar bütün hayatlarını Türkiye'yi her alanda güç duruma düşürmeye ve karalamaya adanmış durumdalar. Özellikle Kaliforniya ve Kanada'daki Ermeni toplumu, bu iş için neredeyse ülkenizin bütçesi kadar para harcıyor.

"Sizler ise Türkiye'de büyük

bir umarsızlık ve pişkinlikle uyuymaya devam ediyorsunuz!

"Bu nefret dolu insanlar, tarihte hiç yaşanmamış hayali bir soykırıma pek yakında bütün dünyayı inandıracaklar.

"Türkiye, 1915'te kendisini savaşın en kötü günlerinde arkadan vurup, binlerce yurttaşını katleden hain bir topluluğa verdiği haklı bir cezanın (tehcir) bedelini, 20'nci yüzyılın ikinci büyük soykırım hareketinin sorumlusu olarak lanse edilerek ödeyecek!"

"Holdwater'a göre Türk Devleti, gazeteleri, dergileri, sinemayı, televizyonu, sporu, edebiyatı, hatta diplomasi ve turizmle oluşan bireysel dostluk ilişkilerini bir bütün olarak, karşı propagandada kullanmayı öğrenmediği sürece, Ermeni yalanlarının karşısında ilelebet durabilme şansı olmayacak.

Ona göre, sağlıklı bir iletişim kurmanın imkansız olduğu bu gözü dönmüş topluluk karşısında en iyi savunma yöntemi 'saldırı' ve Ankara, artık gerçek gücünü kullanıp, atağa kalkmak zorunda...

"Holdwater'ın kurup yönettiği 'Tall Armenian Tale', sanal alemdeki sitelerin ziyaret edilme sıklığını ölçen bağımsız gözlemci kuruluşlar tarafından, ABD'de internetin 'en popüler 25 tarih sitesi' arasında gösteriliyor."•

Kayseri'nin 93 yıllık büyük sırrı:

80 Ermeni aile yük vagonlarıyla kaçırıldı

Aşağıda okuyacaklarınız 93 yıl önce Kayseri'de yaşanmış bir gerçeğin öyküsüdür. Bu olayı o günlerde başta Hacı Hilmi Efendi olmak üzere hiç kimse başkasına anlatmamış, o nedenle olay bugüne değin Kayseri'de hiç duyulmamıştır.

Hacı Hilmi Efendi'nin yeğeni Mehmet Kaşif Efendi, aradan 13 yıl geçtikten sonra, 1929 yılında ölüm döşeğinde bu "büyük sırrı" yalnızca 10 yaşındaki oğlu Mustafa'ya anlatmış, birkaç hafta sonra da genç yaşta yaşamını yitirmiştir.

Çocukluk döneminde çevresinde "Yetim Mustafa", ilerideki yıllarda ise "Mustafa Hoca" adıyla anılan öğretmen Mustafa Dülgeroğlu yazarımızın öğrencilik yaşamında da "Mustafa Hocası" olmanın ötesinde onun ayrıca tüm yaşamında "Mustafa Babası" olarak yer almıştır. Çünkü o, Mehmet Erkan Dülgeroğlu'nun hem Türkçe öğretmeni hem de babasıydı.

Merhum Mustafa Dülgeroğlu da babası gibi, bu olayı yalnızca kendi oğluna anlatmıştı.

Mehmet Erkan Dülgeroğlu'nun yazısı >>>

Hacı Hilmi Efendi, Kayseri'nin büyük çaplı halıcılarından biri, belki de birincisiydi. "Göbekli Bünyan Halısı" denildiğinde, kentte de, köylerde de önce onun adı gelirdi akla... Kayseri'de tanınmış, Kayseri'de ünlenmişti; ama yıllar geçtikçe ünü Kayseri'nin sınırlarını aşmış, tüm "Memalik-i Osmaniye"de tanınır olmuştu.

YAZAN: MEHMET ERKAN DÜLGEROĞLU

Hacı Hilmi Efendi'nin 1910'lu yıllarda halıcılık işinde uyguladığı kendi buluşu ticaret yöntemi, kimi büyük şirketlerin bugün uyguladıkları çalışma yönteminden pek farklı değildi. Yapağı ticareti, çalışma zincirinin ilk halkasını oluştururdu. Dokutacağı halıların ipliklerini, boyalarını satın almaz, yapağıdan ipliğini kendi eğirttirir, çeşitli ağaçların ve bitkilerin köklerini kendi kaynatırır, boyalarının renginin, ağdasının ölçüsünü kendi belirler, kaç çile yün ipliğin hangi renge boyanacağını kararını kendi verirdi. İpliklerin kurutulması tamamlandıktan sonra bunları, çevre köylere çuval çuval, renk renk götürür, köyün kadınlarına ve genç kızlarına bölüştürürken, hangi eve kaç renk iplikten, kaç kilo verildiğinin hesabını da özenle işlerdi defterine... Günü geldiğinde köyleri yeniden dolaşmaya çıkar, iplik verdiği her evden dokunmuş halıları toplarken halıların önce kilolarını denetler, bir başparmak boğumu kadar alanda kaç düğüm atıldığını saymayı sona bırakırdı.

Çevre köylerde dokuttuğu halıları kent merkezindeki deposunda biriktirir, bir vagonu dolduracak sayıya geldiklerinde istasyona götürür, kira anlaşmasını birkaç gün önce yaptığı vagona yükletir, "Haydi uğurlar olsun" diyerek tüm halılarını İstanbul'a, toptan satış anlaşmalı olduğu halı tüccarına gönderirdi.

Yapağıdan başlattığı çalışma zincirini, toptan satış halkasıyla tamamlardı.

Hacı Hilmi Efendi, işindeki özeni nedeniyle sahip olduğu

Kayseri'nin tarihi Nize köyünün bugünkü adı Güzelköy'dür.

ünü ve saygınlığı yanısıra, köklü ailesinin örfünü sürdürmekteki özeni nedeniyle özel bir ünün ve saygınlığın da sahibiydi.

Onun, Kapalı Çarşı'daki büyük dükkanı bir çeşit iş mahkemesiydi de...

Heybetli bedensel yapısından umulmayacak denli sevecenliği, insanıcılığı ve bu sevecenliğinden umulmayacak denli ödün vermez katılıktaki adalet inancı onu, Kayseri esnafının gözünde ve gönlünde, "kara tartışılmaz, sözünden çıkılmaz" saygınlıkta bir yargıç konumuna getirmişti. Tüccar ya da esnaf, tüm iş sahipleri, kendi aralarında uyuşamayacaklarını anladıkları sorunlarını Hacı Hilmi Efendi'ye götürürler, ayrıntılarıyla anlatırlar ve sonunda onun kararını saygıyla karşılar, inanarak uygularlardı.

Bir alışveriş anlaşmazlığı nedeniyle kadıya gitmek, Hacı Hilmi Efendi'nin var olduğu Kayseri'de saygısızlık sayılırdı, ayıp olarak bilinirdi. Kayseri'nin Müslüman'ı da, Ermeni'si, Rum'u da, o özlenilesi 1910'lu yıllarda, işte böylesine bir huzur iklimi içinde ve birbirinin içinde bir bütünlükte yaşırdı. Camileri ve kiliseleri ile yılın belirli günlerindeki dinsel bayramları dışında aralarında bir ayrılık yoktu.

Güneşli bir günde bir anda göğün, nereden ve nasıl geldiklerine akıl ermez kara bulutlarla kaplanması örneği, yıllardan bir yıl, bu kez ülkenin üzeri nereden ve nasıl geldiklerine akıl ermez kara bulutlarla kaplanıverdi bir anda...

1915 yılı, tozu dumana katan bir fırtına patlattı ülkenin doğusunda... Çakan şimşeklerin bir parlayan, bir sönen ışıkları Kayseri'de de gözleri kamaştırdı, gü-

röldeyen göklerin gürültüleri, Kayseri'de de kulaklarda ürpertiler oluşturdu.

"Ermeniler Osmanlı'ya başkaldırmışlar kıran kırana bir çarpışma başlamış Ermeniler'le Osmanlı arasında... Osmanlı kovuyormuş Ermeniler'i..."

Kulaktan kulağa yayılan söylentiler, görenlerin tanıklıklarıyla giderek daha korkutucu olayların ön bilgilerine dönüştü.

Kayseri'de Ermeniler de, Türkler de önce üzüntü, sonra rahatsızlık duymaya başladılar.

Kara bulutların getirdiği olayların haberleri, Hacı Hilmi Efendi'yi de üzüyordu. Talas, Derevenk, Nize, Gesi, Ağırnas, Darsıyak, Zincidere'de, yün aldığı, yün eğirttiği, boyattığı, halı dokuttuğu, üstelik her biriyle aile dostu olduğu yüzlerce Ermeni ailesi vardı. Onların bir hata yapmalarını da istemiyor, onlara bir hata yapılmasını da istemiyordu Hacı Hilmi Efendi...

Bu üzücü olayları ve onların getireceği belli daha üzücü olayları Hacı Hilmi Efendi bir sabah erken saatlerde dükkanında kara kara düşünürken, yakın dostu ve yıllardır birlikte iş yaptığı arkadaşı Nizeli Kirkor Efendi girdi içeri...

"Büyüğümüzün, babamız sayılırsın Hilmi Efendi" dedi Kirkor Efendi... "Yıllardır ben de, bütün bizim köyün halkı da senin sa-

Nize köyünde bir sokak...

yende ekmek yiyoruz, hastalarımıza senin sayende ilaç yaptırıyoruz, çocuklarımızı senin sayende okula gönderiyoruz; babamız yerine koyduk seni... Bize bir akıl ver, gözünü seveyim."

Hacı Hilmi Efendi bir şey söylemiyor, karanın en karası derinliklerde, kara kara düşünüyordu. Nizeli Kirkor Efendi, çaresizliğine bir çare istiyordu.

"Önceleri uzaklarda oluyor bu işler, buralara uğramaz diyorduk; ama gele gele bak, Maraş'a kadar geldi" dedi. "Hiç şüphelen olmasın, yarın öbür gün sıra bize de gelecek. Sen akil adamsın. Bir çare bul bize, kurbanın olayım."

Hacı Hilmi Efendi o gün öğleden sonra Kayseri mebusları Ga-

Nize köyünde evler...

rabet Tomayan Efendi ile Mustafa Şeref Efendi'ye gitti, yaşamında ilk kez, devlet büyüklerinden kendi için özel bir istekte bulundu:

“İstanbul’a yüklü bir miktarda toplu satışı var” dedi. “Demiryolları İdaresi’nden her zaman bir vagon kiraylıp yükümü rahatça gönderebiliyorum; ama şimdi yüklü bir sipariş aldım, malım da hazır.”

Hacı Hilmi Efendi, bu ön bilgiden sonra, milletvekillerinden istediğini de açıkladı:

“Acaba bir defaya mahsus olmak üzere, bedeli mukabili beş adet vagon tahsisinde bulunulması için bendenize müzahir olur musunuz?”

Kayseri milletvekilleri Garabet Tomayan Efendi ve Mustafa Şeref Efendi, birbirleriyle el ele vererek

ve birbirleriyle yarışılarcasına bir coşkuyla, kentlerinin bu saygıdeğer büyüğünün isteğini yerine getirebilmek için çalıştılar ve başardılar da... Demiryolları İdaresi’yle görüştüler ve Hacı Hilmi Efendi’ye, bedeli karşılığında beş adet vagon kiralınmasını sağladılar.

Vagonlar, Kayseri istasyonunda Hacı Hilmi Efendi’ye teslim edildikten üç gün sonranın gecesi, Nize’nin tüm evlerinde gerekli eşyalar sarılıp sarmalanmış, çocuklar ve genç kızlara kat kat giysiler giydirilmiş, tüm hazırlıklar tamamlanmıştı.

Gecenin yarısına doğru bu saatlerde Nizeli 80 Ermeni ailesi, dönüşü olmayacağını bildikleri uzun yolculukları için evlerinden ayrılacakları işareti bekliyordu şimdi...

Beklenen haber, bir komşu penceresinden öteki komşu penceresine ulaştı:

“Hacı Hilmi Efendi, herkesi Çınarlı Meydan’da bekliyormuş.”

Çınarlı Meydan’ında toplanan Ermeniler, köyde bırakacakları Türk komşularıyla son kez kucaklaştılar. Arkalarından bakraçlarla dökülen suların sesi, kalanların ve gidenlerin hıçkırıklarına karıştı. Gidenlerin Nize’de son bıraktıkları, arkalarındaki bu ses oldu.

Atları olanlar, çocukları kucaklarına aldılar. Hacı Hilmi Efendi de atlıydı. Onun da ku-

cağında bir çocuk vardı. Yolcular, gecenin karanlığı içinde gözden kayboldular.

Nizeliler iki saatlik yürüyüşten sonra Kayseri’ye vardıklarında, saatler gecenin birini gösteriyordu.

Hacı Hilmi Efendi’nin atını izleyerek kentin ara sokaklarından geçtiler, tren istasyonunun karşısında ağaçlık bir alanda, ağaçların altına oturdular.

Hacı Hilmi Efendi’nin önce istasyona gideceğini, sonra gelip kendilerini alacağını biliyorlardı. O dönünceye değin orada, olabildiklerince sessiz bekleyeceklerini de biliyorlardı.

Gittiği yerde çok kalmadı Hacı Hilmi Efendi...

“Yol yorgunluğunuzu üzerinizden atmadığınızı biliyorum; ama artık çok az kaldı” dedi ve istasyon

binasının arkasındaki karanlığı işaret etti. “Şuradan gideceğiz vagonların beklediği yere... Oraya kadar yüz adım var, yok yolumuz.”

Yük vagonlarının önünde, iki demiryolu işçisi bekliyordu yolcuları... Ellerindeki gemici fenerlerini hareket ettirdikçe, yüzlerinde bir belirip bir kaybolan ürkütücü gölgeler oluşuyordu. Fenerlerin solgun ışığında yüzleri seçilmiyordu. Merdiven gibi kullanılmak için iki sandık getirmişler, yük vagonlarından birinin kapısı önüne yerleştirmişlerdi.

“Buraya basarsanız, daha kolay çıkarsınız” dedi işçilerden biri... “Her vagona 30-40 kişi kadar alacağız.”

Birinci vagon yolcularını aldıktan sonra işçiler kapı önündeki iki sandığı aldılar, arkadaki vagonun kapısı önüne götürdüler.

Yarım saate kalmadan tüm

yolcular beş vagona bölüştürülmüşler, vagonlardaki yerlerine yerleştirilmişlerdi.

Hacı Hilmi Efendi her olasılığa karşın vagonlara, elleri tüfekli birer akrabasını da bindirmişti. İlk iki vagondan birinde, evladı yerine koyup büyüttüğü yeğeni Mehmet Kaşifi görevlendirmiş, ötekinde ise yolcuları koruma görevini kendi üstlenmişti.

Tüm yolcuların ve koruyucuların vagonlarına bindiklerini gördükten sonra öndeki vagona kendi bindi ve işçilere, kapıları kapatmalarını bildirdi.

Bir saat kadar sonra vagonlarda, çarpma sarsıntısına benzer bir sarsıntı oldu. Manevra yaptı-

rarak vagonları ana hatta çekmek için öndeki vagona bir lokomotif bağlanmıştı.

Herkes çok yorgundu; fakat kimse uyumuyordu. İlk üçü kısa, dördüncüsü uzun bir tren düdüğü sesi bekliyordu tüm yolcular.

“Düt, dü, dü, düüüüt...”

Dördüncü uzun düdük sesinden sonra demirin demire çarpması gürültülerini, demir tekerleklerin demir raylar üzerinde dönmeleri sesleri izledi.

Dönüşü olmayan yolculuğun ikinci bölümü başlamıştı. Bu bölümde ilk ve son durak, İstanbul’un Haydarpaşa Garı’ydı.

Dört gece önce Kayseri istasyonunda bir gece karanlığında bindikleri vagonlarından, şimdi Haydarpaşa Garı’nda yine bir gece karanlığında inen Nizeliler, yüzlerini hangi yöne çevireceklerini bir süre bilemediler, birbirlerine döndüler, birbirlerinin yüzlerini seyretiler.

Gün ışıırken bu kez birbirleriyle kucaklaşmalar başladı, hıçkırarak iç çekmeler yine duyuldu.

Başta Kirkor Efendi olmak üzere tüm Nizeliler sıraya girdiler, Hacı Hilmi Efendi’nin elini öptüler, ona teşekkürler ettiler, dualar ettiler. Sonra kimi teyzesinin Şehremini’deki evini aramak için, kimi Kadıköy’deki halasına gitmek için, kimi Kınalıada vapurunun kalkacağı iskeleyi bulmak için, ortalarına bir taş düşmüş kuş sürüsü gibi dört bir yana dağıldılar.

Başta Hacı Hilmi Efendi Efendi olmak üzere bu olayı o günlerde Kayseri’de hiç kimse, bir başka kişiye anlatmamıştır. O nedenle bu olayı Kayseri’de o günlerde de, o günlerden sonraki günlerde de hiç kimse duymamıştır.

Hacı Hilmi Efendi’nin yeğeni yalnızca Mehmet Kaşif Efendi, aradan 13 yıl geçtikten sonra 1929 yılında, bu olayı 10 yaşındaki oğlu Mustafa’ya anlatmış, birkaç hafta sonra da genç yaşta ölmüştür.

On yaşında babasız kalan Mustafa, o yıllarda çevresinde “Yetim Mustafa” olarak tanınmıştı. Hizmet yaşamında Kayseri’de ve çevredeki çeşitli okullarda Türkçe öğretmenliği yaptığı sürece ve 2003 yılında ölümü-

ne değin ise, tüm Kayserililer’in ve öğrencilerinin gönlünde, “Mustafa Hoca” ve “Mustafa Baba” tanımlamalarıyla anıldı. Çocukluğu döneminin “Yetim Mustafa”sı, öğrenciliğim dönemimde benim gönlümde de “Mustafa Hocam” olmuş; fakat doğumundan bugüne değin tüm yaşamımda hep, “Mustafa Babam” olarak yer almıştır.

Çünkü kendisi hem Türkçe öğretmenimdi, hem babamdı.

O da, babası gibi, yalnızca kendi oğluna, bana anlattı bu olayı.

Yıllar, yıllar sonra, dört beş yıl kadar önce, memleketim Kayseri’ye davet ettiğim birkaç arkadaşına, Kayseri kentini ve çevresini gezdiriyordum. Öğretmenimiz merhum Giyasettin Tokyay’ın doğduğu Darsiyak köyünü, Mimar Sinan’ın doğduğu Ağırnas

köyünü, bağları türkülere geçmiş Gesi köyünü gezdirdikten sonra arkadaşlarıma, içinde büyük bir katedral olan Nize köyünü de gezdirmek istedim.

Nize'ye geldiğimizde, Erciyes Üniversite-si'nden bir öğretim üyesinin, varlıklı oldukları belli olan, orta yaşlı bir Amerikalı çifte, köyü anlatmakta olduğunu gördük. Yanlarına yaklaştık, önce kulak verdik anlattıklarına, sonra biz de katıldık konuşmalarına...

Kaliforniya'da oturuyorlarmış Amerikalı karı koca... Nize-li imişler Kendileri gibi birçok Nizeli varmış Kaliforniya'da... Hatta bir de dernekleri varmış orada... Bize, aile büyüklerinden kalan birkaç fotoğraf da gösterdiler. Derneklerinin toplantılarından da fotoğraflar gösterdiler. Türkçe'yi düzgün konuşamıyorlardı; ama ezberlerindeki birkaç Türkçe sözcüğü, hem de tam Kayseri şivesiy-

le, yanlışsız söylüyorlardı.

"Biz, aile büyüklerimiz gibi yaptık, Nizeli aileler olarak birbirimizden hiç ayrılmadık" dediler. "Hatta birkaçımız Arjantin'e yerleşmiş; ama onlarla da sürdürüyoruz ilişkimizi..."

Biraz daha derinleştirdik konuşmamızı...

"Dedelerimiz 1916 yılında, çok zor koşullar altında kaçmışlar Nize'den" dediler. "Muhterem bir Müslüman'ın yardımıyla, yük vagonlarında, halı ve yapağı çuval-ları arasında, hep birlikte trenle İstanbul'a gitmişler, daha sonra da Amerika'ya gelmişler."

Dedelerini 1916 yılında, çok zor koşullar altında Nize'den kaçırarak Hacı Hilmi Efendi'nin torunu ile, Amerika'ya göç eden Nizeli Ermeniler'in torunları o gün orada, Nize'de yan yana gelmişler, aralarında "üçüncü, dördüncü, beşinci şahıslar" olmadan, dedelerinin o eski günlerini anıyorlardı, onların 93 yıl önceki dostluklarının sıcaklığını yaşayarak ve yaşatarak...•

BU YAZININ YAZARI MEHMET ERKAN DÜLGEROĞLU'YLA TANIŞIN

Mehmet Erkan Dülgeroğlu, 29 Mart 1945 tarihinde Kayseri'de doğdu. Talas Amerikan Ortaokulu, Tarsus Amerikan Lisesi ve Robert Kolej İş İdaresi Fakültesi'nden 1967 yılında mezun oldu.

Kayseri ve İstanbul'da çeşitli üretici şirketlerde ortaklık ve üst kademe yöneticiliği yaptıktan sonra, 2000 yılında kendi işini kurdu, yönetti ve evlatlarına devretti.

Şimdilerde bol bol okuyor ve Bodrum'daki evi ve teknesi ile denizin tadını çıkartıyor.

KÖŞEDEN BUCAKTAN

Mehmet Muhsinoğlu

20'nci yüzyılın ilk insanlık suçu: Herero ve Nama Soykırımı

Ulusal tarihlerinin kanlı sayfalarına bakmadan, milyonların yaşamına mal olan "insanlık suçları"ndan utanmadan, Türkiye'nin sırtına "soykırım" etiketi yapıştırmaya kalkışan Batılı "uygar" ülkelerin, iğrenç geçmişlerinden birçok örnek verdik bu sütunlarda... Bugün de sıra Almanya'da!

Batılılar'ın Çin'de bulunmasına karşı çıkan halkın, 1900 yılında başlattığı "Boxer İsyanı" sırasında, Alman büyükelçisi de öldürülmüştü.

Bunun üzerine ordusundan bir alayı Çin'e gönderen Alman imparatoru, 27 Temmuz 1900'de şöyle diyordu askerlerine:

"Binlerce yıl önce Hunlar, imparatorları Attila'nın buyruğu altında, kendilerine bugün bile saygı duyulan bir ün yaratmışlar. Sizler de Almanya adına, Çin'de binlerce yıl anımsanacak böyle bir ün yaratmalısınız!"

İmparatorun bu vahşi iletisini alan Alman askerleri, Çin'de ve tüm dünyada binlerce yıl anımsanacak –ancak saygı duyulmayan– kanlı bir üne imza attılar.

Çin'de, Afrika'da, Birinci ve

İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi, "ünlerine" ün kattılar.

1904'te başlayıp 3 yıl süren Güneybatı Afrika'daki direniş sırasında, Almanlar'ın yaptığı "Herero ve Namaqua Soykırımı", tarihe "20'nci yüzyılın ilk soykırımı" olarak geçti.

Herero halkı 12 Ocak 1904 Salı günü Alman sömürge yönetimine karşı, Samuel Maharero'nun önderliğinde isyan bayrağını açtı.

Ağustos'ta "Waterberg Savaşı"nda isyanı bastıran Korgeneral Lothar von Trotha, Herero halkından geriye kalanları "Kalahari Çölü"ne sürdü.

Açlık ve susuzluk çeken bu insanlar, kızgın çöl kumları arasında can verdiler.

Ekim ayı içinde bu kez Namalar Almanlar'a karşı silaha sarıldılar.

İsyandan önce 1895 yılında çekilen bu fotoğrafta, Alman Sömürge Valisi Theodor Leutwein, Hererolar'ın şefi Samuel Maharero ile birlikte görülüyor.

Üç yıllık direniş sonunda, genel nüfus yapısına göre 65 bin Herero ve 10 bin Nama'nın öldürüldüğü hesaplanıyordu. Çölde açlık, susuzluk çektirerek ya da zehirle öldürmek, Almanlar'ın uyguladığı yaygın yöntemlerdi.

Birleşmiş Milletler'in 1985 yılında yayımladığı "Whitaker Raporu", Almanya'nın Güneybatı Afrika'da yaşayan Herero ve Nama halklarının kökünü kazımaya çalıştığını, bunun 20'nci yüzyılın ilk soykırım olaylarından biri olduğunu açıkladı.

Alman hükümeti bu olaylar için, 100 yıl sonra, 2004'te özür diledi.

Afrika'daki karışıklıklar sürerken, İngiltere bölgeyle ilgilenmediğini açıklamış, Ağustos 1884'te Almanya, bölgenin "korumacılığı" ilan etmişti. Böylece denizaşırı ülkelerden gelen "beyaz adam", Afrika'da yeni bir yerleşim alanı daha kazanmıştı!

Theodor Leutwein aynı yıl sömürge valisi olarak atanıyor, Almanya "huzur ve güveni" sağlayıp bölgeyi "sakinleştirmek" amacıyla, "Schutztruppe" imparatorluğun sömürge birliklerini Afrika'ya gönderiyordu.

Avrupalı göçmenler, yerlilerden ele geçirilen topraklara yerleşmeleri için "korumacı" yöne-

tim tarafından yöreklendiriliyor, bu uygulama halkın büyük tepkisine neden oluyordu.

Herero ve Nama halkının geçim kaynağı olan topraklar ve sığır sürüleri, onyıllar içinde, Güneybatı Afrika'ya gelen Almanlar'ın eline geçti. Ulusal varlıkları yabancıların sahiplenmesi sonucunu veren "küreselleşme" uygulaması, o yıllarda Afrika'da başlamıştı sanki!..

Alman sömürge yönetimi eşitlikten, adaletten çok uzaklardaydı.

Yerli halk "beyaz adam"ın kölesi olmuştu artık...

Bu arada 1908 yılında yayımlanmış kimi raporlarda, Almanlar'ın bölgedeki en büyük çıkarlarının, madenlerden elde ettikleri elmaslar olduğu vurgulanıyordu.

1903 yılında Hendrik Witbooi'nin önderliğinde isyan eden Nama kabilesi, yaklaşık 60 Alman göçmeni öldürdü. Yılların biriktirdiği öfke nedeniyle silahlanan Herero kabilesi de, Ocak 1904'te isyancı Namalar'a katıldı.

Çatışmaların ana nedeni, yerlilerin ve göçmenlerin aynı topraklar üzerinde hak iddia etmeleriydi. Afrika kıyılarını ülkenin iç bölgelerine bağlayacak olan Otavi demiryolu inşaatının tamamlanması, Avrupa'dan gelen yeni göçmen dalgalarının, bu bölgelere daha kolay ulaşmasını sağlayacaktı.

Korgeneral Lothar von Trotha

Yerli halkın birikmiş borçlarını ödemesi için Kasım 1903'te uygulamaya konulan yeni politika, Herero isyanının öteki nedenlerinden biriydi. Yıllar boyu tüccarlardan yüksek faizle borç almaya alışan yoksul Hererolar, giderek katlanan bu borçları ödeyecek güce sahip değillerdi.

Bu sorunu "iyi niyetle" çözmek isteyen Sömürge Valisi Leutwein, gelecek yıla ait tüm borçların ödenmeyip silinmesi kararını

Şef Maherero ve yaklaşık bin Herero, Kalahari Çölü'nü geçip Bechuanaland'a ulaşabilmiş, 23 bin kadın, erkek ve çocuk ise, kızgın çöl kumunda can vermişlerdi. Fotoğrafta kurtulan Hererolar'dan bir grup görülüyor.

verdi. Alacakları ödenmediği için nakit para sıkıntısı çeken tüccarlar, borçluların sığırlarına ya da eşyalarına el koymaya başladılar.

Herero halkının Almanlar'a karşı duyduğu öfke bu nedenle daha da arttı. Alman sömürge görevlilerini, mallarına el koyan tüccarların "suç ortağı" olarak görüyorlardı.

Bu nedenle Hererolar, 1904 yılı başındaki isyanlarında ne kadar haklı olduklarına bir kez daha inanıyorlardı. Şefleri Samuel Maharero'nun önderliğinde, kadın ve çocuk ayrımı gözetmeksizin 120 Alman'ı öldürmüş, çiftliklerini yakıp yıkmışlardı.

Okahandja'yı kuşatan isyancılar, sömürgecinin başkenti Wind-

hoek ile bağlantısını kesmişlerdi.

Vali Leutwein düzenin yenisinden sağlanabilmesi için, Alman başkenti Berlin'den deneyimli bir subayın gönderilmesini istemişti. Bunun üzerine Korgeneral Lothar von Trotha, 3 Mayıs'ta Güneybatı Afrika sömürge ordusu başkomutanlığına atandı. General Trotha, 14 bin askerle birlikte 11 Haziran'da Afrika'ya ulaştı.

Sömürge ordusu 11-12 Ağustos'ta Waterberg Savaşı'nda 3 bin-5 bin Herero'yu mağlup etmesine karşın, isyancıları kuşatmayı ve böylece askeri tehdidi önlemeyi başaramadı.

İngilizler'in kendi bölgelerinde isyan çıkartmamaları koşuluyla, sığınma hakkı tanıdığı Herero savaşçıları, aileleriyle birlik-

te Bechuanaland'a çekildiler.

Bu arada 24 bin Herero, Kalahari Çölü'nden geçip İngiliz bölgesine ulaşma umuduyla yola çıkmıştı. Daha sonra çölde devriye gezen Alman askerleri, 8-15 metre derinlikteki çukurların çevresinde, çok sayıda iskeletle karşılaştılar.

Su bulma umuduyla kumları kazan Hererolar'dan geriye bu iskeletler kalmıştı! Şef Maherero ve yaklaşık bin Herero, Kalahari Çölü'nü geçip Bechuanaland'a ulaşabilmiş, 23 bin kadın, erkek ve çocuk ise, kızgın çöl kumunda can vermişlerdi.

Korgeneral Trotha, 2 Ekim'de Herero halkına yazılı bir bildirim yaptı:

"Ben, Alman birliklerinin büyük komutanı, bu mektubu Herero halkına gönderiyorum...

"Bütün Hererolar bu toprakları terk etmek zorundadır...

"Alman sınırları içinde, silahlı ya da silahsız, sığırla birlikte ya da yanında sığır olmadan yakalanacak her Herero, o anda vurulacaktır. Bundan böyle hiçbir kadın ya da çocuğu kabul etmeyeceğim; onlar tekrar kendi halkının arasına sürülecek, ya da kendilerine ateş açılacaktır.

"Herero halkı hakkında kararım budur!"

Çatışmalarda kesin zafer kazanamayan Korgeneral Trotha, yalanan Herero erkeklerinin infaz

edilmesini, kadın ve çocukların çöle sürülmesini emretti.

Bu arada Alman İmparatoru, Afrika'daki uygulamalarını dünya kamuoyu önünde savunmaya çalışıyor, Cenevre Antlaşması'nın belirlediği insan haklarının Hererolar'ı güvence altına almadığını, çünkü onların "insan olmayan" yaratıklar olduğunu öne sürüyordu.

Berlinde sivil hükümetle askeri kanat arasında ortaya çıkan politik çatışma sonucu, İmparator II. William, Trotha'nın Herero halkına yaptığı 2 Ekim tarihli bildirimi 8 Kasım'da iptal etti. Ancak, Afrika'da soykırım çoktan başlamıştı!

1904 yılı sonunda Trotha'nın emri tümüyle yürürlükten kaldırılınca, tutuklular toplama kamplarına sürüldü ve Alman iş yerlerinde köle olarak, zorla çalıştırıldılar.

Beş toplama kampı arasında en kötüsü, "Köpekbalığı Adası" kampıydı. Aşırı çalışma ve açlık sonucu, günde 12-18 köle can veriyordu bu kampa... Alman komutan Von Estorff, Nisan 1907 tarihli raporunda, yaklaşık 1.700 köle işçinin öldüğünü bildiriyordu.

Alman otoritesinin bölgede yeniden sağlanması, ancak 1908 yılında olanaklı oldu.

Bu yönde gösterilen yoğun çabaya, 19 bin Alman askeri de silahlarıyla katılmıştı!

Bölgede elmas madenlerinin aynı dönemde keşfedilmesi, Almanlar'ın zenginliğine önemli katkı sağladıysa da, bu "mutlu" süreç fazla devam etmedi.

Birinci Dünya Savaşı'nın koloni çatışmaları sırasında, 1915 yılında Güney Afrika Birliği bölgeyi işgal edip Alman kolonisini ele geçirdi. Güneybatı Afrika'daki bu durum 1919 Versay Antlaşmasıyla hükme bağlandı.

1904-1908 isyanı sırasında,

birçok Herero ve Nama tutsaklarına ait kafatasları, "beyaz Avrupalılar'ın Afrikalılar'dan üstün olduğunu kanıtlama" amacıyla yapılacak "bilimsel" araştırmalar için Almanya'ya götürülmüştü.

Namibya'nın Almanya Büyükelçisi Peter Katjavivi, Ağustos 2008'de bu kafataslarının geri verilmesini, resmen istemişti Berlin hükümetinden!•

m.muhsinoglu@gmail.com

Hayvanat bahçesindeki tek kangurunun, kapatıldığı yerden çıkıp, bahçede dolaştığını gören yetkililer, hemen bir önlem aldılar. Kangurunun zıplama yeteneğini bildiklerinden, onun bulunduğu bölümün çevresindeki tel örgü duvarı iki metre daha yükselttiler. Fakat sabah uyandıklarında, kangurunun yine dışarı çıktığını ve hayvanat bahçesindeki yollarda gezindiğini gördüler.

Yetkililer, aldıkları önlemin yetersiz olduğunu anladılar ve iki metre yükselttikleri tel örgülerin boyunu iki metre daha yükselttiler. Fakat ertesi sabah, bu önlemin de yeterli olmadığını gördüler. Çünkü kanguru, kapatıldığı bölümden yine çıkmış, hayvanat bahçesinde yine özgürce dolaşıyordu.

Başka bir önlem düşünemeyen hayvanat bahçesi yetkilileri, çareyi yine tel örgülerin yüksekliğini artırmakta buldular. Kangurunun kaldığı bölümü çevreleyen tel örgülerin yüksekliğini bu kez onbeş metreye çıkardılar.

Hayvanat bahçesinde kangurunun yanındaki bölümde kalan deve, komşusunun çevresindeki tel duvarın hemen her gece yükseltilmesi karşısında daha fazla dayanamadı ve sordu:

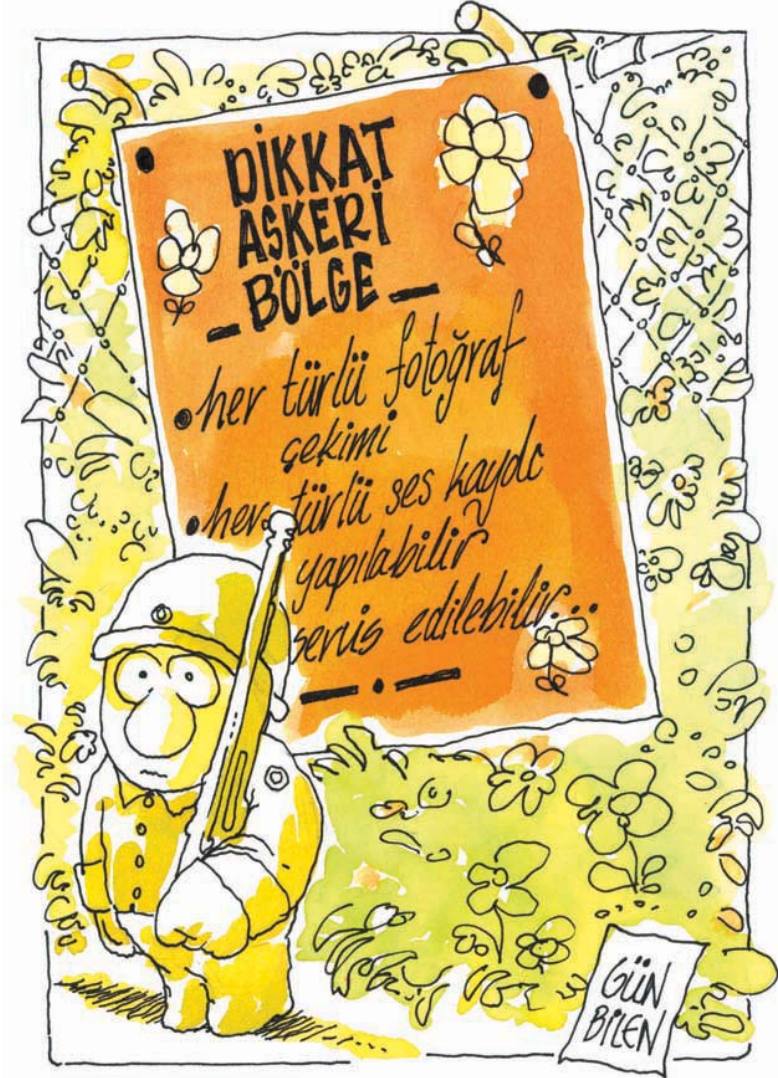
"Kanguru kardeş, bu durumun sonu ne olacak böyle?" diye sordu. "Senin bölümün çevresindeki tel örgünün boyunun yükseltilmesi ne zamana kadar sürecek dersin?"

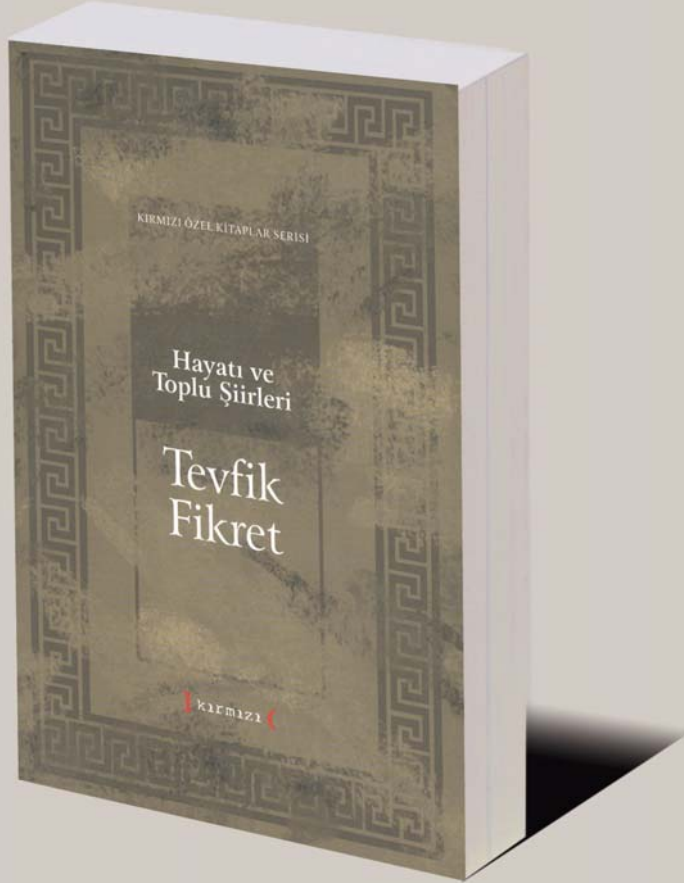
Kanguru bir yandan gülerken, bir yandan da deveyi yanıtladı:

"Yetkililer, bahçe kapısını geceleri kilitlemeyi öğreninceye dek..."•

FIRÇALAYARAK

Serdar Günbilen

Kırmızı Yayınları
Bağdat Cad., No: 142/13, Maltepe, İstanbul
(0216) 371 3629 www.kirmiziyayinlari.com

Yasa 1926'da kabul edildi **Kabotaj'dan Çevre Yoluna**

YAZAN: ŞEBNEM ŞEN

Mustafa Kemal Atatürk, denize büyük sevgi duyar ve bu sevgisini tüm ulusa aşılama çalışırdı. İstanbul'da Cumhurbaşkanlığı Florya Köşkü'nde bulunduğu günlerde denize girer, kürek çekerdi.

1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı nedeniyle, Moda Koyu'nda yapılan yelken ve kürek yarışlarını, Acar Motoru ve Ertuğrul Yatı'nda izlemekten büyük zevk alırdı. Denizi medeniyet olarak gören Atatürk, denizciliğin gelişmesi için de deniz sporlarının temel olduğunu düşünürdü. Atatürk 1937 yılında hükümet programını açıklarken, denizciliğe verdiği önemi şöyle vurguluyordu: ►►►

"Denizcilik sadece ulaştırma işi değil, iktisadi iş olarak anlaşılacak ve tersaneler, gemiler, limanlar ve iskeleler inşa edilecek, deniz sporları kulüpleri kurulacak ve korunup geliştirilecektir.

"Çünkü, toprakların ucu deniz olan bir ulusun sınırını, halkının kudret ve yeteneğinin hududu çizmez. En uygun coğrafi konumda ve üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye, endüstrisi, ticareti ve sporu ile en ileri bir denizci ulus yetiştirmek yeteneğindedir. Bu yetekten yararlanmasını bilmeliyiz.

"Denizciliği Türk'ün büyük ulusal ülküsü olarak düşünmeli ve onu az zamanda başarmalıyız."

Atatürk'ün Adliye Vekili Mahmut Esat Bozkurt'un görev döneminde, Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminin diğer temel yasaları gibi, "Kabotaj Kanunu" da hazırlanmış ve yürürlüğe girmişti.

"Türkiye Sahillerinde Nakliyatı Bahriye ve Limanlarla Kara Suları Dahilinde İcraı San'at ve Ticaret Hakkında Kanun", 20 Nisan 1926'da mecliste kabul edildikten sonra, Resmi Gazete'de 28 Nisan 1926'da yayımlanmıştı.

Bir devletin kendi limanları arasında yolcu ve yük taşıma hakkı olan "kabotaj", Fransızca'da "egemenlik" anlamına geliyor.

Osmanlı Devleti'nin kapitulas-

yonlar çerçevesinde yabancı ülke gemilerine tanıdığı kabotaj ayrıcalığı, Lozan Barış Antlaşması'yla 1923 yılında kaldırıldı.

Kabotaj Kanunu 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe girdi. Bu yasaya göre, akarsularda, göllerde, Marmara Denizi ile boğazlarda, tüm karasularda ve karasular içinde kalan körfez, liman, koy ve benzeri yerlerde, makine, yelken ve küreklerle hareket eden araçları bulundurma, bunlarla mal ve yolcu taşıma hakkı Türk yurttaşlarına verildi.

Ayrıca, dalgıçlık, kılavuzluk, kaptanlık, çarkçılık, tayfalık ve benzeri mesleklerin Türk yurttaşlarınca yerine getirilebileceği belirtildi.

Yabancı gemilerin yalnız Türk limanlarıyla yabancı ülkelerin limanları arasında insan ve yük taşıyabileceği kabul edildi.

Yargıtay 11'inci Hukuk Dairesi, 8 Aralık 1970 tarihinde aldığı 4935 sayılı kararında, denizde kurtarma ve yardımın da Türk gemilerinin temel hakkı olduğunu, kurtarmaya katılan yabancı bir geminin, kabotaj ve tekel hakkını ihlal ettiğini bildirdi.

Kabotaj hattı ve iç sularımızdaki mevcut durum konusunda, Gemi Mühendisliği ve Sanayimiz 2004 Sempozyumu'nda, Bekir Şener, Uğur Buğra Çelebi ve Serkan Ekinci'nin yaptığı bir sunumda

Atatürk, denize büyük sevgi duyar ve bu sevgisini tüm ulusa aşılarmaya çalışırdı. İstanbul'da Cumhurbaşkanlığı Florya Köşkü'nde bulunduğu günlerde denize girer, kürek çekerdi.

ise, şu bilgilere yer veriliyordu:

"Türkiye, denizle iç içe yaşayan bir ülkedir. Kıyılarımızın uzunluğu Akdeniz'in boyunun 2,5 katı kadardır. İllerimizin yüzde 40'ının denizle kıyısı bulunmaktadır. Ülkemizin kıyı uzunlukları, Anadolu kıyısı 6.480 km, Trakya kıyısı 786 ve Adalar kıyısı 106 km olmak üzere, toplam 8333 km.'dir.

"Dünya yük taşımacılığının yüzde 90'dan fazlası denizyolu ile yapılmaktadır. Deniz yolu en ekonomik ve güvenilir taşıma yolu olmasına rağmen, yurt içi yük taşımacılığımızın yüzde 88'i karayolu, yalnızca yüzde 4'ü denizyolu ile yapılmaktadır.

"Benzer durum yolcu taşımacılığı için de geçerlidir. Ülkemiz

yolcu taşımacılığının yüzde 95'i karayolu, yalnızca binde 3'ü denizyolu ile gerçekleşmektedir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin yük ve yolcu taşımacılığında deniz yolunun bu kadar az pay alması, ekonomik ve sosyal boyutlar bakımından büyük olumsuzluklar doğurmaktadır.

"Ülkemizin 8333 km.'lik sahil şeridi ile sahip olduğu bedava su yoluna karşın demiryolu yapımı kilometre başına yaklaşık 1 milyon dolara mal olmakta, 2 milyon dolardan başlayan otoyol inşaa maliyetleri ise, viyadüklü kesimlerde 12 milyon

dolara kadar çıkabilmektedir.

“Bugüne kadar ülkemizde inşa edilmiş toplam 1.600 km. otoyoluna 14 milyar dolar (ortalama kilometre maliyeti 8,8 milyon dolar) sarf edilmiştir.

“Bu hesaplara 150 km.’lik bir otoyol bedeli bir milyar doları aşmaktadır. Buna karşın şu anda ülkemizde kullanılmakta olan en modern ve en hızlı yolcu-araç feribotunun maliyeti 25-30 milyon dolar civarındadır.

“Ulaştırma da ülkemiz genelin-

deki durum, İstanbul ilimizde de benzerlik taşımakta, kent içi ulaşımda yüzde 90 karayolu, yüzde 6 demiryolu ve yalnızca yüzde 4 denizyolu kullanılmaktadır.

“Şehirlerarası ulaşımda denizyolunun oranı daha da alt seviyelerdedir.

“Bu durumun iyileştirilmesi ve ulaşımın deniz yoluna kaydırılması, ülke ekonomisi, emniyetli taşıma ve çevre kirliliği açısından acilen ele alınması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.”•

Ne denli kötü olursa olsun, asla pes etmeyin. “Bu benim başıma nasıl geldi?” diye düşünmeyin, “Benden daha kötü durumda olan insanlar da var” diye düşünün. Uçurumun kenarında bile taklalar atabilirsiniz, üstelik gülümseyerek. Önemli olan ruh ve akıldır. Her şeyin en iyisini yapmaya çalışın ve hastalığınızın arkasına saklanmayın. Her günün tadına varın. Akşam nereye gideceğinizi planlayın, geleceğinizi planlamayın. Yalnızca başkalarının yardımına açık olmayın, kendinize de yardım edin. Hâlâ bir şeylerin üstesinden gelebileceğinizi gösterin herkese. Yapamıyacağımız şeyler için boş yere üzülmeyin, yapabileceğinizi yapmaktan zevk almak için uğraşın. •

Stephen Hawking

Bir yere varmanın ilk adımı, bulunduğunuz yerde kalmaya karar vermektir. Bulunduğunuz çevrenin sizi etkilediğini unutmayın. Bu nedenle sizi amacınıza ulaştırabilecek çevreyi seçerken özenli davranın. Yaşamınızla çevreniz arasındaki ilişki dengesini dikkatle değerlendirin. Çevrenizdeki şeyler gelişmenize yardımcı mı oluyorlar, yoksa sizi olduğunuz yerde mi tutuyorlar? Çevrenizin tutsağı değilsiniz. Bulunduğunuz yerden boşlanmıyorsanız, bu durumunuzu değiştirmek elinizdedir. Çünkü siz bir ağaç değilsiniz. “Yapabilseydim, yapardım” demeyin, “Yapabilirsem, yaparım” deyin. Eğer siz sevdiğiniz bir şeyin parçası olursanız, o sevdiğiniz şey de sizin bir parçanız olur. •

YAŞAMDAN GÖZLEMLER

Ali Naili Erdem

Mareşal Fevzi Çakmak

Benim kuşağım ulusal savaşımın sevdası, heyecanı ve tutkusuyla büyümüştür. Şehitleri, gazileriyle bizi biz yapan efsaneleşmiş kahramanlarıyla benliğimizin bütününde yaşarlar. Bu nedenle de vatan bizler için bir coğrafya parçası, bayrak da bir bez parçası değildir. Biz onlarla yaşarız, biz onlarla varız.

O mareşal ki, büyük kurtarıcının en yakın arkadaşlarından biriydi. Dünya ihtiraslarından uzak bir ahlak ve erdemlikler anıtı olarak yaşamıştı.

Yirmioç yıl milli savunma ve genel kurmay başkanı olarak görev yapan ve Türkiye’nin iki mareşalinden biri olan Fevzi Çakmak yalnızca bir asker değildir. O inmeyen bir bayrak, unutulmaz bir devlet adamıdır.

Binbir yokluğun içinde akılları ve imanlarının kutsiyetiyle dövüşerek, yoku var ettiler. Mazlum ve mağdur bir ulusla bütünleşerek kan ve can verdiler. Dağı taşıyla, analar bacıları, erleri erenleriyle bir tek vücut olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni kurdular.

Kurtuluş Savaşı bir onur sava-

Maddi zevklerin öne çıkarıldığı bir ortamda cumhuriyeti kur ve yaşadığımız toprakları bizlere vatan yapan destan kahramanlarından birini, Mareşal Fevzi Çakmak’ı böyle bir nisan ayında kaybetmiştik. Sessiz kalamazdık. Binlerce öğrenciyle İstanbul’a aktık. Takvimler 12 Nisan 1950’yi gösteriyordu.

Mareşalin aziz naaşı İstanbul, Teşvikiye’den Eyüp’e değin binlerce omuzların üzerinde taşınmıştı.

şıdır. Sömürgeci güçlere, Türkiye'yi hazır bir lokma diye düşünenlere hadlerini bildirme savaşıdır. Yedi cephede dövüşmüş, zaferler kazanmış bir ulusun yenilmiş ilan edilmesini içlerine sindiremeyen ve geçmişten geleceğe özgür yaşamışların savaşıdır.

Türk'ün ve Türklük'ün varlığını koruma savaşıdır. Bu nedendir ki, Kuva-yı Milliye'yi oluşturanlar rastlantıların ortaya çıkardığı kişiler değillerdir. Her biri sağlam ve engin bir kültürün insanlarıdır. Akılları denli iman ve inançlarıyla yıldızları yakalayacak güçteler. Nitekim bugün Anıtkabir'i ziyaret edenler Atatürk'ün 3 bin kitabı notlar olarak okuduğunu görmektedirler. Onun yanında ömürleri boyunca yer almış olanlar da "Hürriyet ve istiklal benim karakterimdir" inancı ve ilkesiyle bütünleşmiş aynı mayanın insanlarıdır.

Halkından hiçbir şey beklemeden hizmet veren Fevzi Çakmak, yaptıklarını söylemeyen, anımsatmayan bir yüceliğin örneğidir. O, Atatürk'ün bağ evini saray olarak algılayan alçakgönüllülüğünü ve "Servetim ve iftiharım Türklük'ten başka bir şey değildir" sözünü gönlünde yaşatmış ve övgülerin sarhoşluğuna düşmemiştir. Sade bir yaşamın insanı olarak Türklük bilincini ulusal bir kültür olarak cumhuriyetin kimliği yapanların tarafında yer almıştır.

Ulusun yalansız ve riyasız sesi-

nin temsilcisi olarak halkına güçlü ve saygın bir Türkiye'de yaşamının olanaklarını sağlayan Atatürk'ün devrimleriyle bütünleşmiş, onun mutluluğunu yaşamıştır.

Şerefle dolu ömrü ya Kafkas Cephesi'ndedir ya Rumeli'de ya Balkan Savaşları'nın zulmeden havasında ya da Çanakkale'nin şanlı savunmasındadır. Suriye'nin ihanet yüklü gecelerinde Türk'ün zafer kılıcı ve her aşaması bir destan olan ulusal savaşımın şanlı komutanıdır. Tarihi yapanlar ve tarihe yön verenler zihni allak bullak eden büyük olayların yaratıcılarıdır.

Atatürk'ün üstün dehâsını kavrayabilmek, bireyin çokça nitelikleri bünyesinde taşımasına bağlıdır. Mareşal Fevzi Çakmak bu niteliklerin adamı olduğu için Atatürk'ün yanında yer almıştır.

Bir vatansever, aynı zamanda bir milliyetseverdir. Atatürk'ün deyişiyle "Övünge veencil olmayan" bir milliyetseverdir. Hiçbir ulusa düşmanlık beslememiş, hiçbir devletin de Türk ulusuna yan bakmasına katlanamamıştır.

Felaketlerimizin içinden bir ulusal gurur gibi yükselen şerefli tarihimize layık bir savaşımla ölüm pahasına gerçekleştirenlerden biri olarak o, Atatürk'ün kendisine "En büyük asker sensin" değerlendirmesini hak etmiş bir insanın huzuru içinde Tanrı'nın rahmetine kavuşmuştur. •

BÜYÜK YAPITLARIMIZ

Konur Ertop

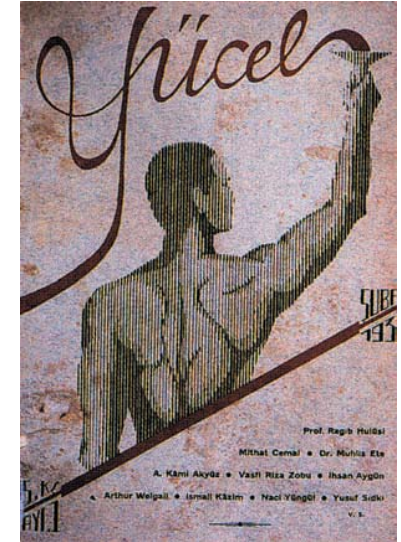
Bir antolojide genç cumhuriyetin şiir birikimi

"Başardıklarına her zaman güzel denemez; ama cesaretleri her zaman hayranlık uyandırıyor."
Orhan Burian

"Yücel" dergisi cumhuriyetin uygarlık yolundaki hedeflerini gözetiyor, cumhuriyetle gelen değerlere sahip çıkıyordu. Bu derginin yazarlarından Orhan Burian, Behçet Kemal Çağlar, Haluk Şehsuvaroğlu'nun "Mütarekeden Sonrakiler" adını taşıyan şiir antolojisi yayımlandığında "Mütareke"nin üzerinden yalnızca on yıl geçmişti. Antoloji yeni Türkiye'nin gelişen şiir zenginliğini ortaya koyuyordu.

Orhan Burian 1946'da bu yapıtı bu kez yalnız başına geliştirdi. Yeni ozanlar, yeni şiirler, önemli değer yargılarıyla zenginleştirdi. Böylece "Kurtuluştan Sonrakiler" şiir antolojisi ortaya çıktı.

Orhan Burian Türk şiirinin çeyrek yüzyıllık serüveni sonunda ulaştığı yeri, antolojisine hazır-

"Yücel" dergisinin birinci sayısının kapağı

lık olduğu sezilen, —daha sonra da yapıtının başında yer alan— yazısında şöyle değerlendiriyordu:

“Genç ozanlar sade alışageldiğimiz biçimleri kırmakla kalmıyorlar, şiirde görünce yadırgadığımız en aykırı duygu ve düşünceleri de eserlerinde araç olarak kullanmaktan çekinmiyorlar. Başardıklarına her zaman güzel denemez; ama cesaretleri her zaman hayranlık uyandırıyor.”

Orhan Veli ve arkadaşlarının ilk ürünlerine bu değerlendirmeye dikkati çeken Orhan Burian, beş yıldır cezaevinde bulunan, yapıtlarını artık yayımlayamayan Nâzım Hikmet'i de hak ettiği biçimde değerlendirerek anmaktan çekinmiyordu:

“Son yirmi beş yılın ozanları içinde destan rüzgârıyla şahlanmaya en yeterli ozan olarak kendini bize kabul ettiriyor. Gür bir ses, insan bir yürekle şiir yazıyor. ‘Simavna Kadısıoğlu’ eserinde –kahraman yokluğuna göz yumunca– destanın bir yerde koca nehir gibi akışı, harelenişi var; beldeleri, sahralarıyla bir ülke var; bir duyuş birliği var. Bu her ozanın ulaşamadığı bir esin nime-tinin eseridir.”

Orhan Burian'ın “Kurtuluştan Sonrakiler” antolojisini doğru değerlendirmek için, genç yaşta ölen bu İngiliz edebiyatı profesörünün eleştiri anlayışını da gözönünde bulundurmak yararlı olacaktır.

Üniversiteyi bitirdiği yıl yayımlanmış “Edebi Yapıt ve Edebi Eleştiri Üzerine” yazısında, “Du-

yuları sıradan insanlardan daha incelmış bir insan... Yüksek bir seçme gücü olan insan... Kendine temelli bir yaşam felsefesi edinmiş adam... Kendine özgü üslubu olan insan” diye tanımlar yazarı. Eleştirmen için ise öncelikle, “Okuduğu yapıtın niçin ve nasıl yazıldığını bulmaya ve ondan zevk almaya bakmalıdır” der. Onun, “edebi görüşü geniş bir insan” olmasını gerekli sayar. Yapıtı okurken şu iki amacı gözetmesini bekler:

“•Önceki şair ve yazarları okuyuşundan edindiği ‘yetkin örnek’le o yeni yapıtı ölçmek; kusurunu, güzelliğini ortaya çıkarmak... •Her yeni yapıtta bulduğu iyi özellikleri ‘kusursuz örneğine’ ekleyerek eleştiri ölçüsünü daha yetkinleştirmek...”

Son olarak da eleştirisinin “yıkıcı değil yapıcı” olmasını zorunlu sayar.

“Kurtuluştan Sonrakiler”, Orhan Burian'ın tüm bu görüşlerinin tutarlı bir uygulama örneğidir.

Antoloji sahibinin ele aldığı ozanlarla ilgili artılarla eksileri çok iyi araştırdığı belli olur, kırlı kırk yaran değerlendirmeleri dikkat çeker. Örneğin Ahmet Hamdi Tanpınar için, “Hem hayal zenginliği var, hem fikri şiirin hizmetinde kullanabiliyor. Zamana, has güzellikten haber soruyor. Bununla beraber söyleyeceklerinin, çok defa, mıs-

ralara sığmayıp nazımla cenkleştiği seziliyor” der.

Necip Fazıl Kısakürek'i “Kurtuluştan sonraki Türk şiirine iki zıt halinde ben meselesiyle ruh meselesini getiren şairdir. Cansız eşyayı insanla ilişkisi bakımından canlandırmak kadar insanı da ölüm ve ötesi bakımından ebedileştirmek, başarılı şiirlerinin özellikleridir” diye değerlendirir.

Şiirimizin ustalarıyla ilgili şu yargılar da onundur:

“Bir şeye inanamamanın şaşkınlığı içinde. Dinde, tarihte, aşkta, tende, ruhta ümit arıyor. Hep-sini efsane harabesi halinde buluyor. Tutunacak bir yeri yok.” (Asaf Halet Çelebi)

“Bazen kendini fazla tekrarladığı oluyor. Son dört beş senedir şiirlerinde gecedan ve ölümden duyduğu ürküntünün yerini hayata ve insanoğluna duyduğu sevgi almıştır.” (Cahit Sıtkı Tarancı)

Orhan Burian için Fazıl Hüs-nü Dağlarca'nın apayrı bir yeri vardır. Ondan söz ederken, “Atatürk Devrimi'nden beri yetişen ozanların en büyüğü” diyecektir. Antolojisindeki değerlendirmesi de şöyledir:

“Türk şiiri üzerinde dil, fikir ve ahenk bakımından en ihtilalci bir sanat anlayışı ile çalışmış olan sanatkârdır. Dünyanın güzelliklerine vurgun; fakat bir kâbus gibi ölmek yahut öldürmek düşüncesi üstüne çullanıyor. Ancak çocuğun ve Allah'ın sahip olduğu o nimetler nimeti dinginliğe özlemi

Orhan Burian

var. Son şiirlerine bakılırsa ona varmanın yolunu hayvanlar gibi, bitkiler gibi düşünceden sıyrılarak bütün doğallığıyla büyük kütlenin yaşadığı gibi yaşamakta arıyor. Şiirinde pürüzlü olan dili de düzgünleşecek ve yadırganmayan bir uyum kazanacak gibi...”

Garip akımını değerlendirdiği sırada, bu hareket henüz ilk yıllarındadır. Orhan Veli'nin şiirini “hayal gücünün değil zekânın malı” sayar. Şöyle yargılar:

“Çok kere bıyık altından gülererek yazılmış gözükten şiirinin nefis bir yapaylığı var. El dokunsa hemen kırılacak, yahut sönmüverecek gibi duruyor. Ama dayanıyor. Yalnız ne kadar dayanacağını kestirmek çok zor.”

Garip'çilerden Oktay Rifat ile Melih Cevdet'e ayırdığı sayfalarda ilki için, “perakende gibi gözükten

hayal ve düşüncelerle şiir kuruyor. (...) Şiiri, hayallerden duygulara götürmek sihrini bulmuş” der. İkincisini ise, “Şimdilik arkadaşlarına bağlılığı sanatına bağlılığından daha ağır basar görünüyor” diye değerlendirdiği görülür.

1 947’de Ankara Üniversite’sinde bağnaz ulusalcı öğrencilerin taşkınlıklarıyla gelişen olaylar karşısında kaygılarını cumhurbaşkanına gönderdiği mektupta dile getirecektir. Burada onun başta laiklik gelmek üzere cumhuriyetin değerlerine yürekten bağlılığı görülür. O, “ancak düşünce özgürlüğü içinde memlekete ve insanlığa yararlı işler görebilecek olan üniversitenin”, bağımsızlığını yürekten savunur.

“Yıkıcı zihniyet”in örneğin köy enstitüleri karşısındaki tutumunu var gücüyle eleştirmiştir. Bununla birlikte, İkinci Dünya Savaşı boyunca ve sonrasında dünyayı kargaşaya sürükleyen sert siyasal öğretilere uzak durmuştur. Bunların sanat üzerindeki baskısını da pek hoş görmez.

Örneğin antolojisine, cezaevindeki Nâzım Hikmet’ten örnekler almaktan kaçınmaz. Ancak şu değerlendirmeye de yer verir:

“Edebiyatımızın imanla haykıran şairlerinden biri; ne çare ki imanı bu topraktan değil, köksüzdür.”

40 kuşağının toplumcu ozanı Rıfat Ilgaz’ı değerlendirirken söyledikleri de şunlardır:

“Şimdi günün eğilimine kapılarak en alelade konularla insanlık şairi olmaya çalışıyor. Ama o sanatın ustalığına henüz erişmiş değil.”

Ozanların yapıtlarında gördüğü olumsuz özellikleri, hatır gönül gözetmeden sıralar:

Faruk Nafiz Çamlıbel için, “Şiirleri sürekli duyguların değil, geçici tutkuların ifadesine gittiği zaman kuvvetleniyor” der. Halide Nusret Zorlutuna’yı “Yazdıkları kadın kalbinden ziyade erkek kafasından çıkmış gibi” diye eleştirir.

Ahmet Kutsi Tecer için, “On sene kadar sevgiyi, ince duyuları anlatmak için sesi ve sözü dokumakta epey bir ustalık gösterdikten sonra, ilhamını memleketin toprağında, havasında, geleneklerinde aramaya başladı. İkinci kaynak elbet birincisinden daha güldür; ama ondan beslenen ırmak henüz evvelkinin vardıgı yere varmadı” der

Ahmet Muhip Dıranas için yargısı ise şöyledir:

“Yavaş yavaş çorak topraklardaki çilesi büyük, ümidi kıt insanların duygusuyla şiir yazar oldu. (...) Ama kalıplarına her zaman iyi yerleşmemiş gözüküyorlar.”

Eleştirmen “bıçağın keskin yüzü”ne hiç uzak değildir. Yine de sözünü esirgemez. Tek parti döneminde Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel’in şiiri için, onun

bakanlığına bağlı üniversitede öğretim üyesi Burian’ın değerlendirmesi şöyledir:

“Hayatın çarpıntısı değil, felsefenin heyecanı hâkim geldiği zaman güzelleşiyor.”

Kitabının ilk biçimini birlikte hazırladıkları Behçet Kemal Çağlar için de, “Sanatı, dava savunmasına araç olarak kullanmak istediği vakit, şiiri tehlikeye düşüyor” der.

Antolojinin ilginç bir yanı, henüz gelişip gerçek kimliğine kavuşmamış ozanlara ayırdığı “Nebula” bölümüdür. Burada bi-

rer ikişer şiirlerine yer verilen “Sabahattin Kudret Aksal, Mehmet Başaran, İlhan Berk, Necati Cumalı, Cahit Külebi, Behçet Necatigil” gibi adlar, şiirimizin 1950’den sonraki gelişiminde en öne çıkacak olanlardır. Bu bölümde dikkat çeken bir ad ise o sırada ancak 20 yaşında olan Bülent Ecevit’tir.

Burian’ın antolojisi cumhuriyetin ilk 25 yılının şiirini nesnel tutumla büyüteç altına alan, değerini günümüzde de yitirmemiş olan bir kaynaktır. •

Genç adam, cuma akşamı arabasıyla evine gidiyordu. Eşini evden alıp birlikte müzikli bir yere, akşam yemeği yemeye gideceklerdi. Bunu düşünürken yol kenarında otostop yapan güzel bir kız gördü. Çok düşünmeden arabayı durdurdu ve kıızı arabaya davet etti.

Adam, güzel kızla yol boyunca sohbet etti. Güzel kız gideceği yere yakın bir yere geldiğinde teşekkür ederek arabadan indi. Bir süre sonra genç adam evine geldi, eşini aldı ve tekrar yola çıktılar. O sırada adamın gözüne bemen yanında duran topuklu bir ayakkabı ilişti. Hemen aklına biraz önce arabadan indirdiği güzel kız geldi. Herhalde ayakkabıyı çantasından düşürmüştü. Bunu eşine açıklayamazdı, anlatsa da belki eşi inanmazdı.

Hemen bir plan yaptı ve eşinin dikkatini ters tarafa yönelttiğinde ayakkabıyı aldı ve kendi oturduğu taraftaki camdan dışarı attı. Genç adam şimdi kendini rahatlamış duyumsuyordu.

Bir süre sonra yemek yiyecekleri restorana gelmişlerdi; ama genç adamın eşi kuşkuyla arabanın içini araştırıyordu. Genç adam sinirli bir biçimde eşine sorununun ne olduğunu sordu.

Eşi, şaşkın bir biçimde yanıtladı:

“Ayakkabımın tekini bulamıyorum.” •

Bir "Ünlü Türk" ün Olay Yaratacak Anıları

YAZAN: ERAY DİNÇER

O naltı yaşında yayımlanan ilk karikatürü gibi, "olgunluk" döneminin ürün örneklerini çerçeveletip duvarlarına astığı "emeklilik" bürosunda, Cemil Ünlütürk "olay yaratacak" anı kitabının son hazırlıklarını sürdürüyordu.

"Yeni 'istidatların' (yeteneklerin) karikatürlerini 'neşretmeğe' (yayımlamaya) devam ettiğini" bildiren "Bütün Türkiye" dergisi, "genç karikatürcü" Cemil Ünlütürk'ün bir yapıtına da yer vermişti. Alt yazısı ise, günümüzü yansıtır gibiydi:

Dilenci Çocuk: "Bir sadaka..."
Partili Bay: "Hangi partidensin söyle ondan sonra."

"Bütün Dünya" okurları için çizdiği bir "güncel" karikatürü görürşmemiz sırasında armağan eden Ünlütürk, 1934 yılında Rize'de doğdu. İlk, orta öğrenimini Anadolu'nun çeşitli illerinde, İngiliz Dili ve Edebiyatı dalında yüksek öğrenimini Ankara'da yaptı. Anadolu'da ve Ankara'da bir süre İngilizce öğretmeni olarak çalıştı.

İngilizce dil eğitimi için gittiği Cambridge'de karikatür çalışmalarına devam etti. "Evening News" gazetesinde çizgileri tam sayfa olarak yayımlandı.

Bürokrasiye geçmeden önce İlhan Selçuk'un "Dolmuş" ve "41 Buçuk"; Yusuf Ziya Ortaç'ın "Ak-baba" gibi önemli mizah dergile-

rinde karikatürleri yayımlanan ve Metin Toker'in "Akis" dergisinde ressam olarak çalışan Cemil Ünlütürk, derginin birçok sayısına kapak çizdi. İsmet İnönü, Nazmiye Demirel, Osman Bölükbaşı gibi ünlü kişilerin portrelerinden oluşan "68'in 38 kişisi" adlı "ilk ve son" sergisini, Ankara Fransız Kültür Merkezi'nde açtı.

Turizm Bakanlığı'nda tanıtma genel müdür yardımcısı, Başbakanlık Basın-Yayın genel müdür başyardımcısı görevlerinde bulundu.

Devlet dil sınavını verdikten sonra yurt dışı ataması yapıldı. Basın müşaviri olarak Bern, Londra ve Cidde Büyükelçiliklerimizde görev yaptı. Başbakanlık Basın-Yayın Enformasyon genel müdürü oldu.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra, I. ve II. Kıbrıs-Cenevre Konferansları'na Türk delegasyonu üyesi olarak katıldı.

"Sanatçının kötüsü bürokrat olur!" diye gülüp anılarından anekdotlar aktaran Ünlütürk, çizginin yaşamında hep olumlu rol oynadığını söylüyor.

Londra'da görevli yabancı misyon şeflerinin, kendilerinden ve ülkelerinden söz etmesi için can attıkları "The Diplomatist" dergisinin sahibi Bayan Millan ile yemekte buluşmuş ve "yanında fotoğrafı olmadığı için" lokantada

GENÇ KARİKATÜRCÜLER

Yeni istidatların karikatürlerini neşretmeğe devam ediyoruz.

— Hastahız nedir doktor bey? Doktor — Kızıl acile tedavi edil-merse kudusa çevirir.

Dilenci Çocuk — Bir sadaka... Partili Bay — Hangi partidensin söyle ondan sonra.

Seyyah — Artık karada ölüm yok buna.

Arka vagondekiler — Allah bilir ama, bir saate kalmaz istasyona var-tırız.

198

Yeni "istidatların" (yeteneklerin) karikatürlerini "neşretmeğe" (yayımlamaya) devam ettiğini bildiren "Bütün Türkiye" dergisi, "genç karikatürcü" Cemil Ünlütürk'ün yukarıdaki yapıtına da yer vermişti. Alt yazısı ise, günümüzü yansıtır gibiydi: Dilenci Çocuk: "Bir sadaka...", Partili Bay: "Hangi partidensin söyle ondan sonra."

çiziverdiği portresiyle, derginin Şubat 1977 sayısında yer almıştı.

Bu arada Ulusal Gazeteciler Sendikası'nın İskoç Başkanı Gordon McLean ile geliştirdiği dostluğun örneklerinden söz ederken, "BBC"den kovulan bir Türk gazetecisini hemen üye yapan McLean'ın —şimdi merhum— meslektaşımızı nasıl koruduğunu, önemli dış politika konularında —içyüzünü burada açıklayamayacağımız— hangi katkıları yaptığını minnetle anımsatıyordu.

Cumhuriyetin 50'nci yıldönümünde "Atatürk'ün Sevdiği Şarkı-

Diplomatların "yabancı eş" tutkusunu çizgileriyle eleştiren Ünlütürk, eşini Kenan Evren'le tanıştıran bir Büyükelçimizi böyle karikatürize ediyordu.

lar"ı bir LP plakta "uzun-çalar" toplatmıştı Ünlütürk... Şarkıları seslendiren Münir Nurettin Selçuk, Londra'da plağın kapağını imzalayarak, şöyle teşekkür ediyordu kendisine:

"Düşünüş ve buluşu ile bu nefis plağı Cumhuriyetin 50. yılında Türk milletine kazandıran Sayın Cemil Ünlütürk'e sonsuz sevgilerle. 29 Ekim 1973."

Yıllarca süren kamu görevlerinin verdiği birikimle, iç ve dış politika konusunda otomobil lastiği

benzetmesi yapıyor Ünlütürk:

"İç lastik inik olursa, dış lastik yerlerde sürünür!"

Ve hemen arkasından ekliyor: "Türk diplomasisini manifatüracılar, sucukçular, bisküviciler yürütüyor. Toplantılarda diplomat görünmüyor."

Diplomatların görünmeyen, ancak o dünyada yaşayanlarca bilinen tutkularını ise, "olay yaratacağını" yukarıda belirttiğimiz kitabında şöyle sıralıyor:

"Yabancı eş tutkusu, imzalı fotoğraf tutkusu, pet tutkusu, içki

tutkusu, antika tutkusu, dedikodu tutkusu, kumar tutkusu, hastalık tutkusu, isim takma tutkusu, alış-veriş tutkusu."

Diplomatların "yabancı eş" tutkusunu çizgileriyle eleştiren Ünlütürk, eşini Kenan Evren'le tanıştıran bir büyükelçi-mizle ilgili karikatürü de okurlarımıza armağan ediyordu.

Ünlütürk'ün dış deneyimlerine göre, diplomatik davetlerde şunlar önemle not alınıyordu, gelecek davetlerde aynı karşılığı verebilmek için:

Gelenler/gelmeyenler, eşile gelenler/tek gelenler, koyu renk/açık renk elbiseyle gelenler, kaç gazeteci geldi? İsimleri ve görevleri?

Bu arada çok önemli bir nokta:

Tek gazeteci gelse bile davete, merkeze "Londra basını geldi" diye bildirilmiş kural olarak...

"Senin için bir not hazırladım" dedi, sütlü kahvelerimizi içtikten sonra...

Okuduğu notu dinlerken, "Bunları gerçekten yayımlayacak mı kitabında?" diye düşünüyordum!

Sonunda, "Sana sürpriz yaptım" dedi. "Bunların hiçbirini ben söylemiyorum. Emekli diplomatların kitaplarından aldım hepsini..."

Sonra yan taraftaki 14-15 kitabı kucaklayıp masanın üstüne yığıverdi.

Buyrunuz, birlikte okuyalım:

"Hariciye mesleği bir jungle'a

Ünlütürk'ün "Bütün Dünya" okurları için çizdiği bir "güncel" karikatürü...

benzer. Meslekte bakır orman kânunları geçerlidir. Kimse kimseyi sevmez. Büyük küçüğü, kuvvetli zayıfı yener.

"Merhametsiz hareket edebilmek, şahsi servet, gerektiğinde yardım istenebilecek makam sahibi dostlar, akrabalar, meslekteki başarının ilk şartıdır."

Semih Günver, E. Büyükelçi ("Milliyet" gazetesi, 'Hariciye Mesleği' başlıklı makale)

"Mesleğe girdikten beri bunların tek derdi büyükelçiliğe fırlatı-vermekten ibarettir. Acıkmadan yiyerek, düşünmeden söyleyerek yürür giderler."

Y. Kadri Karaosmanoğlu, E. Büyükelçi ("Zoraki Diplomat")

“Keyfilik bakanlığın bünyesine iyice işlemiştir ve her işlemde kendini göstermekten çekinmez.”

“Aralarında zıddiyet olanlar
ülkenin çıkarlarını korumaktan
çok, rakibini zorda bırakma he-
vesi taşırlar.”

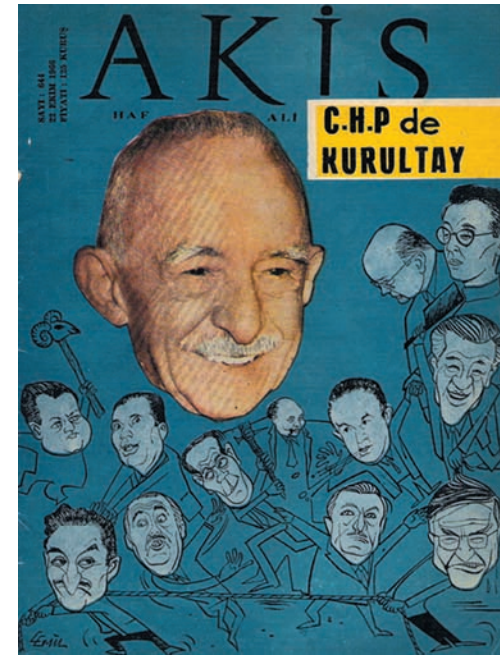
“Bugün bir büyükelçinin mesa-
isinin en az üçte birini, bir maitre
d’hotel’in yapacağı işler oluşturur.”

“Hiçbiri kalkıp, ‘Benden önce

Haluk Afra, E. Başkonsolos
("Hariciyeciler Dedikoduyu Sever")

“Büyükelçi Cemal Hüsnü Ta-

Londra Büyükelçiliği'nde 4 yıl süren görevinden sonra yurda dönen Cemil Ünlütürk, iki gün sonra "Devlet Sansür Kurulu" üyeliğine atanmıştı. Dansözlü, dövüşlü

yerli filmleri sansür edecekti!
Öykünün gerisini kendisinden
dinleyelim:

“Sevgili babacığım hayattaydı o günlerde... Sıkıntıdan ona uğrayıverdim. Yeni bir göreve atandı-

ğımı, sabahtan akşama kadar sinema filmi izleyeceğimi söyleyince, kafası karışan rahmetli, kaşlarını çatarak, 'İşin gücün yok mu oğlum senin? Her gün sinemaya gidilir mi?' diye çıktı. İşimin artık, yerli film seyretmek olduğunu, bunun resmi görevim olduğunu ona izah etmeye çalıştım. Anlamadığım bir göreve atandığımı, bundan mutlu olmadığımı da belirttim. Babam, 'O işten anlayıp anlamadığını devlet senden iyi anlar oğlum. Sen devlet büyüklerinden daha mı iyi bileceksin?'

diyerek, en 'baba' yorumunu da yapmış oldu.

"Sansür kurulundaki arkadaşlarım, İçişleri Bakanlığı'ndan bir merkez valisi ve bir bayan başkomiser, Genelkurmay'dan bir albay, Başbakanlık'tan bir görevliydi. Başkanımız vali bana kısaca görevimizi anlattı. Elimizde bir Sansür Yönetmeliği vardı. Filmde uygun olmayan yerler varsa, yapımcısına bildirilecekti. Sakıncalı görülen bölümler filmde çıkarıldığı taktirde sansürden geçecekti.

"Göreve başladığım gün, odanın ışıkları söndü ve ilk filmi izlemeye başladık. Şarkılı-türkülü, vurdulu-kırdılı bir film. Hani o günlerde film afişlerinde yazardı ya, 'Tekmili birden' diye, bu film onlardan biri olmalıydı. Attık imzaları ve film sansürden geçti. Kısa bir çay molasından sonra ikincisi başladı. İkinci filmde de

bir-iki öpüşme sahnesi vardı. Bayan komiser o sahnelerde arkamızdaki paravanın arkasına geçiyordu. Ne ki, o sahneler zaten pek kısaydı. Bitince de vali bey, 'Gel kızım bitti' diye bayan komiseri çağırırdı.

"O günlerde basında 'Seks filmleri furçası' gibi haberler çıkardı. İyi de, biz filmlerde böyle sahnelerle hiç rastlamıyorduk ki... Meğer Yeşilçam'ın kurtları filmleri sansüre 'sansür edilmiş' olarak gönderirler, daha sonra da yeniden eklerlermiş. Ancak resmi başvuru ile şikayet olursa, filme sinemada el konulup sansüre gelirmiş, 'Geçen film bu mu?' sorusuyla.. Yapımcı, 'Benim sansürden geçmiş filmime sinemacı sahne eklemiş, benim ne kabahatim var?' diye savunmuş kendini. Herhalde sinemacı da, sahtekâr (!) makinisti suçlardı.

"Benim üyeliğim döneminde böyle bir şey olmadı. Zaten kısa sansür üyeliğim de, yeni bir göreve atanmamla son buldu."•

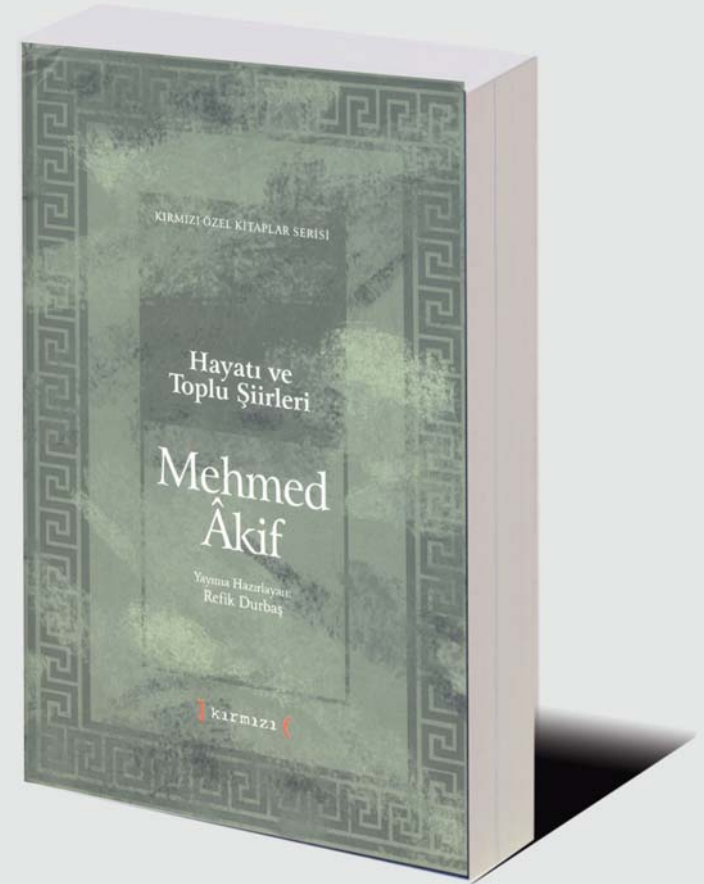

Öğretmen, anaokulu öğrencilerini polis merkezine götürdü ve onları polislerle tanıştırdıktan sonra polis merkezinin çalışması konusunda bilgi verdi.

Uygulamalı ders sonunda öğretmen ve öğrenciler polis merkezinden ayrılırken, öğrencilerden biri polis müdürünün yanına gitti ve...

Duvarı dört kişinin fotoğrafının bulunduğu ve üzerinde "Aranyor" yazılı bir afişi işaret etti:

"Size çok teşekkür ederim" dedi. "Babamın fotoğrafını duvara asmışsınız."•

Kırmızı Yayınları
Bağdat Cad., No: 142/13, Maltepe, İstanbul
(0216) 371 3629 www.kirmiziyayinlari.com

BEN TÜBİTAK BURSİYERİYDİM

YAZAN: DR. MEHMET UHRI

TÜBİTAK ile ilkokul yıllarında “Bilim Teknik” dergisi sayesinde tanışmıştım. Bilimi, bilginin sınırsızlığını evrenselliğini anlatıyor, o günün küçük dünyasında kocaman bilim aleminden, yepyeni dünyadan söz ediyordu.

Keskin siyasi kutuplaşmaların yaşandığı o karanlık, karamsar 70’li yıllarda ilk gençliğin sıkıntılarını aşabilmek, yaşamı anlamlı ve yaşanılır kılmak için bizlere öğrenmenin heyecanını ve bilimin ışığını sunuyordu. O yılların çatışmalı ve karamsar günlerinde ayda bir yayımlanan “Bilim ve Teknik” dergisi özlemle beklenen satır satır okunan derin bir soluk oluyordu.

“Bilim Teknik” dergisiyle başlayan TÜBİTAK tanışıklığım lise yıllarında bilimsel proje yarışmaları ile devam etti. İcat çıkaranların sesinin kesildiği çatlak seslere fırsat verilmediği günlerde proje yarışmasına katılmak büyük heyecandı. “Gırgır” dergisi henüz “Porof. Zihni Sinir’in Pro-

celeri”ne yer vermemişti. Akvaryum balıklarının elektrik akımına yanıtından tutun arabaların hareket enerjisinden elektrik üretmeye çalışan pek çok akli evvel proje yarışıyordu. Yakın çevremizde projelerimize bıyık altından gülünüp geçilse “Elalem bulamamış sen mi icat çıkaracaksın” alaycılığı yaşansa da TÜBİTAK yetkililerinin ciddiyeti, gözlerindeki umut ve heyecandı bizleri ayakta tutan... 1979 yılında yapılan o yarışmada dereceye giremesem de günümüz hibrid otomobillerinin öncü fikrini yansıtan projenin derece aldığını da gayet iyi anımsıyorum.

Bilimin ve bilginin heyecanını, tarafsızlığını, hak edenin yanında duruşunu çok istememe karşın açılan sınavda yeterli puan ala-

mayıp katılamadığım TÜBİTAK yaz kampı sayesinde öğrendim.

Üniversite yıllarında da TÜBİTAK hep yanımdaydı. Yaptıkları sınavı aşarak o günün kısıtlı koşulları içinde TÜBİTAK bursiyeri olmuştum. Evet, TÜBİTAK bursiyeriydim. Altı yıllık tıp fakültesi eğitimini TÜBİTAK bursuyla okuyanlardandım. 600 kişilik sınıfta 6 kişiydik. 12 Eylül yaşanmış ülke derin suskunluğa gömülmüştü. Üniversitelerden öğretim üyeleri siyasi nedenlerle uzaklaştırılıyor, amaç edindiğimiz bilime, bilgiye ulaşma yolları birer birer kapanıyordu. İşte o karamsar yıllarda bursiyerlerine sahip çıkan TÜBİTAK’tı. Bilimi ve bilgiyi işaret eden yeni yollar gösteriyor, açılımlar sunuyordu. Üniversitelerin karanlığa suskunluğa gömüldüğü o günlerde bilimin ve bilginin ışığının kaybolmayacağını, ne olursa olsun aydınlığın karanlığı alt edeceğini vurguluyorlardı. O yıllarda benzeri pek çok özerk kuruma uygulandığı gibi bütçesinin kısılmasına, baskı görmesine karşın sanki hiçbir şey değişmemiş gibi bilimin ve bilginin ısrarlı savunucusu olarak duruyorlardı. Arada yaşadıkları sıkıntıları anlatan ve burs ücretlerini artıramadıkları için üzüntülerini dile getiren mektuplar gönderiyor; ama bizlerin bilimin ışığından uzaklaşmamamız gerektiğini vurguluyorlar-

dı. İnsanların yanlış anlaşılma ya da başkalarının eline geçer korkusuyla mektup yazmaya bile çekindiği o karanlık suskun günlerde bilimden ve bilgidan korkmamamız gerektiği öğütleyen devlet ciddiyetiyle yazılmış olmasına karşın içten sıcak o mektupları 30 yıla yakın geçen zamana karşın eski bir sevgiliden kalanlar niyetine hâlâ saklarım. Bilimin tarafsızlığını ve er ya da geç aydınlığın kazanacağı inancımı yitirmememi sağlayan o mektuplardı. TÜBİTAK bursiyeriydim.

Asistanlık yıllarımda ciddi bilimsel çalışmalarına destek olan, uluslararası ilk yayıma proje desteği veren ve verdiği desteğin karşılığında kuru teşekkürden başka verecek bir şeyi olmayan kendi yetiştirdiği bilim insanının gururuyla yetinen yine TÜBİTAK kurumuydu. Ben TÜBİTAK bursiyeriydim.

Önceleri TÜBİTAK için bilimin ve bilginin ışığını, tarafsızlığını yitirdiğine ilişkin haberler okudum. Üzerinde durmadım, inanmak istemedim. Evrim Kuramı’nın heyecanını ortaokul yıllarında yine TÜBİTAK “Bilim Teknik” dergisinden öğrenmiş biri olarak aynı dergide Darwin Kuramı’nın sansüre uğradığı iddiaları ortalığa dökülünce uzaktaki eski dostu yitirmişçesine sarsıldım. Ne de olsa TÜBİTAK bursiyeriydim.

80’li yılların karanlığını aydın-

latan, bilimin tarafsızlığını, evrenselliliğini öğütleyen, bursiyeri olmaktan her zaman gurur duyduğum TÜBİTAK'tı yitirmekte olduğum... Hani ülkenin suskun, yoksul ve karanlık yıllarında gönderdiği o umut dolu mektuplarını 30 yıldır sakladığım eski sevgiliydi yitip giden...

80'li yıllarda öğretim üyesi hocalarımız 1402 sayılı yasayla üniversiteden uzaklaştırılırken "Buna da mı alışacağız?" diye sorduğumda mektuplarında

"Yaşananlar yıldırmasın. Hiçbir karanlık bilimin ışığına uzun süre direnemez. Yeter ki o ışığa arkamızı dönmeyelim" yanıtını veren TÜBİTAK kurumu yetkililerine sesleniyorum:

Siz ne yaptığının farkında mısınız? Buna da alışmamızı mı bekliyorsunuz?

Kusura bakmayın hiçbir karanlığın bilimin aydınlığına uzun süre direnemeyeceğini iyi bilen biri var karşınızda... Ben TÜBİTAK bursiyeriydim. •

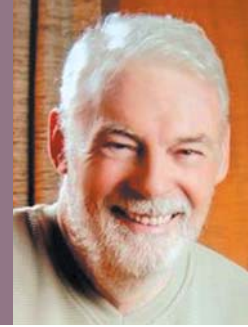

Bir işveren, kendisinden yalnızca bir gün için izin isteyen çalışanına şöyle bir "hesap" çıkardı:

"Demek yalnızca bir günlük izin istiyorsunuz. Bu bir günün şirketimiz için ne anlama geldiğini birlikte görelim" dedi.

"Bir yılda, bir insanın çalışabilmesi için 365 gün vardır. Bu 365 günün içinde 52 hafta ve bu 52 haftada da, her birinde ikişer olmak üzere, tam 104 tatil günü vardır. Bu durumda çalışabilmek için geriye yalnızca 261 gün kalmaktadır. Bu iş yerinden her gün 16 saat uzakta bulunduğunuza göre bu sürenin 170 gününü de kullanmış sayılırsınız. İş yapabilmeniz için şimdi yalnızca 91 gününüz kalmaktadır. Her gün iş yerinde en az yarım saatınızı çay kahve içerek ya da telefonla özel konuşarak geçirdiğinizi de hesaba kattığımızda, bu sürenin 23 gün olduğunu görürüz. Bu durumda çalışabilmeniz için yalnızca 68 gününüz kalmaktadır. Her gün bir saatınızı öğle yemeği için kendinize kullandığınızı da hesaba katarsak, bunun 46 gün olduğunu ve çalışabilmek için geriye 22 gün kaldığını görürüz. Yılda en az 2 gün, hastalık izni kullandığınızı unutmayalım. Çalışabileceğiniz günün sayısı bu durumda 20 oluyor. Yılda 8 günün bayram tatili olduğunu da düşünürseniz, iş yapabilmeniz için geriye 12 gününüz kalmaktadır. Zaten iş yasasına göre yılda 15 gün yıllık izniniz var. Onu da toplam çalışma gününüzden çıkardığımızda sonuç olarak -3 rakamıyla karşılaşırız ki... Bu da elimizde, size izin olarak verebileceğimiz bir günümüzün bile kalmadığını göstermektedir. Hatta sizin bize 3 gün borcunuz bulunmaktadır." •

Vatandaşımız J. C. Ryan'dan, Obama'ya mektup

Bush'un Türkiye Politikası Saçma ve Akıldışı

DERLEYEN: BARIŞ TARKAN

ABD New York Eyaleti'nde, West Point'de bulunan Harp Okulu'nun fen bölümünü bitiren ve Iona Koleji'nde (ekonomi-master), Columbia Üniversitesi'nde (yazarlık-master), New York Koleji'nde (yazın-master) ve Warnborough Üniversitesi'nde (yazın sosyolojisi-doktora) eğitimi gören James (Cem) Ryan, emekli olduktan sonra Türk vatandaşlığına geçti, 9 yıldır İstanbul'da yaşıyor.

Başkan Barack H. Obama'nın törenle yemin edip göreve başladığı 20 Ocak 2009 Salı günü, kendisine Türkiye ile ilgili 2.600 kelimelik bir mektup yazan Ryan, BBC'nin Türkiye uzmanı gazeteci-yazar Andrew Mango'nun yayımladığı "Atatürk" ve Mustafa Kemal Atatürk'ün "Büyük Söylev" kitaplarını da, "Türkiye hakkında

daha çok bilgiye sahip olması" için, Obama'ya gönderdi.

James (Cem) Ryan, eski Başkan Bush'un Türkiye'yi "ılımlı İslam cumhuriyeti" yapma politikasını, "saçma ve akıl dışı" olarak tanımlayıp Ergenekon'dan Deniz Feneri'ne değin önemli konularda görüşlerini açıkladığı mektubunun tam metnini, internette blog sayfasında da yayımladı.

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti'nin içten ve dıştan saldırı altında olduğunu, hırsızlık, rüşvet ve seçim yolsuzluğunun yaygınlaştığını, Türkiye'nin şeriata doğru ilerlediğini belirten Ryan'ın, "ABD'nin bunları desteklemesi utanç vericidir" dediği mektubu özetle şöyle:

"Türkiye'yi ılımlı bir İslam cumhuriyeti durumuna getirmek olan ve devam eden Bush politikası felaketlerin alanı olmuştur.

“Sayın Başkan bunun düzeltilmesi açısından zaman çok kritik bir hal almıştır.

“Türkiye hakkında daha çok bilgiye sahip olmalısınız.

Mektupla birlikte iki kitap gönderiyorum. Birincisi Andrew Mango tarafından yazılmış bir biyografi ve diğeri ise Mustafa Kemal Atatürk’ün ‘Büyük Söylevi’dir.

“Dinci aşırı İslamcı güçlerin, Atatürk’ün saltanatı kaldırıp hali-feliği devre dışı bıraktıktan sonra sihirli bir biçimde ortadan kaybolmadıklarını göreceksiniz.

“Türkiye her zaman bu geri kafalı güçlerin hedefi olmuştur. Ve şimdi bu geri kafalılar Türkiye’yi yönetmektedir.

“Hayatı boyunca dinci teröristlere karşı savaşmış olan (Atatürk’ten) çok şeyler öğrenebileceğinizi düşünüyorum.

“Şu anda laik, demokratik, sosyal ve hukukla yönetilen Türkiye Cumhuriyeti içeriden ve dışarıdan saldırı altındadır.

“Aşırı dinciliğin kara düşünce-licericiliği her gün daha da belirgin duruma gelmektedir.

“Burada ‘liberal’ olarak bilinenler dış güçlerin isteği doğrultusunda çalışmaktadır. ‘Örnek sizin CIA’inizle Bay Başkan’. İktidarda bulunan dinci partinin yolsuzlukları şaşırtıcı düzeydedir ve hırsızlıktan, rüşvete ve seçim yolsuzlu-

ğuna kadar göklere çıkmaktadır.

“Şu anda Ergonokon olarak bilinen düzmece, uydurmaca hukuki sel dalgası, karşıt sol tarafı tasfiye etmektedir. Atatürk’ün yarattıklarını daha da kirlletmek için alıkoyulanlar arasına adı suçlular da eklenmektedir.

“Tüm bunlar demokratik Türkiye’yi nerdeyse diz çökmekten eşliğine getirmiştir.

“Ve Mustafa Kemal Atatürk asla diz çökmemiştir. Çocukken bile uzun eşek oynamayı eğileceği için reddetmiştir.

“Türk liberalleri ‘Liboşlar’ demokrasi adı altında laik Türkiye’yi ve Atatürk’ün prensiplerini yok etmeye çalışmaktadırlar. İktidar partisi dini programına bağlı kalarak, Mustafa Kemal Atatürk tarafından sağlanan vicdan özgürlüğünü her fırsatta ortadan kaldırmak için çalışmaktadırlar.

Ve Amerika Birleşik Devletleri, bizim ülkemiz Sayın Başkan, direkt olarak yardım etmekte ve bu güçleri desteklemektedir. Bu utanç vericidir.

“Sayın Başkan size akacak olan ve Türkiye’nin ılımlı bir İslam ülkesi olduğunu anlatan Bush saçmalığı akıl dışı, uydurulmuş ve yanlış olan bilgilerle doludur.

“Sayın Başkan Amerika ılımlı bir Hristiyan ülke midir? Şunu kastediyorum, Amerikalılar görünebilir haçlar mı takmalılar?

TUESDAY, JANUARY 20, 2009

LETTER TO PRESIDENT OBAMA: Turkey in an Arena of Trials

INAUGURATION DAY

20 January 2009

The Honorable Barack H. Obama
President of the United States
The White House
1600 Pennsylvania Avenue NW
Washington, DC 20500
USA

Dear Mr. President:

I write this letter to you, Mr. President, with my highest and warmest regards, best wishes, and my hope for a better, more just world. I have fond memories of this particular day, 20 January, your day of inauguration as president. Forty-eight years ago—six months before you were born—I, along with my fellow West Point cadets, marched down Pennsylvania Avenue to salute the newly sworn president, John F. Kennedy. Next to graduating from West Point, it was the highlight of my life. January 20, 1961—it had snowed heavily the night before and the

About Me

Cem Ryan,
Ph.D.
Istanbul,
Turkey
godotawaits@gmail.com

---FOR REASONS UNKNOWN is dedicated to Lucky in Samuel Beckett's play, Waiting For Godot. "I'd like well to hear him think," says Vladimir. Thus Lucky speak-thinks his only line: "On the other hand with regard to...given the existence as uttered forth in the public works of Puncher and Wattmann of a personal God quaquaquaqu with white beard quaquaquaqu outside time without extension who from the heights of divine apathia dudge athambia dudge

James (Cem) Ryan, eski Başkan Bush'un Türkiye'yi "ılımlı İslam cumhuriyeti" yapma politikasını, "saçma ve akıl dışı" olarak tanımlayıp Ergenekon'dan Deniz Feneri'ne değin önemli konularda görüşlerini açıkladığı mektubunun tam metnini, webte blog sayfasında da yayımladı.

Lütfen bu anlamsız politikayı tekrar düşününüz.

“Sayın Başkan yanlış bilgilen-dirmeden daha kötü olarak, şu andaki din kökenli hükümetin Türk halkının çoğunluğunu temsil ettiğini iddia eden saldırı ve gösterilerle karşılaşabilirsiniz.

“Sayın Başkan, sizin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bu biçimde kandırılması çok tehlikelidir.

“Farklı olduğunuzu düşünürken, şu konuda sizi önceden uyarmak isterim. CIA, Dışişleri Bakanlığı'nın ve Beyaz Saray'ın en akıllı beyinlerine ulaşabilme-nize karşın, Türkiye'nin önemi ve

Türk ulusuna ilişkin doğru bilgileri, fikirleri alamayacaksınız. Kesinlikle de şu andaki Türk hükümeti üyelerinden de, Türk ulusunun ruhu hakkında bu bilgileri alarak öğrenemezsiniz.

“(Atatürk) savaşarak halkını Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntılarını arasından kurtarmıştır. Bugün onun düşünceleri ve çalışmaları, Türk ulusunun var olma temellerini tanımlamaktadır. Fakat Sayın Başkan, şu an Mustafa Kemal Atatürk dışarıdan ve içeriden saldırı altındadır.

“New York Times' yazarı Sabrina Tavernise'nin yanlış ve kesinlik-

le yanlı olan inanılmaz 'güçlü generaller, yargıçlar topluluğu' biçimindeki laik elitler tanımı aptalcadır.

"Milyonlarcamız –evet Sayın Başkan ben de Türk vatandaşışıyım–

Erdoğan hükümetini destekleyen Amerikan politikasını protesto etmek için 2007 ilkbaharında cad-delere döküldük. Ve durum o zamandan buyana daha ciddi bir durum aldı.

Demokrasi adına AKP genel-de aşırı yoksul ve eğitimsiz seçmenlerine kömür ve küçük ev aletleri biçiminde 'Yardım' adı altında rüşvet vermektedir. İktidar partisi tarafından, yüksek mahkeme çalışmalarına taarruz edilmektedir. Bu özellikle başbakan tarafından yapılmakta ve savcılar dinci basında hedef olarak gösterilmektedir.

"Demokrasi, sosyal adalet ve hukuksal eşitlik adına iktidar partisine karşı oldukları bilinen yüzlerce kişi, 'Ergenekon' adı verilen büyük bir yakalama operasyonu ile devre dışı bırakılmaktadır. Kesinlikle bir cadı avı, suçları belirlenmeden 18 ay boyunca hapis-hanede tutulan sözde askeri darbe üyeleri, bu süre geçtikten sonra yargılanmaya başlanmıştır.

"Toplu tutuklamalar genellikle iktidar partisinin yasal ya da adaletsizlikleri nedeniyle halk karşısında zor duruma düştüğü zaman-

lardan hemen sonra yapılmaktadır.

"Almanya'daki Türkler tarafından organize olan Deniz Feneri yardımseverlerden 41 milyon Euro toplamış ve bunun 17 milyon Euro'sunu iktidar partisine yakınlığı ile bilinen medya kuruluşlarına aktarmıştır.

"RTÜK başkanı AKP'li Zahid Akman, Alman mahkemeleri tarafından aktarılan paraların toplandığı kişi olarak tespit edilmiştir.

"Alman savcı Deniz Feneri yardım örgütünün bağlantılarının başbakanın ofisine değin uzandığını tespit etmiştir.

"Türkiye'nin şeriata doğru hareketi devam ediyor.

"Şunu bir düşünün, siyaset yapması yasaklanan Recep Tayyip Erdoğan hiçbir kanuni dayanağı olmamasına karşın, Bush tarafından Beyaz Saray'da kabul edilmiştir.

"Ne kadar sinir bozucu değil mi? Bu yüzden emirlerin eksiksiz takipçisi Erdoğan'ın,

Bush'u ziyaret ettiği her zaman yıldızı parlamıştır. Sakın yanılmayın Bay Başkan, bu hükümet ne size ne de Türk halkına hizmet eder. Öylesine demokrasi adı altında yalnızca kendine hizmet eder.

"Emperyalizmin bu bozucu, yıkıcı çalışmaları çok uzun zamanlardan beri devam etmektedir.

"Atatürk, 500 yıllık Osmanlı saltanatından Türkiye'yi kurtar-

dığında, Türk halkının hayatını yaşaması için yeni bir yol ortaya koymuştu. Bu aydınlanma ve Batılılaşma yolu idi. Umuyorum ki Batı'nın nasıl kendi hastalıklı bencil amaçları için bu aydınlanma ve Batılılaşma çalışmalarını sabote etmeyi cesaretlendirdiğini anlıyorsunuzdur.

"Sayın Başkan, Amerika içinde ve dışında politikalarınızı 'Babamdan Rüya' adlı kitabınızda yazdığınız gibi düzenleyeceğinize güvenim tam. Uyguladığımız politikaların yaşadığımız gerçek ya-

şamların felsefesini yansıtmaması gerekmektedir. Türk halkının çoğunluğu da aynı şeyi arzulamaktadır ve Amerika Birleşik Devletleri yollarından çekilirse buna sahip olabilirler.

"Saygılarımla,
"James (Cem) Ryan."•

*Dileyen okurlarımız,
mektubun tam metnini
(<http://forreasonsunknown-cem.blogspot.com/2009/01/letter-to-president-obama.html>)
adresinde okuyabilirler. •*

Vücutunda dokunduğu her yerinde ağrı duyumsayan bir adam, artık daha fazla dayanamadı ve doktora gitti.

"Doktor bey parmağımı karnıma bastırıyorum acıyor, omzuma bastırıyorum acıyor, kalbime bastırıyorum acıyor, kafama bastırıyorum acıyor, gözüme bastırıyorum acıyor. Her yerim ağrıyor" dedi.

Doktor hiç böyle birşeyle karşılaşmamıştı, şimdiye dek hastalarının belirli yerlerinde şikayetleri oluyordu. Fakat dokunduğu her yeri ağrıyan bir hastaya, bir sürü tabliye yapılması gerekiyordu. Hastaya yapılabilecek tüm tabliyeler yapıldı. Sonuç şaşırtıcıydı. Çünkü hiçbir şey çıkmamıştı. Fakat doktor, hastanın neyi olduğunu anlamıştı. Ertesi gün hastasını çağırdı ve şöyle dedi:

"Beyefendi, bir yeriniz hariç tümüyle sağlamsınız. Korkarım ki parmağınız kırılmış."•

Çevresindeki insanlar Konfüçyüs'a "Bir ulusun tüm yönetimi sana bırakılsaydı önce ne yapardın?" diye sordular.

Bilge Konfüçyüs "Önce dilini geliştirdim" dedi ve açıkladı:

"Dil düzgün olmayınca, söylenen, söylenmek istenen değildir. Söylenen, söylenmek istenen olmayınca, yapılması gereken yapılmadan kalır. Yapılması gereken yapılmadan kalınca, gelenek ve sanat geriler. Gelenek ve sanat gerileyince, adalet yoldan çıkar. Adalet yoldan çıkınca, halk çaresizlik içinde kalır. İşte bu nedenle söz, başı boş bırakılmaz."•

KRAL ve BEN

Bir büyük futbolcunun adını, kalbimin sevgi yüklü kilometre taşlarına yazmıştım, 1956 yılının 19 Şubat'ında... "Metin Oktay" diyordum, binlerce Metin Oktay dökülüyordu dudaklarımdan... Macaristan zaferinin doyumsuz mutluluğunu yaşamıştım, o gün... Çocuksu duygularım bir sel gibi akıp gidiyordu, tutamıyordum. Vatan sevgisinin bir futbol karşılaşması sonrasında böylesine duygu yükleriyle yüreğimi hoplatabileceğine ilk kez tanık oluyordum.

O şubat ayında, o zafer gününün doksan dakikasını aynı yaşlarda onbeş arkadaşım ile birlikte paylaşmıştım. Pili zayıf bir cep radyosundan, sesini güçlükle işitebildiğimiz spikerin gol gol diye ortalığı çınlattığını tahmin ettiğim o anda İstanbul'dan yüzlerce kilometre uzakta Adana'da bir grup çocuk da zafer türküleri söylüyordu. Dün gibi anımsarım, o günü 1956 yılının 19 Şubat'ını...

Dün gibi anımsarım, canımın içi annemin aynı günde, belki de son golümüzü attığımız o zaman diliminde son nefesini verdiğini... İşte bu yüzden hep çelişki yaşar yüreğim... Sevinçle hüznün arasında gider gelir duy-

gularım, durduramam. Bir sızı çöker içime, dalar giderim 1956 yılına... Macaristan zaferini de, annemin ölümünü de birlikte gömdüm yüreğime... O gün eve döndüğümde, aldığım haberin dayanılmaz acısını yaşarım, yıllar sonra...

Ve ben nereden bilirdim ki, Adana'nın taşlı yollarından, 5 Ocak Stadı'nın tozlu alanlarına düşen ve ülkenin çeşitli kentlerine dek uzanan futbolcu yolculuğumun sürpriz bir finalle son ereceğini? Nereden bilirdim ki, sevgili Metin Oktay'la tribünlerde yanyana oturarak futbol yorumculuğu yapacağımı? Çok daha önemlisi, unutulmaz dostluklar kurabileceğimizi... Anlatacakları vardı, büyük futbolcu-

nun... Yıllarca anlattı ve ben de dinledim, büyük bir keyifle... Bense ona bir tek olayı aktardım. Annemin ölümünden söz ettim, başkentte bir büyük otelin yemek salonunda... 19 Şubat 1956 yılındaki Macaristan zaferinin aynı gün ve saatine rastlayan büyük acımı anlattım.

Istemeyerek de olsa yüreğini dağlamıştım, can dostum, ağabeyim Metin Oktay'ın... Yüreğini santimetrekarelere bölmüştüm sanki... Ben anlattıkça o tanımlanamaz bir hü-zün seli içinde sürüklenip duruyordu. Pişman da olmuştum, üz-müştüm kralı... Tam 35 yıl sonra, tam 35 yıl önce yaşanmış sevinç ve hü-zün, iki Metin arasında ring seferine çıkmıştı adeta... Metin Oktay, Metin Gören'le birlikte ağlıyordu. Ve onlarca göz bizi süzüyordu. Belli ki, ağlayan iki adamı merak ediyorlardı. Tanı-yorlardı Metin Oktay'ı... Belki de neden ağladığını merak ediyor-lardı, radar gibi tarayan gözleriyle... Sevgili Metin Oktay'ın umu-runda bile değildi. Bir süre daha ağlaştık. Meraklı bakışlar da azal-dı. Ben gitme zamanıdır diye dü-şünürken, büyük ustanın yanı-mızdan geçen garsonu çağırdığı-nı duydum:

“Bugün çok önemli bir doğum günü kutlayacağız. Sizden bu günü, anlamlı bir biçimde kutlamamıza yardımcı olmanızı rica ediyorum.”

Merakım giderek artmıştı. Bu jest benim için olamazdı. Çünkü, Metin Ağabey benim doğum günümü bilemezdi. “Belki de kendi doğum gününü kutlayacaktır” di-yordum. Düşüncelerimi hemen anladı ve başladı anlatmaya:

“Sevgili Gören, biliyor musun, ben bugüne değin hiç doğum günü yapmadım. Galatasaray'da oynarken, benden habersiz birkaç kez yapmışlardı. Siparişim, bunu kutlamak için değil, bilesin.”

Merakım daha da artmıştı. Soramadım, bekledim. Bir süre sonra, büyük özen gösterilerek hazırlandığı belli kocaman bir pasta, bir ışık gösterisi içinde ve garsonların çabalarıyla masamıza geldi. Şef garson önce bize, daha sonra Metin Oktay'ın iste-ği üzerine lokantada bulunan müşterilere servis yaptı. Ve sonra, Metin Oktay yeniden konuş-maya başladı:

"Sevgili annenin doğum günü kutlu olsun, Sevgili Metin... Bundan böyle o güzel insanın ölüm yılını, doğum günü olarak değiştirerek kutlayalım. Ve ben ona her yıl aynı armağanı vereceğim. Macaristan'a attığım golü, anneciğine armağan ediyorum.”

Şaşkındım, şaşırmıştım. Bir şeyler söylemek istedim, sözcükler boğazımda düğümlendi. Metin Oktay, beni bir kez daha kalbimden vurmuş, benden ona

yıldırım hızıyla giden sınırsız bir sevginin odak noktası olmuştu. Türk futbolunun gelmiş geçmiş en büyük golcüsü ve oyuncusu işte böyle bir adamdı. Adam gibi adamdı o...

Ne yazık ki, bu denli duygu yüklü, harika bir yüreği olan sevgili Metin Oktay genç sayılabilecek bir yaşta kaybettik. Bir daha doğum günü yapamadan, sıcacık duygularla yüklü dostlu-ğuna doyamadan...

Canımın içi, sevgili Metin Ağabey'im... Unutmadan söylemeliyim.... Annem gönderdiğin, o harika armağanı çok beğendi. Geçen hafta Adana'ya gittim, mezarını ziyaret ettim. Hep seni konuştuk, kalbimin en değerli köşesine adını irice yazarak... İçimde-ki hü-zün ve göz pınarlarımdan yanaklarıma dökülen gözyaşlarım ikiniz içindi. •

MetinGoren@butundunya.com.tr

BİR BAŞKA BAKIŞ
Cheryl Tanrıverdi

Yenilik Zamanı: İlkbahar

İlkbahar mevsimi mart ayında başlasa da, doğanın aslında tam olarak uyanıp canlanması nisan ayını buluyormuş gibi gelir bana... Ağaçların çıplak dallarında tomurcuklar çıkarken bir yandan da kır çiçekleri başlarını ılık topraktan çıkarmaya başlar. Artan sıcaklıklarla çiftçiler toprağı işlemek için tarlalarına giderler. Kuşlar, kalabalık kentlerin en yoğun yerlerinde bile, yeni bir başlangıcın habercisiymişcesine, bir başka şevkle cıvıldar. Çocuklar ve büyükler ısınmaya başlayan temiz havanın keyfini çıkarırlar.

Kış ne denli soğuk geçerse geçsin, her yıl ilkbaharın yeniden geleceğinden emin olabiliriz. Ben ilkbahar mevsimi yaklaştıkça heyecanlanıyorum ve yeni keşifler için sabırsızlıkla beklemeye başlıyorum. Doğa beni sürekli şaşırtıyor. İlginç olan herşeyin büyük olması gerekir diye bir şey yok. Çoğu zaman, bana en etkileyici ve ilginç gelen şeyler küçük oluyor.

İlkbaharda küçücük böceklerin ve çiçeklerin dikkatimi çektiği çok olmuştur. Örneğin, geçen yıl çiçeklerimi ne zaman sulasam, sapsarı bir örümcek sarı bir çiçeğin üzerinde gezerdi. Onu hiç farklı renkte bir çiçeğin üzerinde görmemiştim. Bir başka sefer, plastik sandalyenin arka tarafındaki bir saman çöpünü oradan kaldırmaya niyetlendim. Son anda, onun aslında minicik bir peygamber devesi olduğunun ayırına vardım. Bir öğleden sonra, çalılıklar içine uçan küçük bir şey gördüm. Hareket ederek kendini belli edince, çalılığın yapraklarından zorlukla ayırt edilebilen şeyin açık yeşil bir kelebek olduğunu anladım.

İlkbahar ilerledikçe, güneyden dönen çeşit çeşit kuşları

Bu kaplumbağa her yıl aynı yere geliyor.

görmek için sabırsızlanırım. Her yıl, mutfak pencereden görünen yoldaki zeytin ağacının dalına konan bir kuş görürüm.

Kuşlarla ilgili bir kitabın da yardımıyla onun maskeli örümcekkuşu olduğu sonucuna vardım. Güçlü gagasıyla böcek yakalamak için sıklıkla tünediği daldan ayrılıp aynı dala geri dönüyor. O dala konan kuşun her yıl aynı kuş olup olmadığını hep merak ederim. Bu merakımı giderecek kesin bir yanıt bulamadım; ancak her bahar aynı dala konan, aynı hareketleri sergileyen aynı kuş türünü görüyorum.

Doğayı daha yakından izledikçe, daha da ilginç şeylerle kar-

şılaşıyorum. İlkbaharla gelen küçük kır çiçeklerini gözlemlemek için onlara yaklaştığımda, gözümde olağanüstü renkler ve biçimler çarpıyor. İster bir örümcek ağının karmaşık deseni, ister bir tırtılın renkli derisi olsun, doğa bizleri hiçbir zaman sıkmayan bir gösteri sergiliyor aslında... Geçen ilkbaharda bir gün bahçemde bir kaplumbağa gördüm. Uzaktan bakıldığında kabuğuyla ilgili bir tuhafılık olduğu ortadaydı. Yakından bakınca gözlerime inanmadım. Kabuğunun eşsiz deseni bir yıl önce gördüğümle aynıydı. Aynı kaplumbağa geri gelmişti!

Kimi arkadaşlarım bana bu gibi şeyleri nasıl ayırt ettiğimi sorarlar. Onlara, benden daha fazla tetikte olan, gözü keskin kişilerden bir

Hoş kokulu portakal çiçeği arıları çeker.

şeyler öğrenmeyi çalıştığımı söyleyirim hep. Bu kişiler, gözlem yeteneğinin geliştirilebileceğini göstermişlerdir bana... Herşeyden önce meraklı ve sabırlı olmalısınız. Okuyarak, araştırarak ve benzer ilgi alanlarına sahip kişilerle konuşarak kendinizi geliştirebilirsiniz. Örneğin, kuşlara olan ilğim çocukluğumda başlamış olsa da, gün geldi daha çok şey öğrenmek istedim. Kuşlarla, onların renkleri, ötüşleri ve davranışlarıyla ilgili okumaya başladım. Üniversite gruplarıyla kuş gözlem turlarına katıldım. Özel kuş türlerinin ne zaman ve nerelerde bulunduğunu öğrendim. Öğrendikçe, daha çok kuş görmekle kalmadım, onları doğru biçimde ayırt etmeye ve yaşamlarını daha iyi anlamaya başladım.

Aynı durum bana kelebekler için de geçerli olmaya başladı. Dikkatle inceleyene değin hepsi gözümde hemen hemen aynı görünüyordu. Bir sonraki ilgi alanım büyük olasılıkla böcekler olacak.

Daha yakından bakıncaya değin, bahçemde çeşit çeşit böcek olduğunun ayırdına varmamıştım. Önceleri tüm örümcekleri, çekirgeleri, arıları ve sinekleri sevimsiz böcekler kategorisine koyardım. Artık, şimdi onların renkleri, biçimleri ve boyutlarıyla ilgili daha çok şey öğrenmek istiyorum.

Gözlemciliği öğrenmek biraz çaba gerektiriyor. Günlük tutuyorum. Eksiksiz değil, kimi zaman

Küçük kırmızı çiçeğin güzelliği en çok yakından bakıldığında belli oluyor.

uzunca bir süre bir şey yazmadığım da oluyor. Ancak geçmiş yıllarda yazdıklarına bakınca, “İyi ki yazmışım” diyorum.

Onlardan yola çıkarak göçmen kuşların ne zaman geleceğini, yabancı gelinciklerin ne zaman açacağını ya da kaplumbağaları ne zaman beklemeye başlamam gerektiğini aşağı yukarı biliyorum. Kuşlarla ilgili kitap ve dergi okumayı seviyorum. Onları okurken, sanki bir macera romanı ya da öyküsünden alabileceğim keyfi alıyorum.

Uzmanlar ve amatör kişiler de bana yararlı ipuçları veriyorlar. Doğayı gözlemlerken tüm duyuları kullanmanın ne denli önemli

olduğunu onlardan öğrendim. Doğayla bütünleşip vahşi bir canlıymış gibi düşünmeye çalışmayı da öneriyorlar.

Çocuklar, bizim göremediğimiz şeyleri görmekte şaşırtıcı derecede başarılı olabiliyor. Bir kere, onlar doğuştan meraklılar. Ayrıca, yere daha yakınlar ve nesnelere bakmak için onlara yaklaşmayı seviyorlar.

Çocuklardaki merak duygusu biz büyüklerde yeniden uyanırsa, yeni şeyler öğrenmenin sonu olmadığını göreceğiz. Örneğin, geçen yıl kelebeklerin kanatlarıyla ilgili yeni bir şey okumuştum. Yukarıdan ya da aşağıdan, nereden baktığınıza bağlı olarak kanatlar farklı görünüyorlarmış. Şok edici bir haber olmasa da,

bu bilgi kelebeklere bakış açımı tümüyle değiştirdi. Geçenlerde son derece ileri teknoloji sayesinde, birçok kuş göçünün gökyüzünün yükseklerinde gece gerçekleştiğini ortaya çıkardığını okumuştum. Geceleri uzaklarda kuşlar uçtukça “Ötüşmelerini duyabilir miyim acaba?” diye düşünüyorum. Bu ilkbaharda bir gece bunu kesinlikle deneyeceğim.

Doğa değişime uğrayınca her yıl, gelen ilkbahar yeniden doğuşun ve umudun simgesi olur

hep... Umarım maskeli örümcekkuşu ve kaplumbağa bu bahar da gelirler. Dünya ve doğa ilkbaharda kendini yeniledikçe, belki, bizler de doğayla daha uyumlu yaşamak için kendimizi yenileyebiliriz. Çevremizde olup bitenlerin ayırdına vardıkça, kimi şeylerin doğru olmadığını görüp bir şeyler yapma, değişme ve değiştirme olasılığımız da artar. •

Çeviri: Pelin Hazar

CherylTanrıverdi@butundunya.com.tr

Zen öğrencilerinden biri, Bankei'ye geldi ve şöyle dert yandı:

“Usta, denetlenemez bir öfke var içimde, nasıl tedavi edebilirim bunu?”

Bankei, “Çok garip bir şey bu. Bir görelim bakalım” dedi. Öğrenci, “Ama şu anda sana bunu gösteremem ki” diye yanıt verdi.

Bankei sordu:

“Ne zaman gösterebilirsin peki?”

“Beklenmedik bir anda geliyor” diye açıkladı öğrenci.

“Öyleyse” dedi Bankei, “Bu senin doğal yapında olmayan bir şey... Olsaydı istediğimde gösterebilirdin. Doğduğunda seninle birlikte değildi, aileden geçen bir şey değil bu. Bunun üzerine düşün biraz.” •

Küçük bir çocuk, tek katlı bir evin kapı zilini çalmak istiyor, fakat zile bir türlü yetişemiyordu. Onun, zıplayarak bile zile yetişemediğini gören yaşlı bir kişi yanına geldi ve “Dur sana yardım edeyim” dedi. Ve çocuğun uzanamadığı zile dokundu, zili çaldı.

Sonra da çocuğa dönerek sordu:

“Eveet, senin için başka ne yapabilirim bakayım?” dedi.

Çocuk bir yandan koşarken, bir yandan da yaşlı adama akıl verdi:

“Benim için bir şey yapmanıza gerek yok” dedi. “Kendiniz için bir şey yapmak istiyorsanız, var gücünüzle koşmaya bakın...” •

deni ise, okuyucunun yazarıyla kendi değerlerin örtüşmesi, çok keyifli bir ortamı oluşturduğu içindir. Bu, yeni kuşak yazarlarımızla pek sık rastlaşabildiğim bir durum olmasa gerek.

Ayşe Kulin her iki yapıtında da, hem “Veda”da hem de “Umut”da, biyografik verilerle roman tekniğini birleştirmede, olağanüstü başarılı... Her iki romanda da yazarın çok güçlü bir sezgisi, sosyal olguları toplamak için eşi görülmeyen bir büyütecisi var. Yazarın Osmanlı ve cumhuriyet dönemiyle ilgili bu iki yapıtını okuyacaklar, o günlerde ulusumuzun içinde bulunduğu durum ve gelişen olaylar hakkında temel bir tarih bilgisine sahip olacaklardır. Türk edebiyatında bugüne değin yazılmış en güzel klasiklerimizi (“Çalıkuşu”, “Ateşten Gömlek”, “Çankaya” gibi) okurken duyduğumuz duyguları anımsayacaklardır. Kulin Ailesi’nin detayları ve karakterlerin üzerimizdeki etkisi zaman içinde azalabilir. Ancak, Bosna’yı tek bir kurşun bile atmadan terk etmiş olmamız, Çanakkale Savaşı’nda destan yazmamıza karşın Oniki Ada’yı adeta hiç yoktan vermek zorunda kalmamızın bilinci, Girit’in elimizden çıkışının hazin süreci yaşam boyu bizlerle olacaktır.

“Veda”da aile ortamı içinde, bir konakta yaşananları, Osmanlı İmparatorluğu’nun son günlerini ve

işgal altındaki kentin resmini bütünüyle görebiliyorsunuz. “Umut”da ise cumhuriyet döneminin tüm coşkusu satır aralarında sizi kucaklıyor. Ayırdına varmadan bir yaşamın içine giriyorsunuz ve o günleri yaşıyorsunuz. Yaşamın içinden gelen bir güçle çarpıcı ve sürükleyici... Anlatımındaki duyarlılık dolu hava bir anda ruhunuzu sarıyor. Söz konusu romanlar biyografi olarak sunulmuş. Ancak, dönemine ilişkin yazarın görüş ve siyasi bilinci o denli sağlam ki, karakterin bir tümcesinde yakalayamazsanız, arka plan olarak gösterilen bir olayda kendini sunuyor, orada da göremezseniz, gözlerinizin nemlenmeye başladığı duygu yükünde çıkıyor. Hiç tekrar duygusuna kapılmaksızın, verilmek istenen ileti okuyucunun bilincine, bu denli sade, ancak bu denli sarsılamayacak kadar güçlü yerleştirilebilir.

Siz, yıllarca tarih kitaplarında İstanbul’un işgalini anlatın, fimlerde işleyin, işgal yıllarının kederini, tutsak kentin bireyin güncel yaşamı üzerindeki etkisini paylaşın; ama günlerin havasını, minarelerindeki ezan seslerinin karamsarlığını, Ayşe Kulin denli bugünün insanına solutamazsınız.

Açın bakın, “Umut”un başlangıç bölümünde, Osmanlı’nın gözdesi Bosna’nın elimizden çıkışını Ayşe Kulin’in dedesi Zeki Salih nasıl anlatıyor:

“Bir kurşun atmadan verdik

Ayşe Kulin’den Olağanüstü Güzel Bir “Üçleme”

YAZAN: DEMİR AYTAÇ

Insanı insan yapan edebiyat sanatının güzel tarafı, “Artık bu kubbe altında söylenecek pek bir şey kalmamıştır” diye düşündüğünüz bir ortamda, biraz da güncel sorunların etkisiyle karamsar olabileceğiniz bir dönemde, güzel yazılmış bir edebiyat yapıtının her koşulda size heyecan vermesi ve yaşamı güzelleştirebilmesidir.

Ayşe Kulin, bunca başarılı yapıtlarından sonra, başka bir lezzet ve yöntemle, birbirini izleyecek

olan, bir “üçleme” ile (belki de dörtleme?) karşımıza çıkıyor. “Üçleme”nin ilk ikisiyle buluştuk. O denli çok beğenildi ki, heyecanla üçüncüyü bekliyoruz. Ben, hem “Veda-Esir Şehirde Bir Konak”ı hem de “Umut-Hayat Akan Bir Sudur”u okuduktan sonra, mutlu oldum, kendimi iyi duyumsadım. Mutlu olmamın nedeni, daha önce yapıtlarının çoğunu okumuş bir kişi olarak, yazarımızın bir güzel yapıtıyla daha buluşabilmektir. Kendimi iyi duyumsamamın ne-

toprağımızı, bir tabur askerle olsun karşı koyamadın, masa üzerinde gitti vatanım.”

Salih Bey İstanbul’da artık yerinden yurdundan olmuş, sekiz yüzyıllık itibarını yitirmiş sıradan bir göçmen konumundadır. Ancak kararlıdır. Çocukları yeni tutunmaya çalıştığı Osmanlı’nın en seçkin kentinde, en iyi biçimde yetişeceklerdir ve kendisi gibi duyumsamamaları için elinden gelen herşeyi yapacaktır. Bu bilinçle eşi Gül Hanım’la dertleşir:

“Kendime göçmen dedirttim, onlara taşralı dedirtmeyeceğim.”

Ve çocuklarına sesi titreyerek seslenir:

“Şimdi size söyleyeceklerimi can kulağı ile dinleyin.

Anneniz ile benim iki vatanımız oldu. Birinde doğduk, diğerinde öleceğiz. Sizin tek bir vatanınız var. Bu vatani çok sevin, dağını taşıni her şeyden, hatta kendinizden de çok sevin ki kimse gelip elinizden almasın. İlerde ihtiyar olduğunuzda inşallah, emri hak olduğunuz toprakta nasip olur sizlere...”

O gün beş yaşında olan Muhittin (Ayşe Kulin’in babası) vatan sevgisini bu sözcüklerle öğrenmiş ve tüm bir ömrü cumhuriyetimizin

kuruluş değerlerini korumak için harcamıştır. İşte “Umut” bu ömrün öyküsüdür. Ancak öyle bir öyküdür ki, Muhittin’in yaşamı birbirini izleyen yılların zinciri değil, bir azmin ve sevginin silsilesidir. Sonuç olarak bu dünyada insan ne için yaşıyorsa onun kadar değerlidir. Bu bağlamda, Muhittin’in ne denli değerli bir cumhuriyet çocuğu olduğunun tescilidir, kızı Ayşe Kulin’in “Umut” adlı yapıtı...

Bu havayı çok doğru verebil-

menin yanı sıra, Ayşe Kulin’in bir başka ancak bir o denli başarısı da roman tekniğindeki stratejisidir. Okuyucunun, neyi ne kadar alabileceğinin, o gün bulunduğu nokta ve o noktaya gelene dek almış oluğu eğitim ve öğrendiği doğrular ile direkt bağlantılı olduğunun bilincinde

olmasıdır. Onun için de yazarımız “Kalem” denilen teraziyi bu alanda çok dengeli kullanıyor. Herkesin görebildiği denli görmesi, alabildiği denli alabilmesi için roman gibi sınırları belli bir kanvas üzerinde bile çok farklı renk kullanıyor ve ton detaylarına iniyor. Söz gelimi eğer siz padişaha karşı bir tutum ve geçmişe sahipseniz, sizin doğrularınıza hiç dokunmadan, sizi hiç kırmadan, karşısına almadan, tümüyle başka

bir açıdan olaya bakmanın da olası olabileceğini duyumsatırken, olayların içinde ve yapıtın kurgusunda sizi bir yolculuğa davet ediyor.

Siz o yolculukta istediğiniz yerde inip yapıtın sade konusuyla devam edebiliyorsunuz. “Rahatsız oldum” deyip de, kitabı bırakmanız olası değil. Çünkü hiçbir tümcesinde kafanıza vurulan, “Doğru budur”

denilen, tansiyonu yükselten bir tutum yok. Tam tersine, su akışına bırakılmış, okuyucuyu hiç yormayan, dingin bir hava var. Aynı biçimde, koyu padişah yanlısıysanız da, cumhuriyet değerlerinin haklılığı, aklın gücüne davet edilerek ve zamanının öteki uygulama-

larıyla da birebir karşılaştırılarak, ancak bu denli sağlam sunulabilir. Ayşe Kulin roman sanatı arkasında bizleri kavga etmeden, gürültüsüz patırtısız “bir değerler bütünü” üzerinde tatlı bir anlaşmaya davet ediyor. Bunu yaparken de dünyamızı sarsmıyor! “Veda”nın sonunda, Reşat Paşa’nın İstanbul’dan ayrılırken bizlerle paylaştığı duygularla cumhuriyet çocuğu olarak bizlerin çöşkusunu karşı karşıya getirmiyor.

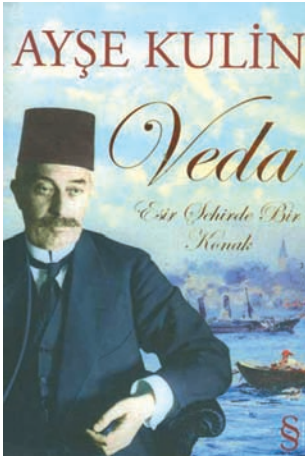
Örneğin şapka devrimi... Değişimin ne denli zor bir süreç olduğunu ve o günün koşullarında sanıldığı kadar da kolay olmadığını Salih Bey’in duyguları bize ne kadar güzel anlatmaktadır:

“Vatanını bir imza ile gözden çıkaran makamın feshine de pek üzülmemişti fakat sıra başındaki festen ayrılmaya geldiğinde, doştoları tutmuştu. Bir süre sokağa fessiz çıkmayı reddetmiş, ilelebet evde kapanması mümkün olmadığından, sonunda

pes etmişti, kafasına asla bir gavur şapkası geçirmeyeceğine yemin billah ederek. Kış gelince, başı üşümüştü. Bir iki kere kar altında üşütüp yatağa düşen babasına bir fötr şapka hediye etmişti Nusret (oğlu)... Salih Bey şapkayı ilk giydiği gün, sokağa sanki çıplak

çıkması gibi utanç içinde, yüzü yerde, etraftan gözlerini kaçırarak yürümüştü yolda...”

Ayşe Kulin her iki romanında da aile ilişkileri, bireylerin birbirlerine olan bağlılığı, karı-koca sevgisi, çocuk sahibi olma, gençlerin aşkı gibi konuları da çok güzel işliyor ve anlatıyor. “Veda”da, yazarımız büyük dedesi Osmanlı İmparatorluğu’nun son Maliye Bakanı Reşat Paşa ile eşi Behiçe’yi yer yer öyle başarılı konuş-

turuyor ki, en çetin siyasi olaylar konak halkının güncel ifadelerinde adeta ekmek su gibi olağan şeylerden söz eder gibi oluyor.

En karakteristik acılarımızı zarif bir söyleşiyle belirirken, bizi en duygulu anımızda bile gülmeye zorunlu kılan mizaç güçlü satırlarla karşımız çıkıyor. Çanakkale Zaferi'nden sonra, İngiltere ve Fransa'nın aralarında gizlice anlaşarak Oniki Ada'yı İtalya'ya vermeleri, Reşat Paşa'yı kahreder ve "Bize danışmaya dahi gerek görmeden nasıl yaptılar bunu?" diye acılar içinde eşiyle dertleşir. Behice Hanım ise, ev işlerinden söz edercesine, "Ayol, koskoca Bosna Hersek gitti, Balkanlar gitti, Oniki Ada'ya ne diye hayıflanıyorsunuz, ilahi Reşat Bey" der.

Kanımcı Ayşe Kulin'in iyi bir roman yazarı olmasının nedeni, titiz bir araştırmacı, detaycı bir tasarımcı, roman tekniği konusunda ustalığı, kurgu sanatındaki becerisi ve sürükleyici biçimidir. Ancak, çok başarılı bir edebiyat yazarı olabilmesindeki yetenek, en sade satırlarında bile ruhunun inceliğinden gelen doğallıkla sözcüklere yükleyebildiği duygular, insan ilişkilerindeki detayları yakalayabilme yetisindedir. Bir yazarın ne denli içten ve samimi olması, ruh güzelliğinde ne denli derin katmanlara sahip olması gerekir ki, okuyucusunu Ayşe Kulin gibi hiç yormadan, zahmetsizce

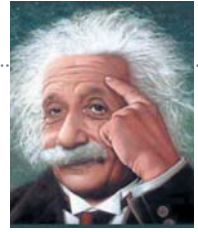
sanatının zirvesine çıkartabilsin.

Bu bağlamda, bugün Ayşe Kulin adı kimilerinin düşündüğü gibi yalnızca ilginç konular bulan, bunları güzel kalem ve akıcı biçimiyle bize sunan, yapıtlarında çeşitli karakterleri iyi canlandıran, yapıtlarının ve karakterlerinin yelpazesi çok geniş olan bir yazar olarak yorumlanamaz. Günümüzün birçok yazarı, uçlarda gezmeyi ve marjinal olmayı "değişim" adı altında sunarken, kimileri değerlerimizi küçümsemenin adeta bir bilinçlenme, kendimizi ve ülkemizi reddetmenin çağdaşlaşma uğraşı olduğu yanılgısını ezberlerken, kimileri ülkeyi ve insanlarını küçük düşürme pahasına Batı'nın bizi görmek istediği pencereden bakmayı yeğlerken, hemen hemen yalnız o, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ifade ettiği gibi "devam ederken değişebilme" çizgisinde, Osmanlı tarihi, cumhuriyet kuruluş dönemi, vatan sevgisi gibi konuları, bugünün test çözebilme yöntemleriyle yetmişmiş, entrika ve teknoloji tutkunu okuyucusuna okutabilmekte, daha da önemlisi sevdirebilmektedir.

Ayşe Kulin'in "Veda" ve "Umut" yapıtlarını mutlaka okuyunuz, çevrenizle paylaşınız. Satırlarının değerli yazarımızı sağlıklı ve mutlu günlerde bulmasını çok içten diliyor, roman serisinin devamını sabırsızlıkla bekliyorum. •

BİLGİNİZİ DENETLEYİN

Özüm Larçin

- 1 Tarihte Habsburg Ailesi'nin hüküm sürdüğü ülke aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Fransa
 - b) Avusturya
 - c) İspanya
 - ç) Portekiz
- 2 Birinci ve İkinci Viyana Kuşatmalarının tarihleri aşağıdakilerden hangileridir?
 - a) 1526 - 1680
 - b) 1527 - 1681
 - c) 1528 - 1682
 - ç) 1529 - 1683
- 3 Özel uçaklarla havadan yapılan elektronik gözetleme sisteminin kısa adı nedir?
 - a) Awbcs
 - b) Awacs
 - c) Awecs
 - ç) Awscs
- 4 Ay'ın devimini çekim gücüyle hangisi yönlendirir?
 - a) Dünya
 - b) Güneş
 - c) Mars
 - ç) Jüpiter
- 5 Fransızlar'ın 1902 yılında çevirdiği ilk bilimkurgu filminin adı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) "Mars Yolculuğu"
 - b) "Aya Seyahat"
 - c) "Güneşe Doğru"
 - ç) "Yıldızların Altında"
- 6 Ayasofya ile Topkapı Sarayı arasındaki Bizans kilisesinin adı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Aya Triada
 - b) Aya Theodosia
 - c) Aya İrini
 - ç) Aya Thekla
- 7 "Ayak-Bacak Fabrikası" oyununun yazarı kimdir?
 - a) Sermet Çağan
 - b) Ülkü Tamer
 - c) Attilâ İlhan
 - ç) Muhsin Ertuğrul
- 8 Kuşadası hangi ilimizin sınırları içindedir?
 - a) Aydın
 - b) Muğla
 - c) İzmir
 - ç) Balıkesir
- 9 Çizim bürolarında kopyalama işlerinde kullanılan özel kağıt aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Aydınçık
 - b) Aydınçer
 - c) Aydınca
 - ç) Aydıneli
- 10 Tarihsel filmlerle tanınan tiyatro ve sinema oyuncusu kimdir?
 - a) Muzaffer Tema

DÜNYANIN DÖRT KÖŞESİ İzmir Tolga

- b) Baki Tamer
c) Sami Ayanoğlu
ç) Kenan Pars
- 11** Milli Güvenlik Konseyi döneminde Kültür Bakanı olan başyazar kimdir?
a) Cihat Baban
b) Fatin Fuad
c) Bedîî Faik
ç) Mümtaz Faik Fenik
- 12** ABD'nin Vietnam'daki suçlarını araştıran Russell Mahkemesi'nin Türk üyesi kimdir?
a) Behice Hatko Boran
b) Tarık Ziya Ekinci
c) Mehmet Ali Aybar
ç) Ekrem Alican
- 13** Susuz ilçesindeki tatlı su gölü Aygır, hangi ilimizdedir?
a) Mardin
b) Diyarbakır
c) Kahramanmaraş
ç) Kars
- 14** Eşini neşelendirmek için Babıl'in Asma Bahçeleri'ni yaptıran kralın adı nedir?
a) Nabukodonosor
b) Babuin
c) Babic
ç) Belisarios
- 15** Ayasofya müze olarak hangi yıl ziyarete açıldı?
a) 1915
b) 1925
c) 1935
ç) 1945
- 16** İttihat ve Terakki Partisi'nin ünlü silahşörü kimdir?
a) Mustafa Necip
b) Sapancalı Hakkı
c) Yakup Cemil
ç) Ömer Naci
- 17** Bürokrat ve romancı Hikmet Erhan Bener'in doğum yeri neresidir?
a) Lefkoşe
b) Bağdat
c) Kahire
ç) Şam
- 18** Avrupa, Olimpiyat, Dünya ve Süper kupalarda maç yöneten Türk hakemi kimdir?
a) Oğuz Sarvan
b) Doğan Babacan
c) Hilmi Ok
ç) Sabahattin Lâdikli
- 19** Malavi'nin başkenti neresidir?
a) Antananarivo
b) Lilongwe
c) Nuakşot
ç) Lagos
- 20** Altınordu Devleti'nin kurucusu kimdir?
a) Cengiz Han
b) Baybars
c) Battal Gazi
ç) Batu Han

Yanıtlar 101'inci sayfamızdadır.

Amerika'da yayınlanan bir radyo programı: “GENÇ TÜRKLER”

Amerika'da uydu üzerinden yayın yapan “Sirius Radyosu”nda, “Genç Türkler” (“Young Turks”) adlı bir radyo programı yayımlanıyor. Kaliforniya'dan yayın yapan ve Amerika çapında dinlenen “Young Turks”, sol eğilimli bir siyasi tartışma programı.

Küçük yaşlarda Amerika'ya giden Cenk Uygur'un hazırlayıp sunduğu program, büyük ilgi çekiyor. Bu nedenle “Amerika'nın Sesi Radyosu”na konuk olan Uygur, Barış Ornarlı'nın sorularını şöyle yanıtladı:

Barış Ornarlı: “Programınız hakkında sohbet etmek istiyorum. Ama önce sizi tanıyalım.”

Cenk Uygur: “1978 yılında İstanbul'dan New Jersey eyaletine taşındık. Ben İstanbul doğumluyum; ama ailem Kilisli. New Jersey'de büyüdüm. Pennsylvania Üniversitesi'nde lisans eğitimimi tamamladıktan sonra, New York'ta, Columbia Üniversitesi'nde hukuk fakültesini bitirdim. Bir süre avukatlık yaptıktan sonra, radyo ve televizyon programcılığı-

Cenk Uygur

na başladım. Miami, Boston ve Washington'da çalıştıktan sonra, şimdi Los Angeles'ta yaşıyorum.”

BO: “Peki, siz işletme fakültesini bitirdiniz, hukuk fakültesini bitirdiniz, şimdi ise radyo programları hazırlıyorsunuz. Neden böyle bir değişiklik yaptınız?”

CU: “Çünkü, avukatlık beni çok sıkı. Babam benim GM gibi bir şirketin yöneticisi olmamı ya da bir avukatlık şirketinin başına geçmemi istiyordu. Ben, bir süre sonra ‘Bu işleri bırakacağım, radyo prog-

ramları hazırlayacağım' dedim. Babamın ise başka düşleri vardı. Ama, bana uygun değildi bu düşler...

"Zaten avukat olarak çok fazla çalışmam gerekmedi. Altı ay içinde bu işi daha fazla yapamayacağımı anladım, benim ilgimi çekmiyordu. O sırada küçük bir televizyon programı hazırlıyordum Washington'da... İşte o zaman anladım, ömrümün sonuna değin bu işi yapmalıyım..."

BO: "Biraz da 'Young Turks' programından söz edelim."

CU: "Dört yıl önce başladık yayınlarımıza... Ben eskiden 'Young Turk' diye bir program hazırlıyordum. Bunu, arkadaşlarla devam ettirmeyi kararlaştırdım. Programı ben, Mankiewicz ve Jill Pike'la birlikte sunuyoruz. Biz önceleri çok küçük çaplı başladık. Haftada iki günlük yayınıımız vardı. 'Young Turks' zaman içinde haftada beş gün yayın yapmaya başladı. Daha sonra, 'Sirius Radyosu' bize büyük bir fırsat verdi. Amerika'daki parti kurultaylarına gönderdiler. Siyasi ağırlıklı olduğumuz için seçim gecesi 9 saat canlı yayın yaptık. Daha sonra, Amerika'nın önde gelen politikacıları, gazetecileri, uzmanları programımıza konuk oldular."

BO: "Ben programınızı tanıtırken, sol eğilimli bir tartışma programı olarak tanıttım. Ne gibi konular tartışılıyor?"

CU: "İlk başladığımızda, çok

belirgin bir amacımız yoktu. Şöyle, bizim ilgimizi ne çekiyorsa, o konuyu tartışıyorduk. Biz gençlere yönelik bir program yapmak istiyorduk; çünkü öbür siyaset programları ciddi ve sıkıcı oluyor. Biz biraz daha renkli bir program yapmak istiyorduk.

"Yayınlarımıza başladıktan sonra, çok büyük bir gelişme yaşandı. Irak Savaşı, en önemli konu oldu ve biz de sürekli savaşı konuşur olduk. George Bush, şimdiye değin Amerika'da iktidara gelen en kötü başkan... Onun kararları, çok kötü sonuçlar getirdi. Yavaş yavaş, en çok Bush'u tartışır olduk. En enteresan konu buydu. George Bush gelmeden önce, ben aslında Cumhuriyetçi'ydim. Bence babası, çok iyi bir başkandı. Ancak, George W. Bush, dediğim gibi Amerika'nın gördüğü en kötü başkan olduğu için, bu çok önemli bir konu durumuna geldi."

BO: "Bu konuda ne gibi tartışmalar yaşıyor?"

CU: "Irak Savaşı başlamadan önce, bunun çok kötü bir fikir olduğunu söylemiştik. Savaş başladığında, bizim muhalefet etmemize tepkiler gelmeye başladı. Biz de, tabii ki karşı çıkarız diyorduk, çünkü saçma bir fikirdi bu savaş... İşte bu tartışmayı başlattık. Ama artık bu da değişti. Şimdi, Cumhuriyetçi seçmenler bile programa katıldığında 'Evet haklısınız, savaş kötü bir fikirdi, ama...' diye konuşuyorlar. Amerika'nın fikri çok değişti."

BO: "Amerika'da sağ eğilimli

siyasi tartışma programları var. Ancak, sol eğilimli haber programı pek yoktu."

CU: "Yok. Başladığımızda, biz ilktik. Sol eğilimli programlar hiç yapılmıyordu. Hatta, radyo istasyonları bizim programımızı yayınlamak istemiyorlardı. Radyo istasyonları 'Dinleyicilerimizden tepki gelir, sizin programınız iyi hoş da, biz yayınlamayız' diyorlardı. İşte biz de bu nedenle, uydu üzerinden yayın yapmaya başladık. O vesileyle büyüdük. Bizden sonra 'Air America' diye sol ağırlıklı bir radyo yayını başladı. Ama yine de, Amerika'da radyoda yayınlanan siyaset programlarının yüzde 90'ı sağ eğilimlidir."

BO: "Nasıl tepki aldınız?"

CU: "Çok iyi tepki aldık. Niye? Çünkü, Amerika'da halkın yarısı sağcı, yarısı solcudur. Demokratlara oy verenlerin dinleyebileceği bir program yoktu. Bizi duyanlar 'Hele şükür, bizim görüşlerimizi yansıtan bir program var' diye tepki gösterdiler."

"Örneğin, Amerika'da geleneksel olarak Cumhuriyetçiler'e oy veren Kansas eyaletinde bizim programımız birinci oldu. Nedeni ise, bizimki gibi bir yayını daha önce dinlememiş olmalarıydı."

"Bunu her yerde görüyoruz: Avustralya'dan, Güney Kore'den, Finlandiya'dan, Türkiye'den, İngiltere'den bize dinleyici mektupları geliyor ve şöyle yazıyorlar:

'En sonunda Amerika'da aklı başında yayın yapan birileri var.'"

BO: "İlginç bir yayınızı, ilginç bir anınızı paylaşır mısınız?"

CU: "Aklıma ilk gelen, 2004 seçimlerinde yaptığımız yayın... Biz normal olarak günde 3 saatlik yayın yapıyoruz; ama seçim akşamı 9 saat canlı yayındaydık. Yayının ilk başında hepimiz çok heyecanlıydık. Çünkü John Kerry kazanacak gibiydi."

"Programımıza katılan herkes, işin başında çok heyecanlıydı. Ancak, gece ilerledikçe, John Kerry'nin seçimleri kaybedeceği anlaşıncaya, bu heyecan giderek azaldı. Çok üzüldük tabii... Şimdi, o yayının CD'lerini satıyoruz. CD'leri en çok Cumhuriyetçiler satın alıyor, bayılıyorlar."

BO: "Peki Sayın Uygur, 'Amerika'nın Sesi' yayınları Türkiye'de dinleniyor. Dinleyicilerimize ne söylemek istersiniz?"

CU: "Şunu söyleyebilirim: Herkesin tabii ki Amerika hakkında bir fikri var. Ama esasında, Amerika daha komplike bir yer... Burada çok değişik düşünen insanlar var. Demokratların ve solcuların sayısının az olduğu sanılır. Bazen, gördüğümüz gibi çok kötü insanlar başa geliyor; ama bazen de çok iyi insanlar başa geliyor. Daha iyi insanlar başa geçip, daha iyi yola götüreceklerdir. Ve inşallah bu olacak."•

izmirtolga@butundunya.com

EVRENSEL KÜLTÜR
Songül Saydam

'Gnothi Seauton'

'Kendini Bil'

Düşünce tarihinin en eski özdeyişi Yunanca "Gnothi Seauton" yani "Kendini bil"dir. Bu söz, Delphi'deki Apollon Tapınağı'nın girişinde altın harflerle kazılmıştı.

Uzun yıllar antikçağda doğduğu sanılan bu deyişin köklerinin dünyanın dört bir yanına uzandığı arkeolojik kazılar ve araştırmalarla görüldü. Mısır'da tapınak duvarlarında benzer sözler yazılıydı. İnsanı "büyük evrenin küçük evreni" olarak gören Mısırlılar duvara "Beden Tanrı'nın evidir. İnsanoğlu kendini bil, kendini tanı!" sözlerini işlemişlerdi. Sümer tabletlerinde de benzer özlü sözlerin olduğu Muazzez İlmiye Çığ gibi değerli Sümerbilimcilerin çalışmaları sonucu ortaya çıktı.

Latince'ye "Nosce te ipsum" ya da "Temet nosce" olarak çevri-

len ve Çiçero'nun sözü gibi çeşitli kaynaklarda da gösterilen "Kendini bil" sözünün, Sümer, Mısır, Çin, Hindistan, Latin Amerika uygarlıklarının içinde dolaşsa da can bulduğu ve uygarlığa mal olduğu yer Anadolu'dur. "Kendini bil" sözü, Anadolu'da yüzyıllar boyu yankılandıktan sonra, 14'üncü yüzyılda Yunus Emre'nin dizelelerinde boy gösterdi:

"İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir,

Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır,

Okumaktan murat ne, kişi Hak'kı bilmektir,

Çün okudun bilmezsin, ha bir kuru emektir,

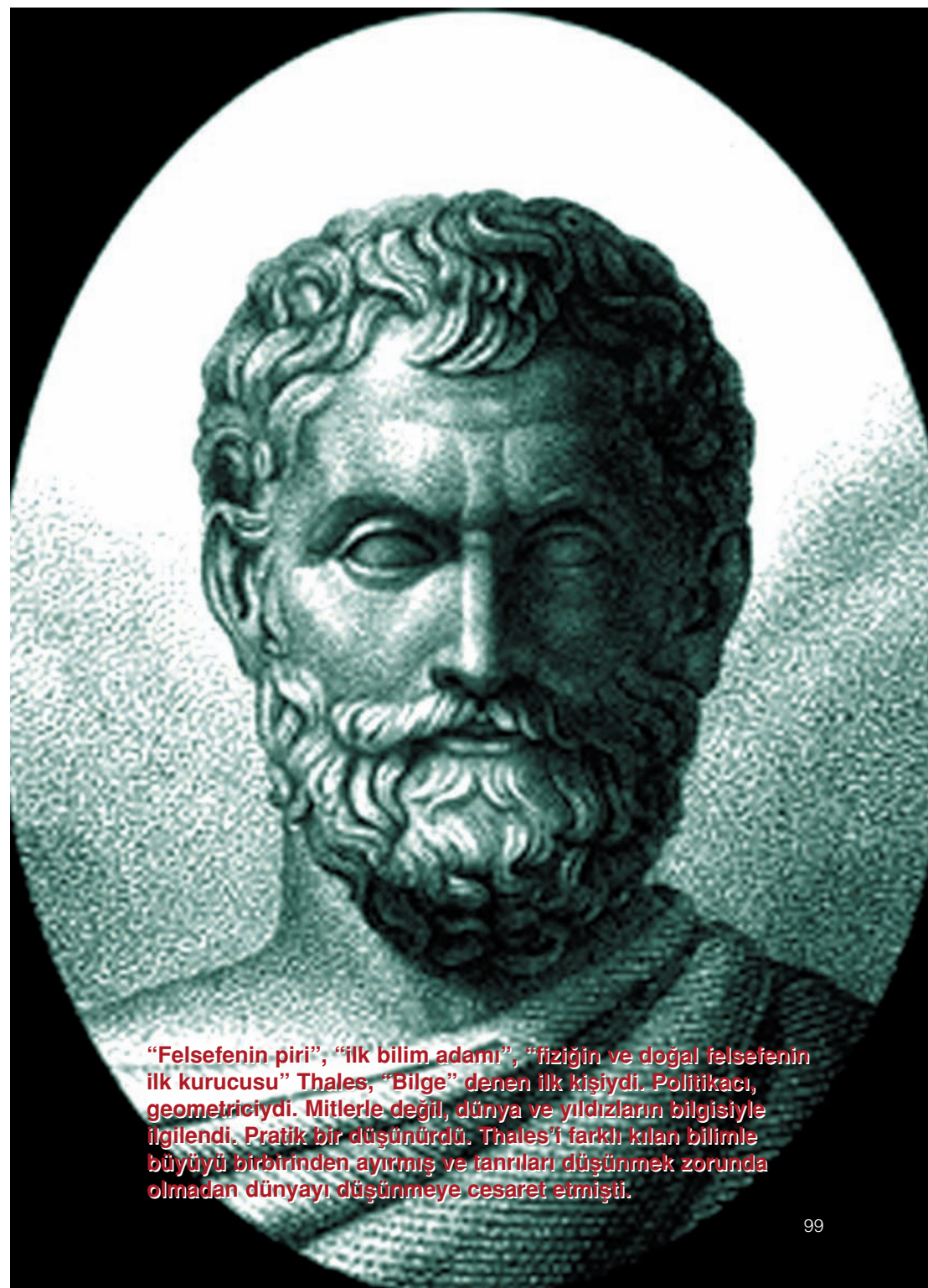
Okudum bildim deme, çok tâ-at kıldım deme,

Eri Hak bilmez isen, abes yere yelmektir."

Halk edebiyatımızda da yerini alan bu söz, Hacivat ile Kara-

Yunus Emre

"Felsefenin piri", "ilk bilim adamı", "fiziğin ve doğal felsefenin ilk kurucusu" Thales, "Bilge" denen ilk kişiydi. Politikacı, geometriciydi. Mitlerle değil, dünya ve yıldızların bilgisiyle ilgilendi. Pratik bir düşünürdü. Thales'i farklı kılan bilimle büyüü birbirinden ayırmış ve tanrıları düşünmek zorunda olmadan dünyayı düşünmeye cesaret etmişti.

göz'de, "Kendini bil, kendini! Bilmez isen kendini, patlatırlar ense-ni!" tekerlemesiyle yansıdı.

"Kendini bil" özdeyişinin içerdiği anlam, aynı yüz-yılda Mevla-na'dan, "Ya ol-duğun gibi görün, ya da görün-düğün gibi ol" sözleriyle yansıdı.

Oscar Wilde ise bu sözün anla-mına, şu görüşüyle katkı sağladı:

"Antik dünyanın kapısında 'Kendini bil' yazıyordu. Yeni dünyamızın kapısında ise 'Kendin ol' yazmalı."

Antikçağın "Dünyanın yedi ha-rıkası" örneği, yedi bilgisi de var-dı: Bu yedi bilge, Thales, Solon, Periandros, Kleobulos, Kheilon, Bias, Pittakos'du. "Kendini bil" bir yandan bu bilgelerin sözüymüş gi-bi kayıtlara geçerken, bir yandan da büyük Latin şair Juvenalis'in mistik görüşü "araya girdi". Juve-nalis'e göre, "Kendini bil" bir il-keydi ve cennetten gelmekteydi.

Antikçağın filozofları ilahi etki-ye göndermede bulunmadan dün-yayı açıklama peşindeydi. Özü iti-bariyle var oluşun temeli neydi? Daha sonra toplumsal değerleri, örgütsel biçimleri eleştirel bir yak-laşım ile incelemeye yöneldiler. Kendilerine şu soruyu sordular:

İnsanoğlu hangi koşullarda en iyi gelişme ve mutlu olma yo-lunu bulabilir?

Bu soruya aranan yanıt felse-feyi bugüne uzanan yolculuğuna

çıkardı. Hurafelerden uzaklaşarak nedenler ve açıklamalar yapmaya da "kendini bil" diye girişti. Felse-feciler, tarihçiler büyük çoğunluk-la sözün Thales'in olduğu konu-sunda birleşmekle kalmaz; felse-feyi Thales'le, Milet'le başlatırlar.

"Felsefenin piri", "ilk bilim a-damı", "fiziğin ve doğal felsefenin ilk kurucusu" Thales "Bilge" de-nen ilk kişiydi. Politikacı, ge-ometriciydi. M.Ö. 585 yılındaki Güneş tutulmasını önceden haber verdi. Mitlerle değil, dünya ve yıl-dızların bilgisiyle ilgilendi. Pratik bir düşünürdü. Thales'i farklı kı-lan bilimle büyüü birbirinden ayırmış ve tanrıları düşünmek zo-runda olmadan dünyayı düşün-meye cesaret etmişti.

Thales'in mezar taşına, "Bilgelerin bilgisi Tha-les'in mezarı bu... Ken-disi küçük, ama şanı göklere çıkıyor" sözleri yazılmıştı. "Ünlü Filozofların Ya-şamları ve Öğretileri" adlı önemli yapıtın yazarı Diogenes Laertios yapıtında Thales'le ilgili olarak şu notlara da yer vermektedir:

"Araştıran, inceleyen ve düşü-nen biriydi. Bir gün göklere ba-karak giderken önündeki kuyuya düştü. Bu dalgınlığı da tarihe geç-ti. Annesi gençliğinde 'Evlen' de-diği zaman 'Daha zamanı değil' yaşı ilerlediğinde de 'Artık zama-nı değil' yanıtı verdi. Neden ço-cuk sahibi olmadığını soranlara da 'Çocukları çok sevdiğim için'

yanıtını veriyordu. Mevsimleri, yı-lın 365 gün olduğunu, ayın son gününe 'otuzuncu gün' adını ve-ren oydu."

Laertios'un kitabında Thales'in dünya görüşü konusunda şu not-lar da yer almaktadır:

"En güzel şey evrendir; çünkü Tanrı'nın eseridir.

"En büyük şey yerdir; çünkü herşeyi içine alır.

"En hızlı şey akıldır; çünkü her yeri dolaşır.

"En güçlü şey zorunluluktur; çünkü herşeyi alt eder.

"En bilge şey zamandır; çün-kü herşeyi ortaya çıkarır" öz-lü sözleriydi.

"Akıllı düşünceyi gösteren

çok konuşmak değildir,

"Bir tek bilgeliği ara,

"Bir tek onu seç.

"Böylece geveze insanların kesilmek bilmeyen seslerini kısacaksın" şarkısıdır.

"Ölümlle yaşam arasında hiç-bir fark olmadığını söylüyordu, 'Peki neden ölmüyorsun?' dendi-ğinde karşılığı 'Çünkü arada fark yok' olurdu."

"Gecenin mi yoksa gündüzün

mü daha önce oluştuğunu sora-na, 'Gece' dedi. 'Bir gün önce.'

"Neyin zor olduğunu sorana, 'kendini bilmek',

"Neyin kolay olduğunu sora-na, 'başkasına akıl vermek',

"Neyin en tatlı olduğunu sora-na, 'kavuşmak',

"Gördüğü en acayip şeyin ne olduğunu sorana, 'Yaşlı bir Tiran',

"İnsanın talihsizliğine en kolay nasıl katlanacağını sorana, 'Düş-manlarının daha kötü durumda olduğunu gördüğü takdirde',

"En iyi ve en doğru nasıl yaşa-yacağımızı sorana, 'Başkalarında kınadığımız şeyi kendimiz yap-madığımız takdirde',

"Kim mutludur?" diye sorana, 'bedence sağlıklı, ruhça becerikli, yaradılışça eğitimli olan' yanıtları-nı verdi.

"Dostları yakındayken de uzak-tayken de unutmamak gerekir."

"İnsan göze güzel görünme-meli, davranışlarıyla güzel olmalı."

"Kötü yoldan zengin olma."

"Ana babana yaptığın yardım-ların aynısını çocuklarından gör."•

SongulSaydam@butundunya.com.tr

"Bilginizi Denetleyin"ın Yanıtları...

- 1) Avusturya •2) 1529-1683 •3) Awacs •4) Dünya •5) "Aya Seyahat" •6) Aya İrini •7) Sermet Çağan •8) Aydın •9) Aydın-ger •10) Sami Ayanoglu •11) Cibat Baban •12) Mehmet Ali Aybar •13) Kars •14) Nabukodonosor •15) 1935 •16) Yakup Cemil •17) Lefkoşe •18) Doğan Babacan •19) Lilongue •20) Batu Han •

Kemal Atatürk için bir viyola aldık

YAZAN: BURCU GÖKER

İstanbul'da, konservatuvarda, benim keman dersleri, Nevin'in ise viyola dersleri almaya başladığımız çocukluk günlerimizde, biz iki müzisyen adayı çocuğun yanısıra, annelerimiz de çok yakın arkadaş olmuşlardı. Ece'yle ben "okul arkadaşları"ydık, annelerimize de "okul kapısı önü arkadaşları" adını takmıştık.

Sabahları ikimizi de okulun kapısı önüne annelerimiz getirir, ders bitimi okul çıkışlarımızda ikimizi de okulun kapısı önünden yine onlar alırlardı.

Öğleden sonraları okuldan çıkarken annelerimizi, sabah bıraktığımız kapının önünde bizi beklerken görünce yüzlerimize acıyan bir ifade takınır, "Tüm gün bizi beklemekten kimbilir ne kadar çok yorulmuşsunuzdur" diyerek onlara şaka yapardık.

Günde iki kez okul kapısı önünde biraraya gelmeleri, annelerimizi, en az Ece Erdoğan'la benim olduğumuz denli yakınlaştırmış, arkadaş yapmıştı.

İlerideki yıllarda Ece, benim "Teyze" dediğim annesiyle bir haftalığına Paris'e geldi ve anne

kız, doğal olarak, bizde kaldılar. İyi bir viyola satın almak istiyorlardı. Fakat ne viyola satılan özel yerleri biliyorlardı, hatta ne de Paris'i biliyorlardı. Onlara bu konuda annemle benim yardımcı olmamız gerekiyordu.

Paris'teki keman hocalarından biri, ünlü keman sanatçımız Suna Kan'ın okul arkadaşıydı. Suna Kan'ın etkisiyle Türkler'i ve Türkiye'yi çok seven Michele Margande hocam, Türkiye'de Suna Kan'ın öğrenciliğini yaptığını öğrenince beni daha çok sevmiş, hocalık bilgisi yanısıra benden çoğu zaman babalık duygularını da esirgememişti.

Onun bu yakınlığından cesaret alarak Ece'yi kendisiyle tanıştırdım ve viyola satın almamız için bize yardımcı olmasını rica ettim.

Michele Margande hocam, viyola satıldığını bildiği yerlere telefon etmekle ve randevular almakla kalmadı, bizi tek tek o yerlere götürdü ve viyolaları kendi denetleyerek en kusursuz olanını seçmeye özen gösterdi.

Tam üç gün boyunca hocam, Paris'i kazan, bizi kepçe yaptı. Paris'te satılan hemen hemen tüm viyolaları denetledi, elemekten geçirdi. İlk iki günde denetlediği 40 viyoladan yalnızca 9'u üçüncü günün elemelerine kalmıştı.

Michele Margande, birlikte gittiğimiz kimbilir kaçınıcı yerde denediği bir viyolanın sesini çok beğenmişti. Satıcıya belli etmek için bu kararını bize, Suna Kan'dan öğrendiği ve zaman zaman kullandığı birkaç Türkçe sözcükten ikisiyle bildirdi:

"Çok güzel" dedi.

Michele Margande, arkadaşım için en beğendiği viyolayı satın almadan önce satıcıyla koyu bir pazarlığa da girişti. Sonunda bunu da başardı. İsteddiği oranda bir indirim de sağladı.

Günün sonunda, bir taşla iki kuş vurduk. Hem günün yorgunluğunu giderebilmek hem de bu kez ayrıca zaferimizi kutlamak

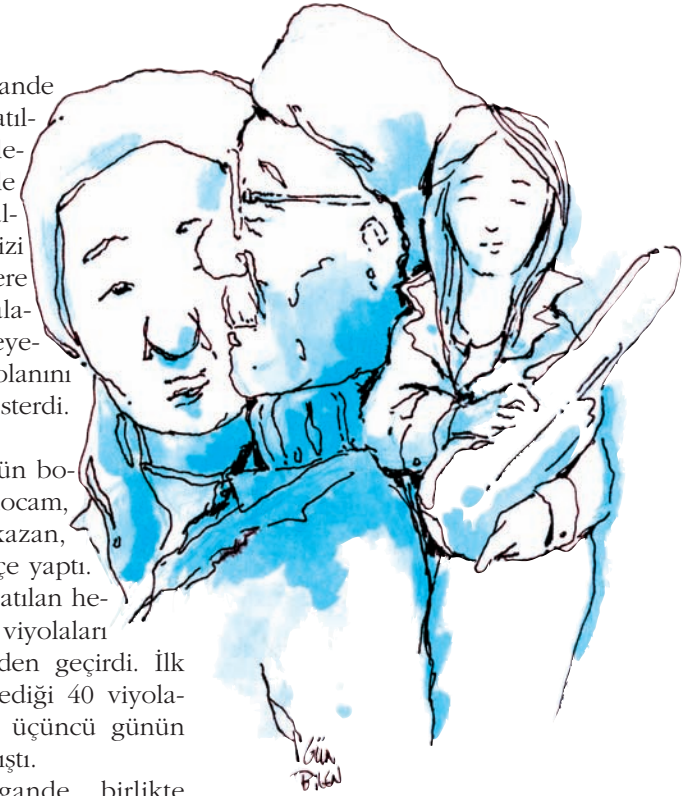
için bir kafeye gittik, çok tatlı bir söyleşiye başladık.

Hocama bir ara, üç gün boyu katlandığı zahmeti ve yaptığı iyiliği için arkadaşım adına da, annesi, annem ve kendi adıma da çok çok teşekkür ettiğimi söyledim.

Michele Margande hocamın yüzünü bir anda bambaşka bir ifade kapladı:

"Ben bunları senden, Ece'den ve annelerinizden önce, bil bakalım kimin için yaptım?" dedi ve zaten veremeyeceğimi bildiği yanıtımı beklemeden sözünün gerisini getirdi:

"Üç gün boyunca tüm 'En iyi viyolayı bulma' çalışmamı, Ke-

mal Atatürk için yaptım” dedi.

Hocamın beklemediğim bu sözü karşısında bir heykel gibi hareketsiz kaldım.

Bu donmuş kalmışlığım onu şaşırtmadı. Sözlerinin bende böyle bir etki yapacağını, belli ki biliyordu. Sakin bir biçimde sürdürdü sözlerini:

“Kemal Atatürk, Türkler’in öz vatanını işgalci düşmanlardan kurtarmıştır ve bu vatanda yepye-ni, çağdaş bir devlet ve ulus oluşturmuştur. Onun sanata verdiği önemi yıllar önce arkadaşım Suna Kan’dan öğrenmişim ve Suna Kan’ın kişiliğinde görmüştüm. Aslında bu bir sanat devrimiydi. Yıllar sonra seni tanıdım burada... Kemal Atatürk’ün başlattığı bu sanat devriminin uzantısını sende gördüm. Sana ders verirken, Kemal Atatürk’ün bir isteğini yerine getirmekte olduğuma inandım hep... Şimdi, yaşamımda üçüncü Türk müzisyen bayanla tanıştım ve ona ders veremedim; ama Paris’te bulunabilecek en iyi viyolayı onun için seçtim. Üç günkü çalışmam da, özenim de Kemal Atatürk’e bir hizmetimdir. Benim bu yaptığım, bu kez Ece’nin aracılığıyla, Kemal Atatürk’ün sanat devrimine kendi sanatçı kimliğimle ve sanatçı gücümle bir katkıda bulunmaktadır.”

Zaman çok çabuk geçmişti. Arkadaşımın Türkiye’ye dönme

zamanı gelmişti. O zamanlar Ankara’da lisans eğitimini yapıyordu ve annesiyle birlikte Paris’ten İstanbul’a, sonra Ankara’ya geçeceklerdi. Havaalanına annemle birlikte gidip onları uğurluyorduk. Bavullarını vermek için kuyrukta beklerlerken, arkadaşımın annesi de aldıkları viyolanın vergisi için havaalanında gerekli işlemleri yapmaktaydı. Hepimiz yoğun bir biçimde bavul verme ve bilet işlemlerini yaptırıyorduk.

O yoğunluğumuza karşın gözlerim nedense, önümüzde duran bir çiftte takıldı. Arkadaşımla ve annesiyle son kez vedalaşmış ve onların polis denetiminden geçmelerini beklerken biraz önce bavul kuyruğunda önümüzde duran çiftin, Ece’yle annesinin arkasından ayrılmadıklarının ayırdına vardım. Hatta kadının, eşinin ceketini çekerek, önlerindeki Ece’yle annesini işaret ettiğini gördüm.

Önce kuşkulandım, sonra korkmaya başladım. 60 yaşlarında olabileceklerini varsaydığım çift, arkadaşım ve annesini işaret ederek, birbirleriyle fısıltılarla konuşuyorlardı.

Nasıl olsa birkaç adım ötemizde polisler vardı. Onların varlığından cesaret alarak Eve’yle annesinin arkasındaki bu çiftin yanına gittim, kaşlarını çatarak onlara kim olduklarını ve arkadaşımı annesini birbirlerine neden işaret ettiklerini sordum.

Sorularımı Fransızca sordum; ama karşımdakiler Türkçe karşılık verdiler:

“Kızım sen Türk’sün, biliyoruz. Biz de Türk’üz” dedi adam...

Bu kez Türkçe sormaya başladım sorularımı:

“Kimsiniz siz? Ve arkadaşım annesini birbirinize gösterip aranızda ne fısıldaşıyorsunuz, öyle?”

Af dilercesine bir ses tonuyla yanıt verdi adam:

“Biz burada çalışıyoruz, işçiyiz” dedi. “Uzun yıllar önce geldik buraya, şimdi tatil için memlekete gidiyoruz. Az önce sizi kendi aranızda konuşurken duyduk da, sizin gibi onların da Türk olduğunu anladık. Okumamız yazmamız kıt olduğundan, uçağa hangi kapıdan çıkıp gideceğimizi bilemiyoruz. Onların yolcu olduğunu anlayınca peşlerine takıldık, ‘Onlar nereye giderse biz de oraya gideriz’ dedik. Nasıl olsa onlar da Türkiye’ye gidiyorlardır. Peşlerinden gideriz, Türk uçağını buluruz.”

Ece ve annesi geri döndüler, konuşmamıza katıldılar:

“Ayrılmayın bizden” dediler. “Biz sizi uçağa götürürüz.”

Ve birlikte, polis denetimi kuyruğundaki yerlerine geçtiler.

Polisten geçtikten sonra Ece ve annesi bize döndüler, son kez el salladılar. Baktık, yanlarındaki işçi çift de el sallıyorlar bize...

Onlara da el salladık.

O sırada arkamdan bir ses duydum. Döndüm, baktım. 8-9 yaşlarında bir çocuk, elini tutan annesine öteki eliyle Ece’yi gösteriyordu:

“Anne bak, o dört kişi turneden dönüyorlar, değil mi? Onlar bir kuartet, kadının elinde de viyolası var.”

Çocuğun heyecanla gösterdiği o dört kişiye bir kez daha baktım. Arkada yürüyen iki kişi, okuma yazması kıt Anadolu köylüsüydü.

Onlar, Türk’ün öz vatanını, işgalci düşmandan kurtaran Anadolu köylüsüydü.

Atatürk’ün “Milletin efendisi” olarak tanımladığı köylülerimizdi. O köylüler ki, bugün borçlu olduğumuz bağımsızlığımızı sağlamak için Mustafa Kemal’in işaret parmağının gösterdiği yönde, ölümü bile umursamadan düşmanın üstüne yürümüştü.

O şimdi ekonomik açıdan da kültürel açıdan da neden “kıt” kalmıştı.

Bir hatamız vardı bir yerlerde... Ama kimbilir nerelerde?•

Küçük yamyam annesine dert yandı:

“Anne.. Ben balamı hiç sevmedim.”

Annesi oğlunun bu sözlerine çok kızdı:

“Hiç olmazsa patateslerini ye oğlum...”•

Yepyeni Bir İş Okyanusu

YAZAN: SEVDA TANTAN

Size kısaca kendimi tanıtmak isterim. Adım Sevda Tantan. 1970 Ankara doğumluyum. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü mezunuyum. Türk Hava Yolları'nda uçuş dispeçeri olarak görev yapmaktayım. Yaygın olarak bilinen meslek dalları arasında yer almadığından mesleğimi birkaç tümceyle sizlere tanıtmak isterim.

Havayolu dispeçerinin temel görevi havayolunun planlanan seferini en ekonomik ve güvenli bir biçimde yapılmasını sağlamaktır. Seferin varacağı havalima-

nına zamanında, alabileceği maksimum "payload" (yolcu, kargo toplam ağırlığı) ile uçuş güvenliğini tehlikeye sokmayacak biçimde uygun uçuş rotasını da bularak bu rotadan uçuş planı üretmek görevleri arasındadır. Bu planı üretirken, yolboyu ve varış alanı hava durumları, üst seviye rüzgarları, varış ve yolboyu alan yedekleri, gereken yakıt miktarı ve uçacağı uçuş seviyesini analiz ederek, yolboyu ve varış alanıyla ilgili olarak operasyonu etkileyecek herhangi bir tehdit bulunup bulunmadığını da dikkate alır.

Ayrıca çalıştığı havayoluna ait

tüm rotaları üretilen alan kolaylıklarını ve o havayoluna ait tüm uçak tiplerinin özellikleriyle o alana operasyon yapıp yapılamayacağını da incelemektedir. Uçağın havalandırmasıyla birlikte kokpit personeliyle yer personeli arasındaki temel arabulucuk görevini üstlenir.

Kısaca mesleğimden söz ettikten sonra WAI ("Women In Aviation International", "Uluslararası Havacılıkta Kadınlar") ve AWE ("Aviation and Women In Europe", "Avrupa'da Havacılık ve Kadınlar") Dernekleri hakkında da bilgi vermek istiyorum.

"Women In Aviation International" Derneği 1990 yılında kurulma çalışmalarına ve 1994 yılında da resmi olarak çalışmasına başladı. Kâr amacı gütmeyen bu organizasyon havacılık kariyerinde kadınları desteklemeye ve cesaretlendirmeye yönelik çalışmalarda bulunuyor.

Yedi binin üzerindeki üyenin içinde astronotlar, pilotlar, dispeçerler, teknisyenler, hava trafik kontrolörleri, öğretmenler, gazeteciler, kabin memurları, lise ve üniversite öğrencileri, havaalanı yöneticileri gibi havacılığın her kolunda görev yapan kadınlar bulunmakta.

AWE ("Aviation and Women In Europe") ise 2005 yılında doğdu. WAI'nin Avrupa bölümünü oluşturması hedefleniyor. Av-

rupa'da kadınlar arasında havacılık bilgisinin ve kültürünün yayılmasına yardımcı olmak hedefleri arasında.

Benim WAI ile tanışmam 2000 yılında oldu. Amacım FAA lisansını almaktı; ancak biraz maddi desteğe gereksinimim vardı ve WAI Derneği'nin sağladığı burs sayesinde bu desteği almış oldum. 2002 yılının Mayıs ayında Amerika "Hurst, Texas, Airline Flight Dispatcher Training Center'da düşünüyordum bu lisansı aldım. THY'de FAA lisansına sahip ilk bayan dispeçer olmak gurur vericiydi. Bu arada belirtmem gereken bir konu var. Türkiye'de Sivil Havacılık Kurumu tarafından verilen dispeçer lisansı da mevcut, ancak yalnızca Türkiye'de geçerli.

FAA lisansımı aldıktan 6 ay sonra şirketim tarafından Brüksel'de bulunan Slot Koordinasyon Ofisi'mize 5 yıl görev yapmak üzere atandım. Bu ofise gönderilen ilk bayan dispeçerdim. Bu ofiste standart dispeçer görevlerimizin yanı sıra "Eurocontrol"ün CFMU ("Central Flow Management Unit") birimiyle bağlantılı olarak slot koordinasyonunu sağlamak da vardı. (Slotu, alanda ya da yolboyundaki yoğunluk nedeniyle havayolu işleticilerine uygulanan kalkış kısıtlamaları olarak kısaca açıklayabiliriz.)

Margaret Thatcher, House of Lords (Lordlar Kamarası)'da düzenlenen açılış kokteylimize katıldı.

"Eurocontrol" ile ilgili de kısa-
ca bilgi vermeliyim.

"Eurocontrol", Avrupa hava sahası ile ilgili üye ülkelerin hava sahası kapasiteleri göz önüne alınarak güvenli ve düzenli bir hava akışı sağlamak amacıyla 1989 yılı sonlarında kurulmuş ve Türkiye de aynı zamanlarda üye olmuştur. Avrupa hava sahasındaki ilgili üye ülkelerin entegrasyonunu sağlamak, üye olan ülkelerin seyrüsefer ücretlerini tahsil etmek ve üye ülkeler adına proje, eğitim, teknik malzeme hizmetlerini vermek başlıca kuruluş amaçlarıdır.

Bu beş yıllık görevim harika bir iş deneyiminin yanı sıra bir Avrupa kentinde yaşama şansını

da tanıdı. Vize problemi olmadan yolculuk yapabilme özgürlüğü, Belçika kültürünü tanıma, Fransızca ve biraz da İspanyolca öğrenmek müthiş bir deneyimdi benim için...

2005 yılında yine WAI üyesi olan Michelle Bassanesi (şu andaki AWE başkanımız)'dan gelen bir ileti, bu deneyimlerime yenilerini eklememi sağladı. WAI'nin Avrupa bölümünü ("European Chapter") oluşturmak için çalışmalarla başladık ve ilk toplantımız Trento adlı küçük bir İtalyan kasabasında oldu. Toplantıya konuşmacı olarak katılmak ve burada düzenlenen hava gösterisinde Piper PA-18 uçağında uçuş deneyimini yaşamak gerçekten inanılmazdı.

Ayrıca WAI'nin çıkardığı der-

gileri okurken burada tanıtılan havacılıkta kariyer yapmış birçok başarılı kadınla da tanışma fırsatı yakaladım.

Öteki toplantılarımız sırasında Varese, Londra ve Sandefjord (Norveç) kentlerinde yapıldı. Trento ve Varese'deki toplantılarımıza bir kontes ev sahipliği yaparken, Londra'daki toplantımızda ise düş bile edemeyeceğim bir tanışma yaşadım. Margaret Thatcher, House of Lords (Lordlar Kamarası)'da düzenlenen açılış kokteylimize katıldı. Hepimiz için sürprizdi bu... Tüm bu toplantılarımızla ilgili bilgi ve resimleri <http://www.aweu.org> sitesinde bulabilirsiniz.

5'inci toplantımızın İstanbul'da olması için çalışıyorum. Toplantıya ev sahipliği yapmak isteyen öteki aday kentler Barcelona ve Prag. Toplantının hangi kentte düzenleneceği şubat sonu Atlanta'da yapılacak olan WAI toplantısında belli olacak.

Hedeflerim arasında WAI'nin Türkiye bölümünü oluşturmak var. Ülkemde havacılıkta kariyer yapan kadınların tahmin edilen çok daha fazla olduğunu göstermek istiyorum. Daha şimdiden THY'de 10'a yakın kadın pilot, 40'ın üzerinde teknisyen, 8 dispetçer bulunuyor. Avrupa'nın en fazla kadın hava trafik kontrolörünün Türkiye'de çalıştığını biliyor muydunuz? Hava kuvvetlerindeki ka-

dın pilotlarımızı da unutmayalım.

Bu bölümü oluşturduktan sonra yapacağımız çalışmalar arasında çocuklara havacılığı sevdirecek biçimde dersler vermek (birkaç örnek anaokulda bunu deneyebiliriz), havacılıkta eğitim görmek isteyip de maddi açıdan bunu gerçekleştiremeyen genç kızlarımıza destek olabilmek, tıpkı öteki ülkelerde yapılan ünlü hava gösterilerini ülkemizde de yapabilmek gibi daha sayamayacağım birçok çalışmalar da var.

Hani kimi zaman denize girmeden önce ayağımızı uzatır, parmak uçlarımızla deniz suyunun sıcaklığını denetleriz ya yaşam ilk adımlarını atmadan önce, böylesi bir duraksama dönemi geçirmekte olan tüm genç kızlarımıza, ayak parmaklarını uzatmak zorunda kalmayıp çivileme dalacakları güvenli bir okyanusu tanıtmak için yazdım tüm bunları...

Bu güvenli okyanus konusunda daha çok bilgi sahibi olmak isteyebilirsiniz. Zaman yitirmeyin. Önce, aşağıdaki şu internet adresine girin: <http://www.wai.org>

Sonra da <http://www.aweu.org> adresini tıklayın.

Sizin de girmeyi düşündüğünüz o yepyeni okyanusta, tek başına cesur kulaçlar atan bir kadın göreceksiniz orada... O kadın yabancınız değil, benim... •

YAZAR DEDE VE TORUNLARI
Muzaffer İzgü

Şenol Ağabey

Bizim sitede Şenol Ağabey'i sevmeyen yoktur, onu herkes sever. Büyüklükler de onu severler. Ama biz küçükler "Şenol Ağabey" deriz, başka bir şey demeyiz.

Şenol Ağabey çok kitap okur. Herşeyi bilir. Ona ne sorarsak soralım yanıtı hazırdır. Bilmediği olunca, "Bana izin verin de evde kitaplara bakayım, size yarın yanıt vereyim" der.

Okuduğu kitapları bazen bize de verir, okumamız için... "Bakın, çok seveceksiniz bu romanı... Ben

okudum. Sen zaten sekizinci sınıftasın, çok rahat okuyabilirsin" der.

O, annesiyle üç numaralı blokta oturur; ama birinci blokta da, ikinci bloktakiler de onu tanırlar. Nesrin Teyze, emekli öğretmen... Şenol Ağabey'in babası ölmüş. Nesrin Teyze ona hem anne olmuş hem baba olmuş.

Sitemizde oturanlar, küçük onarımlar için Şenol Ağabey'i çağırırlar. Küçük bir elektrik arızası mı, yoksa Jale Ablanın daire kapısı yine çalmıyor mu, Şenol Ağabeylerin kapısını çalarlar. Hiç üşenmez Şenol Ağabey, o koca-

man onarım çantasını alır, kendisini çağırının ardına düşer, arızayı onarmaya çalışır. Hem de hiç para almadan... Onun için bazen sitede oturanlar ona hediye alırlar. Bir gömlek, bir kravat, bir gözlük...

Aman aman ne teşekkür eder Şenol Ağabey... Uzun boyunu ikiye katlar, üç kez eğilir, kalkar. Gözlüğü hemen gözüne takar, kravatını çıkarır, hediye kravatı yakasına geçirir. "Nasıl çocuklar?" diye bize sorar.

"Oooo!" diye bağırır, alkışlar.

Bazen site bahçesinde oynadığımız oyuna katılır, topumuza tekme atar, kaleci olur. Hiç unutmam bir kezinde saklambaç oyunumuza bile katılmıştı. Nereye saklanmıştı biliyor musunuz? Sitenin tek ağacı olan akasyanın üzerine çıkmıştı. Biz çocuklar apartman boşluğuna, kapıcı dairesinin arkasına, site duvarının dış yanına saklanmıştık. Aytül, hepimizi saklandığımız yerde bulmuş ve sobelemişti.

Peki Şenol Ağabey neredeydi?

Kimsenin aklına yukarıya bakmak gelmiyordu ki... Köşe bucak Şenol Ağabey'i arıyorduk. Şenol Ağabey, sanki görünmez adam olmuş, uçmuş gitmişti. Artık hepimiz ebeydik ve "Şenol Ağabey, Şenol Ağabey, çık ortaya!" diye bağırıyorduk. Yer yarılmış, Şenol Ağabey içine girmişti.

Birden, bir ıslık sesi duyduk. Bu ıslık Şenol Ağabey'in ıslığıydı.

Demek ki Şenol Ağabey yerin altına girmemişti. İyi de neredeydi? Haydi bir kez daha dolaştığımız yerleri dolaşmaya başladık. Yine ıslık... Ah ah ah, Şenol Ağabey kahkaha atmasaydı onu bulamayacaktık. O güle güle akasya ağacından iniyor, biz arkadaşlar, şaşkın şaşkın birbirimize bakıyorduk.

"Kaç kez altımdan geçtiniz çocuklar, kaç kez?"

Hepimizi başına topladı. "Bakın bu size bir ders olsun" dedi. "Kuşkucu olun. Acaba Şenol Ağabey ağaca çıkabilir mi?"

Berfin, "Ama ayakkabın ağacın altında durmuyordu Şenol Ağabey" dedi.

"Eh o zaman ayakkabıyla da ağaca çıkılacağını düşünmelisiniz."

Şenol Ağabey evlerin küçük onarımlarını yapıyordu; ama en çok bizim oyuncaklarımızı onarıyordu. Kimin oyuncağı bozulsaydı, hemen Şenol Ağabey'e koşardı.

Benim konuşan bebeğim bozuldu. Öyle çok seviyordum ki bebeğimi... Uzun sarı saçları var, kocaman gözleri var, burnu hokka gibi... Sesi de en güzel çocuk sesi... Yumuşak, su gibi... Hele o, "Seni çok seviyorum çocuk" deyişi... O zaman bebeğimi sıkıca tutar, öperim, "Ben de seni seviyorum, ben de seni seviyorum" derim.

Ya o çocuk şarkısını söyleyişi... Her gece yatmadan önce mutlaka o şarkıyı dinlerim. An-

nem üzerime yorganımı örterken, ben bebeğimin konuşma düğmesine basarım, şarkı başlar.

“Ben bir küçük çocuğum
Kedilerin dostuyum
Kuşlarla arkadaşım
Yağmurun bulutuyum”

Annemin kapıyı kapattığını duymam, bebek arkadaşım Ninnos’a sarılır uyurum. İşte o bebeğim, yani Ninnos’um konuşmaz oldu. Babam, “Pili bitmiştir, ben akşam gelirken ona pil getireyim” dedi.

Pilleri takıldı; ama konuşmadı Ninnos’um...

İşte o zaman ağladım. Annem, “Canım ağlama, Şenol Ağabey’in gelsin, yapar” dedi.

Şenol Ağabey üniversiteyi kazandı; ama oturduğumuz kentte değil, başka bir kentte... Babam, “Ben anlamam kızım, koy bir kıyıya, Şenol Ağabey’in gelinceye dek beklesin, gelince onarır” dedi.

Koştum gittim Nesrin Teyze’ye, Ninnos elimde...

“Ne oldu, bebeğin emeklemiyor mu?” diye sordu Nesrin Teyze...

“Yoo, bu büyük bebek” dedim. “Bu emeklemiyor, yürüyor. Ama şimdi ne yürüyor ne de konuşuyor. Yoksa bana mı küstü Nesrin Teyze?”

Nesrin Teyze güldü. “Sen ona bir şey mi yaptın?” diye sordu.

“Yooo” dedim. Onun yanında Ninnos’u öptüm.

“O zaman Şenol Ağabey’inin

gelmesini bekleyeceksin.”

“Ne zaman gelecek?”

“Şubatta...”

“Uf uf Uf!..”

Ağlayarak eve koştum. Eve gelirken Itır’a da, Gonca’ya da söyledim:

“Ninnos benimle konuşmuyor.”

Onların da oyuncakları bozulmuş. Birinin öten kuşu ötmüyormuş, ötekinin de havuzda yüzen bebeği artık yüzmüyormuş.

Ne yapayım, ne yapayım?

Ben yatarken Ninnos’la konuşuyordum. O da bana şarkı söylüyordu. Canım babacığım, Ninnos’a öykündü, o akşam, bana onun söylediği şarkıyı söyledi. Ben biraz güldüm; ama sonra içimi çektim, yorganı başımdan aşırıdım, uyudum.

İyi de şubata daha çok var.

Ninnos’la yine oynuyorum, ona diller döküyorum, saçlarını tarıyorum, ayakkabılarını siliyorum. “Bak cici kız oldun artık... Cici kızlar konuşur” diyorum.

İııh, konuşmuyor.

“Lütfen Ninnos, lütfen konuş benimle...”

Annem, “Sana başka bir konuşan bebek alalım” diyor.

Omuzlarımı kaldırıyorum:

“Ama o Ninnos değil ki...”

Bizim dinlenme tatilimizle Şenol Ağabey’in gelme zamanı aynı... Ne kadar zaman var? Ayları sayıyorum, günleri sayıyorum. Hepsini Ninnos’a söylüyorum.

“Doktor Şenol Bey, altmış gün sonra gelecek Ninnos... Sen şimdi mişıl mişıl uyu. Biliyorum, konuşurken çok yoruldun. Doktor bey gelsin, seni bir eline alsın, yine bülbül gibi şakıyacaksın.”

Gülüyorum.

“Itır’ın bülbülü ötmüyormuş. Gagası varmış, dili varmış, boğazı

li tabancasının tetiğine bastın mıydı takır takır ötermiş. Tankı namlusunun ucundan ateşler püskürmüş. Savaş uçağı da inlermiş, bir yandan da bomba sesleri çıkarırmış.

Bize soruyor:

“Çok mu anlar oyuncaklardan Şenol Ağabey?”

da varmış; ama ötmüyormuş. O da Şenol Ağabey’i bekliyormuş.

Kimler bekliyor?

Çoook...

Sitemize yeni taşınan bankada çalışan anne babanın, oğlan çocukları Sinan da bekliyor. Sinan’ın makineli tabancası, savaş uçağı ve tankı bozulmuş. Makine-

“Anlar; ama...” diyoruz.

O durmadan bize bu “Ama”nın anlamını soruyor.

“Tankımı bir yaparsa, ben ona pasta alırım.”

Gülüyoruz. O bağıyor:

“Çocuklar lütfen şu ‘Ama’nın ne demek olduğunu bana söyleyin!..”

Eh, kendisi önersin, kendi

kulaklarıyla duysun, bize nesi...

Hem şunun şurasında ondört gün kaldı Şenol Ağabey'in gelmesine... Nesrin Teyze "O da sizi çok özlemiş çocuklar" diyordu.

Sonra oğlunun başarısını anlatıyordu. Şenol Ağabey bütün derslerden en iyi notları alıyormuş. Bizi de özlemiş, annesini de özlemiş, annesinin yaptığı karnıyarık yemeğini de çok özlemiş.

Sinan, "Benim annem öyle güzel karnıyarık yapar ki..." diyordu. "Bir tencere karnıyarığı tankım, tüfeğim, uçağımla birlikte alıp götürdüm müydü, Şenol Ağabey sizin gibi 'Ama' demez, hemen oyuncaklarımı onarır."

Biz hep bir ağızdan "Amaaaa" diye bağınıyorduk.

Şenol Ağabey gelmiş.

Uf, bütün çocukların dilinde aynı tümce:

"Şenol Ağabey gelmiş, Şenol Ağabey gelmiş!.."

"Ninnoş'um şarkılarını söyleme-

ye başlayacaksın. Haydi bakalım, gel benim kucağıma... Öncelik bende... Nesrin Teyze öyle söyledi."

"En önce seninkini yapacak Göze" dedi. "Çünkü en çok sen gelip sordun."

Ay benden önce giden çocuklar da var. "I-pod"unu getiren bile var. Nesrin Teyze çocuklara meyve suyu veriyor. Beni görünce "Hah işte Göze geldi" dedi. Bağırırım:

"Hoş geldin Şenol Ağabey..."

"Hoş bulduk Göze..."

Sinan da orada, tankını, maki-neli tabancasını, savaş uçağını sıkı sıkı tutuyor.

Ay ay ay, bu benim Ninnoş'um, Şenol Ağabey'in gelmesini mi bekliyorum! Hemencecik konuştu. Ay Ninnoş'cuk, sesin daha güzel olmuş. Ay benim yastık arkadaşım...

Şenol Ağabey'e teşekkür ettim, sevinçle evimize koştum.

Ah Sinan ah, Şenol Ağabey senin tankını, savaş uçağını, maki-neli tabancanı onarmaz. Onları hiç onarmaz. Şenol Ağabey barışı sever, kardeşliği sever. •

Dalgınlığıyla ünlü profesör, akşam eve geldiğinde, eşi gülerek, o günkü gazeteyi uzattı:

"Bak senin öldüğünü yazmışlar" dedi.

Profesör gazeteyi elinin tersiyle itti:

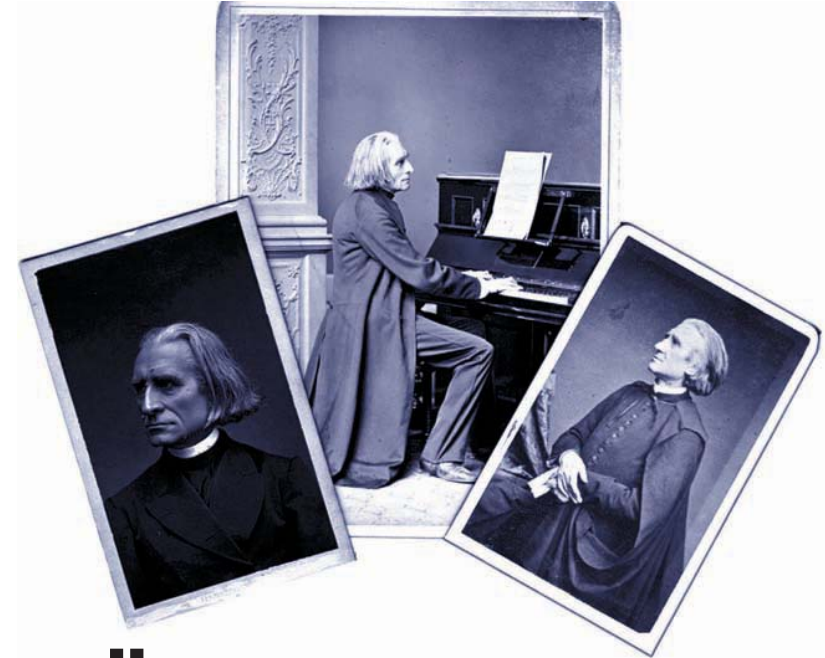
"Neden güldüğünü anlayamadım" dedi. "Ölüm haberini verirken biraz saygılı ve üzüntülü olmanı beklerdim."

Sonra da paltosunu çıkarırken eşinden bir istekte bulundu:

"Yarın sabah unutturma da, aileye bir başsağlığı mektubu yazalım." •

YAKINDAN TANIDIKÇA

Yücel Aksoy

Ünlü besteci Liszt İstanbul'da...

Franz Liszt, güzelliğini çok sık duyduğu İstanbul'u ve Boğaz'ı görmeyi çok istiyordu. Bu arzusunun ilk kez, 1 Ekim 1838 tarihinde Paris'te yaşan dostu Victor Schoelcher'e yazdığı mektupta belirtiyordu. Ancak düşlediği ziyaret o za-

man gerçekleşmedi. Çünkü yolculuğu birlikte yapmayı planladığı sevgilisi Kontes Marie d'Agoult hamileydi ve uzun yolculuğa çıkması sakıncalı bulunmuştu.

Kontes d'Agoult'un 1843 yılında İstanbul'daki dostları A. Pic-tet'e yazdığı mektupta "Franz yal-

nız sultandan söz ediyor, yalnız sultanı düşünüyor ve Osmanlılar'a 'hümaniter' müziği tanıtmak istiyor" diyordu.

Kontesin mektubundan üç yıl sonra bu kez İtalyan besteci Gaetano Donizetti, Osmanlı sarayında görev yapan ve "Mı-zıka-yı Hümayun"un kurucusu kardeşi Giuseppe Donizetti Pa-şa'ya yazdığı mektupta, yakın dostu Franz Liszt'in İstanbul'a gelme konusunda çok istekli olduğundan söz ediyordu.

1846 yılına gelindiğinde Liszt büyük isteğini gerçekleştirmek üzere harekete geçti ve yakın dostu Fransız şair Lamartine'i devreye soktu. O da Sadrazam Mustafa Reşit Paşa'ya bir mektup yazdı. Liszt'in bu arzusu sarayda, elbette, sevinçle karşılandı. "Takvim-i Vakayi" gazetesinin 2 Aralık 1846 tarihli baskısında şu haber dikkat çekiyordu:

"Bazı haberlere göre, piyano üstadlarının meşhurlarından, Avrupa'nın bütün hükümet merkezlerinde nam kazanmış olan Mös-yö Liszt bu aralık İstanbul'a gelmek üzere imiş."

Bu haberden altı ay sonra 8 Haziran 1847 günü Franz Liszt deniz yoluyla İstanbul'a geldi. Rıhtıma ayak basar basmaz, Sultan Abdülmecid'in emri gereği, hemen Çırağan Sarayı'na götürüldü. Şerefine büyük kutlama hazır-

lanmıştı. Sultanın övgü dolu sözlerinden sonra Liszt piyanonun başına geçti ve tuşların üzerinde uçarcasına dolaştırdığı parmaklarıyla dinleyenleri şaşkına çevirdi.

Liszt'in sarayda verdiği ikinci resitalin hemen ardından padişah kendisini 4. dereceden Mecidiye Nişanı ile onurlandırdı ve üzeri değerli taşlarla bezenmiş bir kutu armağan etti. Saraydaki iki resitalin ardından Liszt, Rus Büyükelçiliği'nde ve Büyükdere'deki Avrupa Oteli'nin içinde bulunan Franchini Salonu'nda da konserler verdi. Franchini Salonu'ndaki konserin afişi şöyleydi:

Franz Liszt Tarafından Musiki Matinesi

Konser Tarihi: 18 Haziran

1847 Cuma

Saat: 14:00

Fiyatı: 20 Kuruş

Eserler:

Lucia di Lammermoore'dan Andante

La Norma üzerine fantasi

Chopin'in mazurkası

Orman Kralı Chubert'in

melodisi

Prutaines'den bir tema üzerine

Hexameron

Macar Melodisi (Franz Liszt)

Bu alçakgönüllü sanatçının İstanbul günleri yalnızca konserlerle sınırlı kalmadı. Donizetti Paşa'nın Sultan Abdülmecid onuruna bestelediği "Mecidiye Marşı" teması üzerine bir çeşitleme hazırladı: "Marş-ı Parafraz" (Parafraz: açıklama, yorumlama). Bu yapıt

ertesi yıl Berlin'de Schlesinger Yayınevi tarafından "Grande Paraphrase de la Marche de J. Donizetti" başlığıyla basıldı.

Liszt, İstanbul'da kaldığı sürece, ünlü piyano fabrikatörü A. Alexandre Kommendinger'in o zamanki adıyla Polonya Sokak'taki 19 numaralı evinde konuk edildi. Sokağın şimdiki adı Nuri Ziya Sokak'tır.

Liszt'in İstanbul yolculuğu, başta İngiltere ve Fransa olmak üzere Avrupa basınında da geniş yankılar uyandırdı.

Ünlü piyanistin İstanbul'da vereceği resitaller için, şanına yakışır bir piyano getirtmişti. Ünlü piyano yapımcısı Sebastian Erhard tarafından özel olarak üretilen bu piyano sonradan, Fenerli bir Rum olan M. Baltacı tarafından, nişanlı-

sına armağan edilmek üzere 16 bin altın kuruşa satın alındı.

Liszt, 13 Temmuz 1847 tarihinde, yine deniz yoluyla, İstanbul'dan ayrıldı. Yolculuğu sırasında Kontes d'Agoult'a yazdığı mektupta, en kısa sürede İstanbul'a tekrar gelme amacında olduğunu özellikle vurguluyordu. Ayrıca Abdülmecid'in kendisine verdiği madalya, para ve armağanlarla muazzam bir zerafet örneği sergilediğini ve kendisini çok duygulandırdığını yazıyordu. Ancak Liszt bu arzusunun gerçekleşemedi. Çünkü İstanbul'dan sonra gittiği Odessa'da verdiği konserleri takiben sahne yaşamından çekildi. •

YucelAksoy@butundunya.com.tr

Kızımınla söyleşi

Çağdaş uygarlık, yaşamımıza büyük kolaylıklar getirirken, bir yönüyle de, bizi, biz olmaktan çıkarıyor. Yaşam, getirdiklerinin yanında, götürdükleriyle de hepimizi şaşırtmayı sürdürüyor.

YAZAN: BEKİR ÖZGEN

Oturduğumuz binaların yüksekliklerine bakın bir! Nerdeyse göğü delecekler. Oysa içinde oturduğumuz evlerin tavanları gittikçe alçalagelmiş. Uzun boylu birisinin kafası tavana değecek neredeyse... Daha büyük evlerimizin daha geniş dairelerinde, daha küçük ailelerimiz olması ne garip değil mi? Hele bunca akıllı ev araç gereçleri yanında, eşimize, çocuğumuza, dahası kendimize ayırabileceğimiz zamanımız olmaması, ne çok utanç verici...

Biliyor musunuz, biz insanoğulları, ayağımızı yerden kesip tepelere doğru yükseldikçe, aşağıdakilere yukarıdan bakmaktan gizemli bir zevk duyuyoruz. Sokakta yürüyenleri karınca gibi görmek hoşumuza gidiyor. Sonra da, biraz olsun kendimize geldi-

ğimizde, ağlamaklı oluyoruz ağlanacak durumumuza...

Dün gece, kızımınla söyleşmek için bir iki saatlik zamanımız oldu. Akşamüzeri, işten çıkıp eve geldiğinde durgun, solgundu. İçten içe bir şeylere üzüldüğü yüzünden okunuyordu. Kendince belli etmeye çalışsa da, duruşu, mimikleri, sıkıntısını ele veriyordu. Beni yalnız bulduğundan olmalı, dayanamayıp yanıma yanaştı. İçindeki kurtları dökmek, biraz olsun rahatlamak istiyordu besbelli... "Biliyor musun baba" dedi. "Yorgunum, bitkinim, erinç yoksunuyum. Ne çocuklarıma ne eşime ne de annemle sizlere yeterince zaman ayırabiliyorum" deyip sustu.

Anlamıştım kızımın derdini... Derin bir soluk aldım. Yaslandığım koltukta doğruldum. Kızımın gözlerinin içine bakarak, başladım sayıp dökmeye:

"Kızım" dedim. "Her nimetin bir külfeti olacaktır. Dün bizlerin nesi vardı ki? Mutfaklarımızda buzdolabımız, bulaşık makinemiz mi? Oturma odamızda televizyonumuz, telefonumuz, müzik setimiz, masa ve koltuklarımız mı? Çalışma odamızda bilgisayarımız mı? Altımızda renk renk, model model, marka marka arabamız mı? Kaloriferimiz, klimamız mı?

"Dünyanın hiçbir yerinde, öyle armut piş ağzıma düş cinsinden bir bedava yaşam yok ki..."

"Doğru söylüyorsun babacığım da" diye sözü ağzımdan aldı kızım... Ve "Şu halimize bakın hele... Ne yemek yemeye, ne dinlenmeye, ne okumaya, ne de iki satır hal hatır sormaya zamanımız var. Düşmüşüz bir azgın selin içine, ağaç kütükleri gibi sürüklenip duruyoruz. Okul sürelerimiz ve okuduğumuz kitapların sayısı artmış; ama sabrımız ve dayanıcımız kısalmış. Hoşgörümüz daralmış, bir tutam kalmış. Daha çok eğitimle, daha az sağduyulu olmaya razı olmuşuz. Daha fazla bilgimiz var belki ama, görmüş geçirmişliğimiz yok, bilgeliğimiz yok. İş yerlerimizde uzmanlardan geçilmiyor, oysa sorunlarımız diz boyu..."

"Düneye kıyasla, bugün bizlerin cebine daha çok para girdiği kesin. Ekonomik sıkıntımız yok. Ne var ki, varssılığımız,

savurganlığa dönüşmüş. Dilediğimizi alıp dilediğimizce harcamaya alışmışız; ama bunca çok şeyle, çok daha yoksuluz sanki... Demem o ki, daha fazla satın alıyoruz almasına da, daha az hoşnut kalıyoruz. Hani, geçimimizi iyi sağlıyorsak da, yaşam kurmayı, yaşamdan zevk almayı, yaşamın tadını çıkarmayı bir türlü beceremiyoruz. Yaşam süremizi

uzatıp ömrümüze yıllar katabilmemize karşın, yıllara yaşam katmakta hep acemi kaldığımız açık ve net. Daha çok ilaçla, daha az sağlıklı olmak gibi bir şey bu.

"Baksanıza baba, karı koca iki başlı çalışıyoruz; ama evimizin, aşımızın bereketi yok. Ben ağa, eşim ağa, bu ineği kim sağa?

"Ben bu yaşadıklarımıza bakıp kendimle barışık olamıyorum. Varlık içindeki darlığımız, beni rahatlatmıyor. Bu gidişle, yarınlarda, çocuklarımızın durumu ne olacak diye, içim içimi yiyor, geceleri uykularımı yitiriyorum."

Gözleri dolmaya, yüzü kızarmaya başlamıştı. Onu biraz olsun rahatlatmak için, elinden tutup, hafif kanlanmış gözlerine baktım. Beni avutacak denli olsun bir mutluluk ışıltısı yoktu. Belli etmeye çalışsam da içim içimi yemeye başlamıştı.

O gece, başımı yastığa koyduğumda, kafamda, dünle bugünün artıları eksileri yanında, kızımın sıkıntısı vardı hep... Yarı uykulu, yarı uyanık, sağa sola, döndüm durdum. Hem uykum hem huzurum kaçmıştı. Zaman oldukça ilerlemiş, gece yarısını çoktan geçmişti. "Bu saatte, kızım uykuya dalmış olmalı" diye söylendim. Öyle sanıyordum. Yataktan sessizce kalkıp bir hayalet gibi mutfağa daldım. Damacanadan biraz

su alıp masanın çevresindeki sandalyelerden birine oturdum. Daha ilk yudumu mideme indiriyordum ki, kızımın yanı başımda bir gölge gibi belirdiğini ayımsadım.

"Hayrola kızım! Uykuyu tutmadı mı yoksa?" diye sordum.

"Sorma baba" dedi kızım. "Şu 'çok'larla 'az'lar arasında sıkışıp kaldım."

"Hangi 'çok'lardan söz ediyorsun?" diye sormama fırsat kalmadan, başladı bir bir sıralamaya:

"Çok, çok, çok! Bir yığın çoklar... Örneğin, çoğumuz, çok fazla alkol ve sigara tüketiyor, çok savurganca para harcıyor, çok geç yatıyor, çok çabuk kalkıyor, çok yoruluyoruz. Buna karşın çok az okuyor, çok az gülüyor, çok çabuk kızıyor ve de çok ender şükrediyoruz. Dahası, çok konuşuyor, çok az dinliyoruz. Çok az seviyor, çok fazla nefret ediyoruz."

Durdu, bir bana baktı, bir yere yıktı gözlerini... Derin bir "Of" çektikten sonra, konuşmasını bıraktığı yerden sürdürdü.

"Hani, doğrusu ya, bir gün, bir kez olsun, içinde bulunduğumuz koşullar üzerinde kafa yormamıştım. Şöyle biraz derinlere giderek, kendimle, yaşamımla ve de zamanla olan ilişkilerimi değerlendirmemiş, bir özeleştiri yapmamıştım. Buna fırsat da bulamamıştım, doğrusu...

Dün gece, bu kör uykudan ilk kez uyandım. Ve anladım ki babacığım, durumumuz gerçekten içler acısı...

"Evet, malımız çok, ama insanlığımız az. Evimiz süslü ve donanımlı, ama yuvamız dağınık ve içtenliksiz. Bir gecelik ilişkiler çok, etik değerlerle beslenen kalıcı birliktelikler az. Bencilik çok, özveri ve hoşgörü az. Yüksek kârlar yanında sığ ilişkiler. Buldukça bunayan büyük adamlar ve küçük kişilikler" diye noktalandı diyeceklerini...

Şaşkındım. Ne diyeceğimi bilemez olmuştum. Kızımın sözleri içime batmış, acıtmıştı. Büyük umut ve özverilerle büyütüp yetiştirdiğimiz yavrularımızın, çoklarla azlar arasına sıkışıp kalmalarını şaşkınlıkla izliyordum.

Kızıma bir şey söylemesem de, kafamın içinde dizi dizi sorular belirliyordu. Yavrularımız, bunca görkem içinde, mutluluk adına bir körebe oyunu mu oynuyorlardı yoksa? Böylesine acımasız bir yarışın içine onları biz mi itmiştik? Ortada bir suç ya da suçlu var mıydı? Kızım gibi ben de kendimi amansız bir üzüntünün akışına kaptırmak üzereydim ki, birden irkiliverdim. Karabasan dolu bir düşten uyanmış gibiydim. Nasıl olduysa, kızıma uzun zamandır sarılamadığım aklıma geliverdi.

"Kızım!" dedim. Kollarımı

boynuna dolayıp uzun süre öptüm onu... Yılların özlemi ne kadar da birikmişti meğer bir sarılmalık kucakta. Dünüm gibi, onun kokusunu da unuttuğumu anladığımda, sabah olmuştu.

Kahvaltı sonrasında, kızım beni, torunlarımı okula götürürken buldu. Ona dönüp "Biliyor musun yavrum" dedim. "Sanki daha dünmüş gibi... Elinden tutmuşum da, birlikte İstiklal Marşı söylemeye gidiyoruz."

El sallayıp adımlarımı aralıyordum ki, arkamızdan, bizi göz ucuyla izleyen kızımın, ağzından dökülen, şu sözleri duydum:

"Bugün, dünyamızın temel sorununu, uygarlığın verilerinin bizlere kattıklarıyla, bizden alıp götürdüklerinin, iyi bir dökümünün yapılamamasıdır."

Iş çıkışı, kızım, daha bir canlı döndü eve... "Babacığım, sana uzun süredir hiç armağan almadığımı anımsayıp kendimden utandım. Bunu, beğeneceğinizi umuyorum" diyerek bana bir paket uzattı. Üzerindeki albenili ambalajı açtığımda, kapağında "İnsanın İnsanlığını Yeniden Keşfi" yazan kalınca bir kitap çıktı. İlk sayfasını çevirdiğimde, kızımın o alışageldiğim inci gibi el yazısıyla karşılaştım. "Sevgili babama" diye başladığı tümcesini, "Çağdaş yaşamın bize dayattığı açmazlardan bir an olsun kurtulabilmemiz dileğiyle" diyerek sonlandırmıştı. •

SUDOKU

Nükhet Alicikoğlu

			2		4	8	3	
								4
2		3	6					
	8	2		6		4		
4	5		3		1		7	8
		6		5		1	9	
					6	3		7
6								
	3	8	5		7			

Sudokuyu
Yapamayanlar İçin

7		9			5		3	
	3		6	9				
	5						8	2
1					2		9	
		7	3	5	4	6		
	6		9					4
4	1						2	
				2	9		5	
	9		5			4		7

Sudokusuz
Yapamayanlar İçin

Yanıtlar 126'ncı sayfamızdadır.

Bizim Tam 300 Köpeğimiz Var

Aslında, Şanslı ile karşılaşmadan önce bir tane bile köpeğimiz yoktu. Onu, kızım ile yürüyüş yaptığımız bir sabah, parkın kuytu bir köşesinde tir tir titrerken bulduk. Soğuktan ve açlıktan çaresiz kalmış, korku içinde küçücük bir sokak köpeği.

YAZAN: NEVİN DEDEOĞLU

Üstelik de çok hastaydı. Bizi görünce, yanımıza yaklaştı ve yalvaran bakışlarıyla öylece durdu önümüzde... Kızım Defne hiç duraksamadan eğilip onu sevgiyle kucakladı. O anda anladım ki, bizim bir köpeğimiz olmuştu. Kızımın, adını Şanslı koyduğu bu yavru sokak köpeği, tüm yaşamımızı değiştirdi. Evimizde kedi-miz Kınalı ile sakin bir yaşam sürdürürken, Şanslı da aniden

yaşamımıza girivermiş oldu.

Ancak, Şanslı'yı geçici bir sü-re konuk edebilecektik. Evimizin koşulları bir köpeği barındırmak için hiç uygun değildi. Fakat onu sokakta da bırakamazdık. Eve getirmeden önce, uzun süre bi-zimle ilgilenecek bir veteriner hekim aradık. Sahipli ev köpek-lerinin her zaman önceliği vardı, sokak köpekleri bekleyebilirdi. Sonunda Şanslı'nın acil bakım ve

tedavisini yaptırarak eve getirebildik. O gece Şanslı, yaşamında belki de ilk kez huzur içinde mışıl mışıl uyudu.

Onu, günlerce biberonla besledik. Zaman geçtikçe hayvansever kedimiz Kınalı ile Şanslı arasında inanılmaz bir dostluk oluştu. Defne de bu durumdan çok hoşnuttu.

Bir ay sonra, av köpeği kırması olduğu anlaşılan Şanslı büyüdü ve evin balkonuna sığamaz oldu. Günler geçtikçe çevremizden şikayetler gelmeye başladı. En kısa zamanda Şanslı'ya bir yuva bulmalıydık. Onu sahiplendirebilme çabalarımız, tüm uğraşımıza karşın başarısızlıkla sonuçlandı. Çok çaresiz kalmıştık. Ne yapacağımızı bilemiyorduk.

İşte tam böyle bir anda Antalya Sahipsiz Hayvanları Barındırma Merkezi'nin varlığını öğrendik. Antalya Büyükşehir Belediyesi ile Hayvanları Koruma Derneği Antalya Şubesi'nin birlikte oluşturdukları bu barınak, Şanslı ve bizim için son şans oldu. Barınağa kabul edilen Şanslı'dan çok zor ayrıldık. Tek avuntumuz, onu güvenilir bir yere bırakmış olmamızdı. Yıllardır Antalya'da yaşayan, çevreye duyarlı biri olarak böyle bir merkezin varlığından habersiz olmamıza inanmadım.

Dernek başkanı Sevda Kırac ve barınağın tek veteriner hekimi Mehmet Kocakasap'ın, sayıları

yetersiz personel ve ekipmanla büyük bir özveri içinde çalışmalarını sürdürmeleri gerçekten çok etkileyiciydi. 1999 yılından buyana hayvanat bahçesi yakınındaki yerinde birkaç kişinin olağanüstü çabalarıyla çalışmalarını sürdüren barındırma merkezinin amacı, sahihsiz ve başıboş hayvanları kısırlaştırmak, gerekli tıbbi müdahalelerde bulunmak, bakım ve tedavilerini gerçekleştirmek, sağlığına kavuşturulan hayvanların öncelikle sahiplendirilmelerini sağlamak, diğerlerini ise getirildikleri ortama bırakmak, hasta ve muhtaç olanları ise barındırmak. Şu anda kapasitesinin iki kat üzerinde, üç yüz köpek, yüz kedinin barındırılması söz konusu olan bu barınakta yeterli hizmetin verilebilmesi için bu sayının azaltılması gerekiyor ve çevre belediyelere de görevler düşüyor.

Beş yıl önce çıkarılan Hayvanları Koruma Kanunu, alt belediyelerde geçici hayvan bakımevi kurulmasını zorunlu kılıyor. Eğer çevre belediyeler yasa gereğince bunu gerçekleştirip sahihsiz ve başıboş hayvanları kısırlaştırıp aşılarını yaparak yeniden doğal ortamlarına bırakırsa Antalya'daki barınak çok daha iyi koşullarda hizmet verebilecektir. Ülkemizdeki yerel yönetimler bu yasal yükümlülüklerini yerine getirselerdi sokak köpeklerinin utanç verici katliam görüntülerini

Onlar, yalnızca sevgi bekliyorlar

yaşamazdık herhalde... Tam aksine, sokaklarımızın doğal sakinleri olan hayvanlarla yaşamımızı paylaştığımız bir dünya çok daha anlamlı olurdu.

Geçenlerde televizyonda izlediğim "Köpekler Şehri" adlı yabancı bir belgeselde, Amerika'da bulunan ve dünyanın en büyük barınağı olduğu belirtilen bir yer tanıtılıyordu. Bu modern tesiste beş yüz köpek barındırılıyor ve elli altmış bakıcı, yedi sekiz veteriner hekim, birçok gönüllü çalışan kişiyle köpeklere hizmet veriliyordu. Bu bizim için kıyaslanabilecek bir örnek değil kuşkusuz... Ama bizlerin de, koşullarımıza göre yapabileceğimiz şeyler her zaman var.

Eşim Necati, Defne ve ben, merkezce uygulanan Gönüllü

Köpek Gezdirmeye Projesi'ne katkıda bulunmak üzere yaklaşık iki yıldır her hafta sonu düzenli olarak bir saat zaman ayırıp barınakta yaşayan köpekleri gezdirmiyoruz. Bu süre içinde birçok köpek tanıma şansımız oldu. Buraya getirilen her köpeğin ayrı bir öyküsü var. Bunlardan kimileri, sahipleri tarafından sokaklara terk edilmiş cins köpekler, kimileri insanların tarafından kötü muamele görmüş, hırpalanmış ya da çeşitli kazalar geçirmiş hayvanlar... Bu köpekler arasında kangal, kurt, husky, teriyer, dalmacıyalı vb. köpekler bile var. Tümünün ortak beklentisi ise kendilerine yalnızca sevgi ve şefkatle uzanacak bir el bulabilmek. Birlikte olduğumuz anlarda hem biz hem de gezdirdiğimiz köpekler öyle mutlu oluyorum ki... Zaman zaman ekibimize hayvansever dostlarımız ve Def-

ne'nin arkadaşları da katılıyor. Bir yandan ormanda yürüyüş yapmış oluyoruz, bir yandan da çeşit çeşit köpeklerle birlikte olmanın ayrıcalığını, keyfini yaşıyoruz. Bunu sorumluluk sahibi, doğayı ve hayvanları seven herkes yapabilir. Ayrıca, köpek gezdirmek dışında katkıda bulunulabilecek başka seçenekler de var. Köpek ya da kedi sahibi olmak isteyenler barınaktan hayvan alabilirler. Gençler, boş zamanlarında burada gönüllü olarak çalışabilirler. Kısa bir süre önce, kızımın da içlerinde bulunduğu Antalya Koleji öğrencilerinden bir grup, Toplumsal Proje dersi kapsamında öğretmenleriyle birlikte barınağı ziyarete gittiler ve gereksinim duyulan temizlik malzemeleri götür-

düler. Böylece barınağa ilk kez gelen öğrenciler, hayvanlar için yararlı bir şeyler yapmanın mutluluğunu yaşadılar.

En son gittiğimizde yine barınağın çevresindeki ormanlık alanda beş altı köpeklerle yürüyüş yaparken çevremizi çocuklar sardı ve aralarından biri "Bu köpeklerin hepsi sizin mi?" diye sordu bana şaşkınlıkla... "Evet, bizim" yanıtını alınca, gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Abla, siz o zaman çok zenginsiniz" sözleriyle ifade edebildi düşüncelerini... Ayırdında olmadan çok doğru bir söz söylemişti. Evet, biz gerçekten de öyleyiz. Biz gerçekten çok zenginiz. Kısa bir süre önce yalnızca bir köpeğimiz vardı, şimdi tam üç yüz köpeğimiz var. •

Orta yaşlı bir diplomat davet edildiği önemli yemek sonrası "Nasıldı?" diye merak eden arkadaşına şu yanıtı verdi:

"Eğer çorba sunulan şarap denli sıcak; şarap, önüme konan tavuk denli yıllanmış; tavuk, servis yapan güzel hizmetçi denli taze; hizmetçi kız, evin sahibesi denli istekli olsaydı inan çok daha barika olurdu." •

"Sudoku"nun Yanıtları

7	9	5	2	1	4	8	3	6
8	6	1	9	7	3	5	2	4
2	4	3	6	8	5	7	1	9
1	8	2	7	6	9	4	5	3
4	5	9	3	2	1	6	7	8
3	7	6	4	5	8	1	9	2
5	2	4	1	9	6	3	8	7
6	1	7	8	3	2	9	4	5
9	3	8	5	4	7	2	6	1

Sudoku'yu Yapamayanlar İçin

7	8	9	2	4	5	1	3	6
2	3	1	6	9	8	7	4	5
6	5	4	1	3	7	9	8	2
1	4	8	7	6	2	5	9	3
9	2	7	3	5	4	6	1	8
5	6	3	9	8	1	2	7	4
4	1	5	8	7	6	3	2	9
3	7	6	4	2	9	8	5	1
8	9	2	5	1	3	4	6	7

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

ÇOCUK BÜYÜKLER, BÜYÜK ÇOCUKLAR İÇİN

Ali Murat Erkorkmaz

Rüyaların rüyası

Çok rüya görür müsünüz? Ben görürüm. Her gece, ama her gece, kısıklı uzunlu bir sürü film izlemeden uyanamam. Hatta uyanıp tekrar uyuduğumda da kaldığım yerden devam ederim. Bazen keyifli, eğlenceli, bazen de "kabusun Freddy'sizi" artık şansa ne çıkarsa mecburen izlerim.

Uyandığımda sanki her şey aklımdadır; ama kahvaltıya oturduğumda çoğunu hatırlayamam. Zaten hatırlayabildiklerimi tümüyle hatırlarım; ama çoğu zaman "Bunu mutlaka hatırlamam gerek" dediklerimin yerlerinde yeller eser. Bazen bütün gün "Ben ne görmüştüm?" diye kendimi yer dururum.

İnsanların bazıları rüyalarına göre hareket ederler. Shakespeare'in ünlü eseri "Jül Sezar"da karısı Sezar'a gece rüyasında onun öldü-

rüldüğünü gördüğünü söyler. Sezar da kendisine korkakların ölmeden önce ölümü defalarca tattığını ancak cesurların ölümle sadece bir kere karşı karşıya kaldığını söyler. O gün gittiği forumda hançerlenerek öldürülür. Hatta en güvendiği Brutus'a "Sen de mi Brutus?" demesi dillere

pelesenk olmuştur. Tabii Brutus'un ona "Karının rüyasına inanman gerekirdi, bana ne, çıkmasaydın evden" dediğini benden başka bilen yoktur.

Rüya görebilmek için uyumak gerekti-

ği ise sadece bir söylentidir.

Çoğu insanın sadece uyurken rüya görebilmeleri benim yolda yürürken bile bunu yapabilmem gerçeğini değiştiremez. Özellikle sanatçıların iç dünyalarının eş zamanlı olarak rüyaların kol gezdiği paralel evrenlerde de dolaştığı reddedilemez.

Okulda ders dinlerken rüya kuran gençler, otobüste durak ısıkalayanlar sanatçı olmasalar bile olabilme vizesi taşıyanlardır. Yine de çok şükür insanların çoğu yatıp uyuduklarında bu şansa sahip olmaktadır.

Gündüz akıl neyle meşgulse, gece rüyada o konunun işlenmesi olasılık içindedir. Bu yüzden gündüz sıkıntı yaşayanların gece kabus görmeleri beklenir. Haa, bu arada bu yazıda rüya görme işinin fiziksel ve teknik tarafı ile fazla yüz göz olmaya çalışıyorum. Her ne kadar bu kısmı da heyecanla araştırıyor olsam da şimdilik beni ilgilendiren işin sinemasal görüntü boyutu...

Rüyaların uyanma sırasında birkaç saniye içinde görüldüğü söylenir. Daha önceki bazı yazılarımda bu konuyla ilgili deneyimlerimi aktarmıştım. Zamanın rüya sırasındaki göreceliliği konusunda yaptığım deneyler sayesinde en verimli çalışma ortamlarımı sağlamıştım. Hâlâ sabahları uyanınca gözümü açmam, o gün yapmam gereken çalışmaların metin yazma, yazılım formülleri üretme, görsel tasarım oluşturma gibi hayalle yapılabilecek kısımlarını o sırada yaparım. Normal şartlarda yarım saatte yapılabilecek çalışmalar topu topu bir iki dakikada çıkar. Tavsiye ederim.

İşlerim ve hayallerim de zaman zaman rüyalarımın konusu

olmuşlardır. Gençliğimin ilk yıllarında çizgi filme merak saldığım da Walt Disney'in klasiklerini izleyip hayaller kurardım. O zamanlar bu filmleri izleyebilmek için pazar sabahlarından birinde bir sinemada gösterilmelerini beklerdiniz. Şimdiki gibi televizyon ve video yok, tek tük sinema var. Arada bir gelen uzun metrajlı çizgiler tek defalık sabah 10 seansında gösterilirdi. Onun dışında filmlerden önce "Renkli Miki" olurdu. Burada da kısa metrajlı çizgiler gösterilirdi.

Bir gece rüyamda bir film yapıyordum. Karlı bir ormanda başlıyordu. Küçük bir köpek ve bir ceylan yavrusunun öyküsüydü. Herhalde "Bambi" filminin etkisi altında kalmıştım. Filmi tasarlamıştım ve öyküdüğümlü, batılıların "Storyboard" da dedikleri, filmin gelişiminin resimli roman gibi çizimini hazırlıyordum.

Neredeyse hâlâ kare kare hatırlarım o öyküdüğümlü. Uyandığımda hemen kaleme sarılıp çalışmalara başlamıştım. Ne heyecandı anlatamam. Tabii, koca stüdyoların yapabildiği dev prodüksiyonları tek başıma yapabilmemin imkanı olmadığını kendime anlatamadığımdan bu hayalim suya düşmüş fena halde ıslanmıştı.

Daha sonra da benzer düşler beni yeni yeni projelere yönlendirdi. Her birinde ilk çalışmalarını rüyamda yapmaya devam ettim.

Bazen gerçek hayatta çalışırken rüyamda devam ettirdiğim projelerim bile oldu. Sanırım bizim meslekte hayal çoğu zaman gerçeğin önüne geçtiği gibi gerçekleri görüp tartabilmemizi de önüyor. Öyle ya, biz çizgi filmler üretken yazar çizer takımının görevi, olmayan dünyaları varmışcasına tasarlayıp başkalarına yutturmak değil mi?

Üniversiteyi bitirdiğim yıl gazetecilikle de tanışmıştım. "Hürriyet" gazetesine karikatürler çizip ekler çıkarıyordum. Daha sonra yurt dışına gittiğimde, zaman zaman rüyalarım da gazete yene öneriler gördüğümü görürdüm. Sayfa tasarımlarından pikajlarına

kadar bitirirdim yapmak istediğimi ve o zamanların "Hürriyet" gazetesini genel müdürü Nezihe Demirent'e götürürdüm. Gazetenin üzerleri açık mavi kareli pikaj kartonları vardı. Çizimlerimi onlara yapıştırır koyardım Nezihe Bey'in önüne. Bir çoğunu sanki gerçekten yapıp basılmışcasına hatırlarım. Oysa sadece birer düşünüydüler.

Yurt dışında yaşarken de hayallerim rüyalarımın girmeyi başarmışlardı. Bilim kurgu filmler

sanki gerçekten çekiliyorlarmışcasına geceleri odama, beynimin içine giriyorlardı. Belki bütün bunlara inanmayı çok istememden dolayı olacak, o filmlerde, romanlarda olanları gerçek gibi yaşar olmuştum.

Hâlâ her şeyin olabileceğine inanırım. Yeter ki hayal edilebilsin.

Ama bakın geçen gece ne oldu. Her zamanki gibi kafamın içi çözülmesi gereken binbir soru dolu olarak yatmıştım. Gözlerimi açtığımda kendimi üç-dört katlı bir iş yerinde buldum. Kendi iş yerimdi. En üst kattaydım ve masamın üstü yığma kağıt, karton, kitap, dergi falan doluydu. Yerler ve koltukların üzerleri de aynı durumdaydı. İnanılmaz bir dağınıklık vardı. Hintli bir kadın, bana bazı video kasetleri uzatıyor ve çarpık bir İngilizce'yle onların yayınlanmadığını söylüyordu. Kocasıyla beraber izlemişler, arşive kaldırıyorlardı.

Yerlerde üzeri açık mavi karelenmiş pikaj kartonları ve onlara tutunmaya çalışan yazı ve resim parçacıkları dolaşıyorlardı. Sanki hepsini tanıyor, biliyordum. Hepsi üzerinde çalışmış, emek vermiş ve hayaller kurmuştum. Ama şimdi

di onlar sürüne sürüne yığınlar-
dan uzanmaya çalışıyorlardı.

Etraftaki dağınıklığa paralel olarak havada rüyalar uçuşmaktaydı. Bunlar benim eski rüyalarımı. İlk çizgi film rüyam olan kardaki köpek ve ceylan yavrusu da ordaydı, çirkin ördek yavrusu öyküsünün devamı olacak olan “Kuka” da... Nezir Demirkent’e götürdüğüm tüm gazete ve dergi sayfaları, karikatürler, hepsi eski rüya formatında iç içe geçiyorlardı. O sırada ablam içeri girdi. Etraftaki yığınları ve havada uçuşan projeleri göstererek “Ne kadar çok şey yapmışsın, bir ton para kazanmışsındır” dedi. Oysa hiçbir yapılmamıştı ve bırakın tonu, hiçbir zaman doğru dürüst para da kazanamamıştım. Üzerinde çalıştığım bu projeler gerçeğe endekslendiğinde her zaman ülkenin ebadına birkaç boy fazla geldiği için övgü şakşakları dışında bir gelir elde edememişim. Herkes bana “Git ruhunu Amerika’ya sat” tavsiyesini veriyordu ve ben buna tüm gücümle karşı çıkıyordum. Ama gerçek gerçektir ve ülkem bana hiçbir zaman rüyalarımı gerçekleştirebilmek için gerçekten el uzatmamıştı.

Etrafta ağır bir tempo ile uçuşan rüyalarımı hüznle izlerken uyandım. Evet bir yığın şey üretmişim; ama rüyalarımın çoğu öylece kalakalmışlardı. Üstelik bugünün koşullarında artık on-

lar için aynı heyecanı taşıyamıyordum, taşıyamayacaktım. Oysa onları gerçek yapabileceğime o kadar inanmışım ki... Ağlaya ağlaya gözlerimi açtım, kalkıp yüzümü yıkadım. Şu zaman ne kadar nankördü. Artık bu düşler gerçek olamayacaktı. Artık Nezir Demirkent yaşamıyordu ve ben “Hürriyet” gazetesine düşümdeki sayfayı öneremeyecektim. Şimdiki çocuklar karlarda dolaşan ceylan yavrularıyla ilgilenmiyorlardı, silah ve bilgiler oyunları peşindeydiler. İnsanların hayalleri paraydı artık... Kimse Kuka ile tanışamayacaktı. Karikatürlere gülemeyeceklerdi. Müzikler dinlenemeyecekti.

Masal dünyamdan kopmak çok zor oldu. Birkaç gün etkisinden kurtulamadım. Geriye dönüp bugüne kadar gerçekleştirebildiğim hayallerime baktım. Bunlara üç beş tane daha eklense ne olurdu? Kimin umurundaydı ki? Dolaplarım milyonlarca çizim, öykü, müzik ve film doluydu. Ben bile ilgilenmiyordum artık...

Durdum ve geriye dönük kaba bir envanter çıkarttım. Elli küsur müzik enstrümanı çalmayı öğrenmişim. Dünyanın dört bir bucağında çeşitli caz, folk ve rock gruplarında çalmışım. İki konçerto, bir opera, yüzlerce sonat ve yüzlerce çocuk şarkısı bestelemişim. Üç beş parça daha fazla bestelesen, iki konser daha ver-

sem ne fark ederdi ki? Kırk dokuz çizgi televizyon dizisi üretmişim. Altmışiki ülkede yayına girmişim. Ellidokuz dizi daha olsa veya yetmişiki ülkede daha gösterilse ne fark ederdi ki? Hem kendi evimin hem de birçok arkadaşımın evinin duvarlarında yüzlerce resmim vardı. Beş on bin tane daha yap-sam ne fark ederdi ki? Binlerce yazılım üretmişim, haberlere, dergi kapaklarına taşınmışım. Birkaç bin tane daha olsa ne fark ederdi ki?

Fark edecek kendi yaşamımı zengin tutabilmektir. Hayalleri olmadan yaşayanlar ölüm-lerini bekleyen organizmalardır ben-ce... Evet ben de herkes gibi karbon atomlarından falan oluşan, etten, kemikten bir canlıyım; ama hedefim

yaşamımın sonuna gelebilmek değil, oraya varmadan doya doya yaşayabilmektir. Bu nedenle hayaller kurar, onları gerçekleştirmeye çalışırım. Hayal kurarım; çünkü hayaller zamana göreceli olmayan dünyaları içerir, gerçek hayatta yapabileceklerimin öyküdükümünü oluştururlar. Bunların da en sınır tanımayan mekanı rüyalarlardır. Burada kurulan hayaller zamana yenik düşemezler. Onlar uyanmakla sınırlı, çalışmakla sınırsızdırlar. Bu yüzden rüyalar yaşama eskiz oluştururlar. O gece

gördüğüm rüya, yaşam eskizlerimin bir muhasebesi, gerçeklerle düşlerin hesaplaşması olmuştur. Belki o rüyaları görmesem yapabildiklerimi de yapamıyor olacaktım, kimbilir?

Üç çocuğum var. Üçü de başarılı, gurur duyduğum çocuklar... Üçü de hayalpereset, üçü de çalışkan. Onların da yaşamları için rüyalarında eskizler yaptıklarına eminim. Onlar da ileride benzer hesaplaşmalar yapacaklar ve onlar da hayallerini gerçeğe dönüştürdükleri oranda yaşamış olacaklar. Onlar da soracaklar; acaba gerçek mi güzel, düşler mi diye... Her düş gerçekleştirmeli mi? Gerçek nedir? Yaşam gerçek mi?

Yaşamım boyunca binlerce farklı projeye imza attım.

Müzikten resme, filmde romana, bilgiler yazılımlarından mimariye her türlü eğlenceye balıklama daldım ve birçok şey ürettim. Başarılı veya başarısız, iyi veya kötü, beğenilir veya beğenilmez bir yığın çalışma sonunda durup geriye baktığımda daha hâlâ yolun başında olduğumu görmekteyim. Yaş 60’ı geçse de, saatin kurgusu zayıflasa da, takvimde yaprak azalsa da önümde yapılacak o kadar çok şey var ki...•

AliMuratErkorkmaz@butundunya.com.tr

İNSANLAR YAŞADIKÇA
Mehmet Ünver

KÖY ODALARI

*Işıklar köyünün konuksever, dost insanlarına...
Tam kırk yıl geçmiş....*

Çocukluk yıllarımın bir bölümünü yaşadığım Anadolu'da tanık olduğum köy odaları kurumunun bugün hâlâ yaşatılıp yaşatılmadığını bilemiyorum. Umarım Türk konukseverliğinin en güzel örneklerinden biri olan bu güzel gelenek hiç değilse memleketimizin ulaşım güçlükleri çekilen çetin taşra coğrafyalarında devam ediyordur.

Henüz onbir yaşındayken gördüğüm ilk köy odası yalnızca uzak bölgelerden gelip kasabaya gidecek yolcuların konaklaması ve dinlenmesi amacını gütmüyordu. Aynı zamanda içinde bulunduğu yerleşimin ve sakinlerinin kendi zevklerine göre dekore ederek konukların hizmetine sundukları bir tür konuk odası işlevi görüyordu. Her zaman kapının üstünde bulunan büyük anahtarla açıp girdiğinizde tabana döşeli el dokuması halılardan, işlemeli yastıklara, renkli örtülerle süslü sedirlerden, bir köşede duran su testilerine, yüklükteki döşek ve çarşaflardan,

kapıda sürekli yanar durumda bırakılan fenere değin tüm eşyaların bir anlamı vardı. O odadaki her şey köy halkının belki de yüzlerini hiç görmedikleri geceleri için hazırladıkları bir ağırlamaydı ve tanrı misafirlerine, "Sizleri önemsiyoruz, bizim için değerlisiniz" mesajını vermenin en güzel yoluydu. Öte yandan ev sahiplerinin bu çabalarının kendilerini de olanaklı olduğunca iyi simgelemekle doğrudan bağlantılı olduğunu unutmamalıyız. Geçmişteki kervan yolları üzerindeki hanların ufak çaplı ve ücretsiz bir benzeri olan köy odalarının ana işleviyse uzun mesafeleri kat etmek zorunda olan yorgun, yüklü yolculara geçici konaklama sunmaktı.

Bu konuyu biraz daha açmak istiyorum: Bundan kırk yıl önce Anadolu kasabalarında haftada bir kurulan pazarlara mal götürmek, doktora gitmek ya da öteki devlet dairesi işlerini halletmek için uzak dağ köylerinden yayan olarak yola çıkan insanların bu uzun mesafeyi bir günde aşabil-

meleri olanaksızdı. O zamanlar motorlu taşıt olanıysa hemen hiç yoktu. Hele bir de katırlara yüklediği dağ meyvelerini, ormanlardan toplanmış sepet sepet mantarı, çuval çuval ceviz, kestane, şifalı otları kasabadaki pazara götürüp satmak zorunda olan dağ köylülerini düşünün. Bir de kış koşullarını işin içine katarsak küçük çaplı bir kervanın bu mesafeyi yayan olarak alması kimi zaman iki gün sürerdi.

Bizim oturduğumuz ev, köyün akarsuyunu sağlayan çeşmelerinin de bulunduğu ana meydana bakıyordu. Köy odası da hemen karşı-

mızdaydı. Kapıdaki gazlı fenerin sürekli yandığını anımsıyorum. Üstünde köy odası olduğunu belli eden bir işaret olmadığı halde gece yarısı yükleriyle köye giriş yapan kabileler yerini ezbere bilirlermiş gibi bulup ısınmak ve uyumak üzere buraya yerleşirlerdi. Bu nedenle köy odalarının her zaman için o yerleşimin en merkezi yerinde, genellikle çeşmelerin ve kahvehanelerin bulunduğu meydana yer aldığını öğrenmiştik. Kapılarında gece gündüz yanan fenerse geleneksel işaretleriydi. Dolayısıyla yörenin yabancıları bile gecenin karanlığında yerini ra-

hatlıkla bulup gün boyu dağ yollarında yürümekle yıpranan bedenlerini dinlendirebilirlerdi.

O dada konukların yemeklerini pişirmeleri için kap kaçak, rengarenk tahta kaşıklar, ocak, ocağı yakmak için odun ve elbette yatmak için yorganlar, döşekler bulunurdu. Bu ücretsiz otellerin tek koşulu, bir sonraki konuk için bulundukları gibi temiz, düzenli bırakılmalarıydı. Odanın genel temizliği, günlük gereksinimler, fenerinin sürekli yanık tutulması, yakacak teminiyse imece yoluyla köy ahali tarafından üstleniyordu.

Kimi kış geceleri bizler sıcacık yataklarımızda, tatlı uykularımıza dalmışken haftalık kasaba pazarı için dağ köylerinden katırlara yükledikleri ürünleri taşıyanların sesleriyle uyanırdık. Ender de olsa kimi zaman bu katırlara eşlik eden bir ya da iki devenin de o küçük kervana katıldığını gecenin içine yayılan çan seslerinden anlardık. Ardından köy odasının önünde toplanışlarını, yüklerini indirip hayvanlarını dışarıya bağladıktan sonra kapıyı açıp içeriye yerleşmeye çalışmalarını dinlerdik. Sabah uyandığımızda hemen karşımızdaki odanın kapısına çökmüş duran develeri gördüğümüzde tanımlanamaz bir sevinç duyardık. Kasaba yolcuları fazla oyalanmazlardı. Kimi zamanlar kasabaya gitmelerine gerek kalmadan satmak için

yanlarında getirdikleri cevizler, elmalar, kestaneler, mantarlar ve şifalı otlar bizim köyün ahali tarafından sabaha dek dışarıda bırakılan çuvallardan yağmalanırdı. Aman sakın yanlış anlamayın. Sabah olduğunda herkes ne kadar aldıysa getirir, ürün tartılır belirlenen fiyattan ücreti ödenirdi.

İçeride kimselerin kalmadığı bir gün yaşıtımız çocuklarla köy odasına girmiştik. Tabandaki el dokuması halıların, duvardan duvara yayılmış keçelerin ve ocak için konulmuş çam odunlarının kendilerine özgü kokusu odayı doldurmuştu.

Yerli taşlardan yapılmış ocağın yanında güveç kapları, tencereler, üzerleri birbirinden güzel motiflerle süslü tah-tadan kepçe ve kaşıklar vardı. Biz en çok sedirlerdeki el dokuması örtüleri ve yastık kılıflarının işlemlerini sevmiştik. Yüklükteki yorgan ve yataklar yerlere serildiğinde rahatlıkla on kişinin uyuyabileceği bir ortam sağlanıyordu.

Ulaşım olanaklarının hemen hiç olmadığı geçmiş yıllarda uzak dağ köylerinde yaşayan bir üretici olduğunuzu düşünün. Tek geçim kaynağınız olan bahçenizde yetişen meyveleri ve öteki orman ürünlerini hayvanlara yükleyip uzun kış ayları boyunca her hafta kasabadaki pazara götürmek zorunda olduğunuzu hesaba katın. Küçük çapta bir kervanla karda,

yağmurda yollar yürümekle bitmez. Gece olduğunda gidilecek yere daha çok mesafe vardır. Altına sığınılacak bir dam, kursağınıza girecek sıcak bir yemek o an sizin için son derece önemlidir. Zaten yorulmuşsunuzdur. Sonra uzaklarda küçük bir köyün solgun ışıkları görünür, köpeklerin havlama sesleri duyulur. Orada çal kapı girip konaklama, yeme içme, hayvanlarınızı dinlendirme olanağı bulacağınız bir köy odası olduğunı bilmeniz içinizi rahatlatacaktır.

Odadaki onca eşya içinde rengarenk tahta kaşıkların yeri bizim için ayrıydı. Sanki çocuk-

lar için özel olarak yapıлып ocağın üstüne asılmış oyuncaklar-mış gibi gelirdi bize...

İlginçtir köyün köpekleri zamanla kanıksamış olmalılar ki, hemen her yabancıya havladıkları halde uzaklardan yola çıkıp da gecenin bir yarısı köy odasına yerleşmek için acele acele hareket eden bu yolculara hiç havlamazlardı. Yataklarımızda uyurken karanlığın içinden çıkıp gelen bu insanların varlığını uzaklardan seven köpekler köy meydanında yattıkları yerden şöyle hafifçe bir hırıltanıp sonra hemen susarlardı.

Anlardık ki, pazar kervanları

geliyor. Ardından katırların nal tı-kırtıları, insan sesleri duyulur, köy odası önünde yaşanan telaşlı gürültülerden sonra gece yine sessizliğe bürünürdü. Bu yolcular yaz geceleri odada kalmaz, hemen önündeki tahta terasa serdikleri hasırların, keçelerin üstünde, yıldızların altında uyurlardı.

1 968 yılının Mayıs ayı ortalarında, havaların iyice ısınıp kır çiçeklerinin beyaz, kırmızı, mor, sarı renkleriyle çayırıları, tepeleri, orman kenarlarını kapladığı günlerden birinde komşu köyde düzenlenen yağlı güreşlere davet edilmiştik. Kafile biçiminde yola çıkıp bizim köyün ardındaki çamlık koruya ulaşarak, göğün zorlukla görüldüğü ağaçların arasından uzunca bir süre yürüdüğümüzü anımsıyorum. Hemen yanımdan akan bir dereye yüzen balıkları gördüğümde onca yüksekliğe nasıl gelebildiklerine şaşırmıştım. Bir İstanbul çocuğu olarak balıkların yalnızca denizlerde bulunduğunu sanırdım. Dağın tepesindeki dereye ne işleri olabilirdi?

O gün akşama değin konuk gittiğimiz köyde yağlı güreşleri izledik. Finaller ertesi gün yapılacaktı. Peki, o kadar insan gece nerede kalacaktı? Yanıt, köy odasıydı. Akşam indiğinde ev sahibi ve biz konuklar güreşlerin yapıldığı çayırılık meydanın hemen yanında kurulan kazanlarda pişirilen nefis

keşkeği, etli pilavı yiyip soğuk yağık ayranını içerek karnımızı doyurduk. Ardından açık alanda yakılan dev ateşlerin çevresinde büyükler ulusal oyunlar oynadı. Nereden geldiğini anlayamadığımız rakılar, mezeler tepsilerle servis edildi. Bizlere yine ayran düşmüştü. Uyku zamanı geldiğinde ağabeyler yanan ateşin hemen yanına serilen hasırlara uzanıp yıldızların altında uyuklamaya başladılar. Biz çocuklar da onlarla birlikte gökyüzünün altında uyumak istiyorduk. Oysa babacan muhtar, analarımızın babalarımızın bizleri ona emanet ettiğini söyleyerek hepimizi önüne katıp köy odasına götürdü. Binbir motifli kalın keçe halıların üzerine rengarenk döşekler ve yorganlar konulmuştu. Bir köşedeki sepete yine bizler için bolca kuru incir, kayısı, kuş üzümü ceviz, fındık doldurulmuştu.

O gece kâh uyuduk, kâh uyandık, kâh sepetteki kuru yemişleri talan ettik, hatta bir ara dışarı çıkıp yıldızların altında uyuyan ağabeyleri uyandırıp yine içeri kaçtık. O günlerin üzerinden tam kırk yıl geçti. Ne diyebilirim? İnsanlar, özellikle çocukluk döneminde yaşadıkları ender güzel-likteki böylesi anları hiç unutmazlar. Zihinlerinin bir köşesine yerleştirip sürekli anımsarlar. O gece de bunlardan biriydi. •

yazar.unver@gmail.com

İLGİNÇ İŞLER ve İLGİNÇ KİŞİLER

Erdoğan Tokmakçioğlu

Bir fiyat listesi

Diyelim ki zaman tüneline 90 yıl falan öncesinin İstanbul'una gittik. Yani 1919'a... Ve ünlü Tokatlıyan Lokantası'na girip bir masaya oturduk. Ve garson gelip lo-

"Sahibi: Nikola Mdroviç

"Akşam Taamı (Yemeği):

"Takım İçin (masadaki çatal, bıçak, kaşık, peçete vs): 3 kuruş

"Havyar: 50 (krş), Sardalye: 35,

kantanın fiyat listesini bize uzattı. Hadi birlikte okuyalım listeyi:

"Osmanlı Donanma Cemiye-ti'ne mahsus varakadır

"Tokatlıyan Lokantası

Yumurta Salatası: 35, Fasulye Pila-ki: 30, Dolma: 45, Kalamata: 25, Zagoda (bir tür kırılmış zeytin): 25, Midye Fırın: 35, Kroket (yuvarlak, içi kaşar peynirli patates köftesi):

Yumurtalı Beyin Tavası: 50, Patates Ezmesiyle Kuzu Kızartması: 60, Kuzu Baş Fırın: 60, Sığır Filetosu: 80, Rumstek: 70, Siniçe: 60, Biftek: 85, Sığır Külbastısı: 100, Tavuk Kroketi: 60, Dana Külbastısı: 85, Koyun Külbastısı: 90, Kuzu Külbastısı: 70.

“Sebzeler: Etli Kereviz: 40, Tereyağlı Bezelye: 40, Tereyağlı İspanak: 45, Tereyağlı Kuşkonmaz: 100, Tereyağlı Yeşil Fasulye: 40, Patates Ezmesi: 30.

“Tatlılar: Kuru Meyve: 30, Envai Türlü Meyveler: 50, Portakal-Elma-Yoğurt: 35, Krem Ranverse: 25, Envai Türlü Meyve Kompostalar: 65, Kaymak: 50, Dondurma: 30.

“Peynirler: Kaşar: 60, Beyaz: 25.

“Bira: 8, Kadeh: 16, Kahve: 10, Büyük Kadeh: 15, Alafranga: 20, Filtre: 25, Balkan Şarabı Şişesi: 55, Yarım Şişesi: 30.

“fi 23 Kânunuevvel, sene 1335.”

Uzun Ömer

Günümüzden 49 yıl önce, 4 Şubat 1960'ta, İstanbul'un o zamanlar için en ünlü ve ilginç simalarından Uzun Ömer yaşama gözlerini yumdu.

Tam 2 metre 25 santimlik boyuyla herkesin tanıyıp sevdiği Ömer, ayakkabısını, haliyle, hep ısmarlama olarak yaptırdı. Eski Galata Köprüsü altındaki küçük dükkanında Milli Piyango bileti satarak geçimini sağlayan Uzun Ömer, kalp yetmezliğinden yaşamını yitirdiğinde henüz 40 yaşındaydı.

Bir Ölüm Biçimi:

8 Haziran 1982 tarihinde, Erzurum'un Horasan ilçesine bağlı Ağıl Köyü'nden İsmail Gül adındaki çoban, derede boğularak yaşamını yitirdi.

İsmail Gül, İğdeli Deresi'ni karşıdan karşıya geçmek üzere, otlattığı öküzün kuyruğunu tutarak suya girdi.

İsmail Gül, bir süre sonra, akıntıya kapıldı, öküzün kuyruğu elinden kayıp gitti ve boğularak yaşamını yitirdi.

Bir Film Adı

Şimdiye değin rastlanan en uzun film adı, Türk diline çevirisi 12 sözcükten oluşan bir film adıdır. Alman-İtalyan ortak yapım olan film, Rejisör Lina Wentmiller tarafından çekilmişti ve adı şuydu:

“Sicilya Adası'nda Dul Bir Kadının Uğruna İki Erkek Arasında Gelişen Kan Davası”.

Ölünün Ardından

Eski Mısır'da bir evde hatırı sayılır biri yaşamını yitirdiğinde, evin tüm kadınları başlarına,

yüzlerine çamur sürer, sonra ölüyü evde bırakıp sokaklara döklür, eteklerini bellerine değin sıyrıp kaldırır, göğüslerini örten örtüleri de açarak feryat ede ede, döğüne döğüne dolaşırlardı.

Kadınların tüm akrabaları da onlarla birlikte gider, kimi erkekler ve çoluk çocuk da bu kadın alayına katılırlardı.

Yaşamını yitiren hatırı sayılır kadınlar, çok ünlü ve çok güzelse hemen mumyacıya verilmez, beş altı gün bekletildikten sonra mumyalanmalarına izin verilirdi. Böylelikle, kadının ölüsünün başına hoş olmayan kimi şeylerin gelmeyeceğine inanılırdı.

Tarihte Ünlü Hainlerimiz

Osmanlı Şıkkievvel Defterdarı (Başdefterdar) Yahnikapan Abdülkerim Paşa, bu göreve üç kez (I. Mustafa, Genç Osman ve IV. Murad dönemlerinde) getirildi. Son derece aç gözlü, rüşveti seven biri olarak ün yapmış, medrese öğrencisiyken imarethane yemekleri yenilirken herkesten önce davranıp en iyi et parçalarını kapıp yediğinden “Yahnikapan” lakabıyla anılır olmuştur.

1965'te ikinci kez başdefterdar olduktan sonra aldığı rüşvetlerle çok zengin bir hazine sahibi oldu. Padişah IV. Murad, ülkedeki ayaklanmalar ve özellikle Bağdat galesiyle meşgulken ona ihanet edip sipahilerin ayaklanma çıkarmasını sağlayanlar arasında yer aldı. Yakalanıp hapsedildi. Hazinesinin yerini söylemesi için işkence yapıldı. Ancak hiç konuşmadı ve yaşamını yitirdi. •

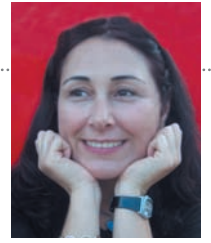
30, Turşu: 25, Tuzlu balık: 25, Salata: 25, Kılıç Tütünü: 40, Ton: 40, Turşu Balığı: 45, Pancar Turşusu: 40, Tereyağı İçinde Siyah Zeytin: 25, Siyah Havyar Salatası: 50, Tereyağı: 6, Zeytinyağı: 5, Limon: 5.

“Çorbalar: Konsome: 17, Sebze Çorba: 17.

“Tavuk ve Pilav: 40, Tereyağlı Makarna: 40.

“Balıklar: Mayonezli Levrek Balığı: 65, Levrek Filetosu Tavası: 55, Lüfer Izgarası: 80, Mayonezli Istakoz: 80, Gümüş Tavası: 40.

“Etli Yemekler: Sebzeli Koyun Buğulaması: 60, Salçalı Sığır Eti: 50, Yeşil Fasulyeli Dana Butu: 60,

Eskiler alır eskiler satarım

Bugünlerde kiminle konuşsam herkes ekonomik krizden ve yaşam koşullarının giderek daha da ağırlaştığından yakınıyor. Koşullar ağırlaştıkça bütçelerde kısıtlamalar başlıyor ve herkes kendince çözüm üretmek için çabalıyor.

Fethiye’de bu koşulları biraz hafifletmeye yönelik, işsizlik ve kriz döneminde insanlara ek gelir sağlayan öyle güzel bir dayanışma ve paylaşım var ki, böyle örneklerin daha da çoğalması düşüncesiyle sizlerle de paylaşmak istedim.

Bundan tam bir yıl önce Fethiye’de yaşayan yabancıların ayda bir kez ikinci el pazarı, eski deyimle “bitpazarı” açacaklarını duyduğum zaman sevinmiştim. Yıllardır yurt dışı gezilerimde en keyifle gezdiğim yerlerdendir bit pazarları... Almanya’da eski bir havaalanı, stadyum ya da araba garajı, park, nerede büyük bir alan varsa ayda bir ya da birkaç kez bu alanlarda ikinci el pazarları kurulur. Kimilerini tüm gün gezseniz bitiremezsiniz. Neler yoktur ki orada! Tek tük düğme-

ler, şişe kapaklarından tutun da, yirmili yıllardan kalma antika giysilere, en sık mağazaların giysilerine, her türlü elektronik araçlardan tutun, koleksiyoncular için savaş döneminden kalma el yazısı mektuplar, sararmış zarfların üzerindeki pullara dek her şeyi bulmak olasıdır bu pazarlarda... İşin en zevkli yanı da pazarlık etmektir. Kimi zaman şanslıysanız üzerinde etiketi olan marka bir giysiyi dörtte bir fiyatına almanın mutluluğuyla dönersiniz evinize... Yurt dışında ikinci el pazarına yalnızca ekonomik sıkıntı yaşayanlar gitmez, hatta kimi zaman ilin en zengin, tanınmış yüzlerini heyecanla satıcılarla pazarlık ederken görebilirsiniz.

Ne zaman ikinci el pazarlarını dolaşsam içimden “Keşke Türkiye’de de her ilde, hatta zamanla her semtte olsa bu pazarlar, böyle-

Yazarımız Nuray Bartoschek, Çalış Karnavalı Komitesi Başkanı Peter Clark ile satış yaparken...

ce gereksiz tüketime engel oluruz ve insanlar evlerindeki kullanılmayan eşyalarla bütçelerine katkıda bulunabilirler” diye düşünürdüm.

Fethiye’de ilk ikinci el pazarı kurulduğunda heyecanla gittim. Satıcıların ve alıcıların büyük çoğunluğu İngiliz’di. Birkaç Türk ise meraktan gelmiş, biraz çekimser, utanarak masalar arasında dolaşıyor, fiyat soruyorlardı. Yüzlerinde “Ya şimdi bir tanıdıkla karşılaşırsam ve beni buradan ikinci el eşya alırken görürse” endişesi öylesine net bir biçimde okunuyordu ki...

Bir yandan da gereksinim duydukları eşyaların gerçek fiyatının yarısı değil neredeyse dörtte bir fiyatına satılmasının çekiciliğine karşı koymakta zorlanıyor,

aceleyle parasını ödedikleri eşyayı alıp hemen uzaklaşıyorlardı.

Saniyorum ki, o aceleyle, biraz gizlice alınan eşyalar yavaş yavaş en yakınlarına gösterilmeye ve “Bunu kaçta aldım tahmin et” diye sorulmaya başlandı.

Alışveriş yaparken duydukları sıkıntı ve utanmanın yerine, şimdi gururla ne denli ucuza aldıklarını söylüyorlardı.

Sonraki aylarda giderek çoğalmaya başladı Türk alıcılar ve sonunda öylesine kalabalıklaştı ki, pazar yeri olarak ayrılan alan yetersiz kalınca kıyıya da masalar kurulmaya, İngilizler’in, Almanlar’ın yanısıra Türkler de evlerindeki kullanılmayan eşyalarını satışa çıkarmaya başladılar.

Biz de kızımınla birlikte evde işimize yaramayan eski eşya, kitap, oyuncak, giysi ne varsa arabamıza

Fethiye Belediye Başkanı Behçet Saatçı ve Çalış Karnavalı Komitesi

doldurup her ay bir kez kurulan pazarda yerimizi aldık. Pazar öğlen bire değin sürüyor ve saat birde eşyalar toplandıktan sonra bir çay bahçesine oturup keyifle kaç para kazandığımıza bakıyoruz. Böylece hem bizim gereksinim duymadığımız eşyalar gerçek gereksinim sahiplerini buluyor hem de bütçemize ek gelir sağlıyoruz.

Bu hafta sonu pazar yeri öylesine kalabalıktı ki, sabah yedide biz masalarımızı kurarken, satışlar sabah dokuzda başlayacak denilse de, çoğunluğu Türkler’in oluşturduğu alıcılar erkenden gelmiş, eşyalar seçilmeden almak istiyorlardı.

Ve ilk pazar kurulduğu ay gördüğüm utangaç, sıkıntılı yüzlerin yerini, şimdi doktor, mühendis, öğretmen, öğrenci, memur, inşaat işçisi her kesimden neşeyle, birbiriyle şakalaşarak, keyifle

dolaşan, kıyasıya pazarlık yapan insanlar almıştı.

Sizler de merak ettiniz mi bu işin mimarları kimler ve nasıl başladılar bu işe diye?

Fethiye’de iki yıldan buyana yaşamakta olan emekli öğretmen Peter Clark ve eşi Chrissie Clark tam oniki yıl süresince tatil için gelmişler Fethiye’ye... Ve her gelişlerinde bir kez daha âşık olmuşlar bu güzel ilçeye...

Geldikleri yer ise İngiltere’nin karnavallar adası olarak bilinen, yılda yaklaşık 14 karnavalın yapıldığı “Isle of Wight” Adası... Peter ve Chrissie, bir gün Fethiye Çalış kıyısında yürürken “Neden burada da bir karnaval başlatmıyoruz?” diye düşünüyorlar.

“Hemen her ülkede, her ilde

değişik adlarla festivaller, karnavallar oluyor; ama genellikle hepsi de eğlence amaçlı oluyor, biz öyle bir karnaval yapalım ki, yalnızca eğlence amaçlı olmasın, yaşadığımız yerin gelişmesine de katkıda bulunalım” diyorlar.

Karnaval için gelir nereden elde edilecek diye düşününce de ikinci el pazarı geliyor akıllarına... Hemen Belediye Başkanı Sayın Behçet Saatçı'nın karşısına çıkıp bu düşüncelerini dile getiriyorlar. “Herkesin Fethiye için yapabileceği bir şey vardır” ilkesiyle yola çıkan belediye başkanı, Peter ve Chrissie'nin önerilerini olumlu karşılıyor ve pazarın kurulacağı alanı gösteriyor onlara... İngiliz, Alman ve Türkler'den oluşan karnaval komitesinin başkanlığını Peter Clark üstleniyor. Geçen yıl ondört masayla başladıkları ikinci el pazarında şimdi tam seksendört masa kiralyorlar. Satış yapmak isteyenler iki masa için 14 TL ödüyorlar. Pazarın kurulacağı gün gönüllüler sabah saat yedide pazar yerinde oluyor, masaların yerleşimine yardımcı oluyorlar. Pazarda görev alan gönüllüler ve belediye hiçbir bedel almıyorlar yalnızca sosyal yardımlaşma amaçlı çalışıyorlar. Karnaval komitesinin buradan kiralaran masalardan, bağışlanan eşya satışlarından elde edilen geliri ne yaptığı konusuna gelince Peter Clark “Geçen yıl on üniver-

site öğrencisine burs sağladık ve okullarını bitirinceye dek tüm eğitim giderlerini üstlendik, ayrıca engelli çocukların eğitim gördüğü okullara oyuncak ve eğitim araç gereçleri aldık, izci grubu için kamp çadırları aldık, Çalış Kuş Cenneti Projesi'ne destek olduk. Elbette gelirimizin tümünü yalnızca ikinci el pazarından elde etmiyoruz, sık sık genel kültür yarışmalarının yapıldığı, eğlenceli geceler de düzenliyoruz. Bu yıl da elde edeceğimiz gelirin yüzde 80'ini yine çocuklar için harcayacağız. Bu paylaşıma yalnızca maddi gelir olarak bakmamalıyız, elbette en öncelikli amacımız Fethiye'de yaşayan yabancılar ve Türkler arasında birlik, beraberlik ve dostluk sağlamak ve yaşadığımız yere karşı sorumluluklarımızı yerine getirmek” dedikten sonra bir şey anımsamışçasına ekliyor:

“Aslında keşke tüm Türkiye hatta dünya çapında tanınmış büyük şirketler karnaval konseri için sponsor olsalar, çünkü hazırladığımız web sitesi aracılığıyla dünyanın her yerinden büyük ilgi var karnavala ve tarihlerimizi Avrupa tatillerine de uyguluyoruz, böylece yurt dışından da katılım oluyor ve ülke turizmine de büyük ölçüde destek olduğumuza inanıyorum.”

Her sosyal çalışmaya destek olan, Türkiye'nin en güzel huzurevlerinden birisini Fethiye'ye

kazandıran, Fethiye gibi bir ilçede Kadın Sığınma Evi açılmasını sağlayan Fethiye Belediye Başkanı Behçet Saatçı ise “Bizim için Fethiye sınırları içerisinde yaşayan, Fethiye'ye gönülvermiş herkes Fethiyeli'dir” diyerek bir ayırım gözetmeksizin Fethiye için bir şeyler yapmak isteyen herkesin yanında olduklarını belirtiyor ve “Burada yaşayan yabancı uyruklu vatandaşlarımızın bizim çocuklarımızın eğitimine gösterdikleri duyarlılık son derece etkilici. İkinci el pazarı ile de hem ağır yaşam koşulları altında yo-

ruhan insanlar için bir ek gelir olanağı sağlanıyor hem de farklı kültürlerin iç içe yaşamasının zenginliğine hep birlikte tanık oluyoruz” diyor.

Umarım, yakında sizler de heyecanla bizim gibi evinizde gereksinim duymadığınız eşyalarınızı heyecanla satışa sunmaya hazırlarsınız. Pazarın kurulduğu günleri bana da bildirmeyi unutmayın lütfen, bakarsınız yan yana masalardan “Merhaba” deriz birbirimize!•

NurayBartoschek@butundunya.com.tr

İki çocuklu bir aile hafta sonunu piknik yaparak geçirmeye karar verdiler. Piknik yerine vardıklarında anne yemeği hazırlarken, çocuklar babalarıyla birlikte çevrede yürüyüşe çıktılar. Bir süre sonra küçük çocuk oldukça yorulmuştu. Babasına yalvaran gözlerle bakıp “Babacığım çok yoruldum. Lütfen beni kucağına alr mısın?” dedi.

Baba “Ben de yorgunum oğlum” der demez, çocuk ağlamaya başladı. Baba tek kelime etmeden ağaçtan bir dal kesti. Dalı bıçakla biçimlendirip, çocuğa zarar vermeyecek biçimde yonttu. Sonra dalı oğluna verdi. “Al oğlum, sana güzel bir at” dedi. Çocuk sevinçle dal parçasından yontulmuş ata bindi ve sıçrayarak, ata vurarak yola koyuldu. Baba gülerek kızına “İşte yaşam budur kızım. Bazen zihnen ya da bedenlen kendini çok yorgun hissedeceksin. İşte o zaman kendine değnekten bir at bul ve neşe ile yoluna devam et. Bu at bir arkadaş, bir şarkı, bir şiir, bir çiçek ya da bir gülümseme olabilir.”•

“Satranç”ın Yanıtları

Problem: 1. Afe5 Tehdit: 2. Vg5+ # 1... Vxe5 Kh2+ # 1... Fg4 2. Fxg4+ #

Oyun Sonu: 1. Aa2 \$f8 2. \$f6 \$g8 3. \$g6 \$h8 4. Ab4 \$g8 5. h7+ \$h8 6. Ac6 a2 7. Ae5 a1V 8. Af7+ #

Anne ve Babalardan **Nine ve Dedelerden**

Gönderi adresi: *Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul* e-posta: *butundunya@butundunya.com.tr*
(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Melce Koç, *Bahkesir*

Bartu Cenap Çamlıtepe, *İzmir*

Tuana Duru Şengül, *Erzurum*

Cihat Karakuyu, *Isparta*

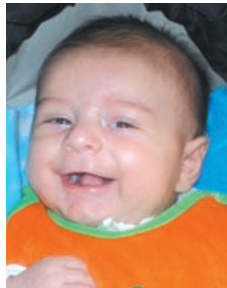
Elif Coşkun, *Düzce*

Kaan Kaplan, *Yalova*

Nevin İrem Tosun, *İstanbul*

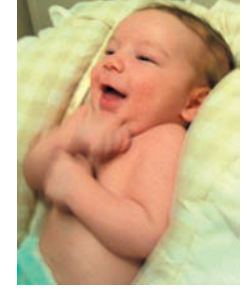
Kaan Murat Doğan, *İstanbul*

Ebru Demirdağ, *Batman*

Efe Çağan Karakuyu, *Isparta*

Ateş Akbörü, *İzmir*

Sıla Özpinar, *İzmir*

Minal ve Dalya Çevikçe, *Ankara*

Oğulları, Kızları ve Torunlarından **Nineler ve Dedeler**

Rengin ve Sungur Altınbaş, torunları Ece Altınbaş, *İstanbul*

Fatma Cevrim ve torunu Cemre Cevrim, *Samsun*

Mankafa Poldi

"Bay Poldi, atın üzerinde ne yapıyorsunuz?"

"Hayvanın yarışlarda niçin kazanamadığını deneyip öğrenmek istiyorum."

"Bu yapıya 400 yıldan buyana el sürülmemiş, Poldi."

"Galiba burası da bizim apartmanın sahibinin malı, ne dersin?"

"Hayrola, Bay Poldi, ne var?"

"Yaşasın! Vergiler kaldırılacaktı."

"Nasıl olur?"

"Bak, burada 'Vergilerini ödeme-yenlere son uyarı!' diye yazıyor."

"Bay Poldi, bu çocukların bize konuk olarak gelmeleri, çok pahalıya mal oluyor. Evdeki tüm çivileri sandalyeye çaktılar."

"Zararı yok! Toptan aldığım için çiviler çok ucuza geliyor."

HAYVANLARIN DÜNYASI

Erdoğan Sakman

ASALAK YAĞ BÖCEĞİ

Yaşayıp canlı kalarak verilmiş soyu sürdürmek temel amacını gerçekleştirmek için canlılar her yola başvururlar. Guguk kuşu, yuva yapmayı öğrenmemiştir. Bu yüzden bellekleri çok zayıf küçük kuşların yetersizliklerinden yararlanıp yumurta asalağı olur.

Dünyada çok geniş yayılış alanı olan orkide sıcağ yağmur ormanları tabanında yaşayamaz. Tepedeki sık örtü, onu ışısız bıraktığı gibi tabandaki sayısız canlının da saldırılarına uğrar. Bu yüzden ağaçların üst dallarında asalak yaşar (üstbitken).

Pire, bit gibi canlılar sıcakkanlı bir canlı bulup kanını emmeden yaşayamazlar. Bunlardan biri de yağ ya da yakı böceği (Meloe violaceus) denilen asalaktır. Yaşayıp erişkin olmak ve sonuçta bir sonraki kuşağı yetiştirmek için akıllı ve hayaline gelmeyen türlü türlü yöntemler kullanırlar. Bu böceklerin yumurta, kurtçuk,

tırtıl ve ergin aşamalarını geçip amacına ulaşması gerekir.

Çözülecek ilk sorun, erişkin yağ böceğinin yumurtalarını ne yapacağıdır. Bunları gelip geçen böceklerin özellikle kum ve tüylü arıların görebilecekleri bir yere ve toplu halde yapıştırır. Yaklaşık beş yüz yumurtanın bulunduğu böyle bir yerde gelenlerin yönlendirmesi sayesinde geliş güzel değil, belli bir biçim alarak dizilirler.

Bu yöntemi orkideler de kullanmaktadırlar. Ulu dağların yüksek yamaçlarında yetişen orkidelerin çiçeklerine uğrayıp balözünü alma olasılığı bu böcekler için çok düşüktür. Bu sorunu çözmek için, kimi orkideler çiçeklerini o

çevrede bulunan kimi böceklerin dişilerine benzetirler. Orkide çiçeğine gelen erkek bir böcek, orkide üzerindeki kendi türünden güzel bir dişi sanarak çiftleşme hareketlerine girişir. Kuşkusuz bir sonuç alamaz; ama çiçek tozuna iyice bulanır. Bunları aynı türden başka bir orkide çiçeğine taşıdığı anda tozlaşma olur ve orkide bir sonraki kuşağı yani tohumu yetiştirir.

Yağ böceğinin larvaları da kendilerine öyle bir diziliş verirler ki, görünüşleri ya bir kum arısı ya da tüylü arı dişisi benzeri olur. Erkek arılardan biri, kendilerinden bir kraliçeye benzeyen bu böceğe indiğinde tüm larvalar onun karnına adeta yapışırlar. Erkek arıları çeken yalnız görünüm değil, larvaların çıkardıkları ve gerçek arıların kokularının benzeri olan kokudur.

Bundan sonra erkek arı topladığı yüküyle yağ böceği larva öbeği yerinden ayrıлып yuvasına döner. "Triungulinus" denilen bu larvaların yeni sorunu, karınlarını doyurup erginleşinceye dek büyümek, yani yaşamaktır. Bu yüzden arı yuvasındaki yumurta, bal ve kurtçuklarla beslenmeye başlarlar. Bunların çok büyük bir bölümü arılar tarafından ayırdına varılarak öldürülürler. Fakat yağ böceği soyunun sürmesini sağlayacak sayıda böcek erginliğe ulaşır ve verilen görevi (soyu sürdürmek) yerine getirirler. •

Biyoloji dersinde öğretmen, alkolün canlı organizmalar üzerindeki etkisini bir deneyle anlatıyordu. Küçük bir deney kabında oynayan birkaç kurtçuğu öğrencilerine gösterdikten sonra, kabın içine bir miktar alkol döktü. Kaptaki kurtlar önce kıvrıldılar, sonra öldüler.

"İşte sonucu gözlerinizle gördünüz" dedi öğretmen. "Şimdi söyleyin bakalım: Bu deney size neyi göstermiştir?"

Afacan bir öğrenci anında yanıt verdi:

"Alkol kullananların midesinde kurtların barınmayacağını..." •

Mantık Bilmecesi, Bulmaca

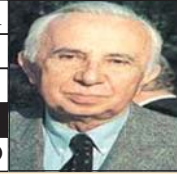
Mart Ayı Yanıtları, Çözümleri

Mantık Bilmecesi

Heykelin biçimi	Mimar	Yapıldığı tarih	Bulunduğu kent
Ayakta	Aydın	1925	Adana
At üzerinde	Sami	1930	Ankara
Sağ eli ileride	Erdem	1928	Bursa
Asker elbiseli	Osman	1929	İstanbul
Eli cebinde	Murat	1924	Erzurum

Bulmaca

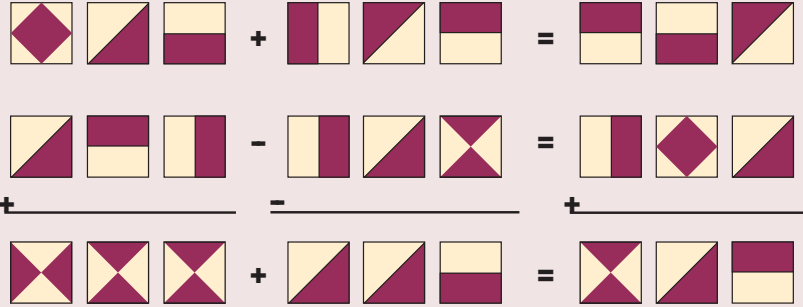
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	N	E	C	A	T	İ	C	U	M	A	L	İ	İ	L	
2	İ	L	A	H		T	U	K	A	N		R	O	M	A
3	L	A	K	İ	N		D	A	K	İ	K	A		A	V
4	G		A	Z	İ	Z		L	A		A	M	A	N	
5	Ü	S		E	K		B	A	L	A	B	A	N		A
6	N	E	M		E	D	A		A	Z	A		D	U	T
7	M	A	R	U	L		R	E	T	İ	N	A		F	A
8	A	N		M		K	E	S		L		K	V	A	
9	R		E	M	A		T	N	T		E	N		K	M
10	M	A	R	A	B	A		E	N	A	M	E	L		A
11	A	L	İ	N	A	Z	İ	K		D	E		A	K	S
12	R	E	N		N	O	T		P	A	L	A	M	U	T
13	A	R		B	O	T	A	N	İ	K		S		L	A
14		O	B	E	Z		A		S	A	M		L	A	R
15	E	N	E	Z		A	T	A		R	O	M		K	
16	R		K	İ	S	T		R	N	A					
17	G	O		K	A		A	S	O	S					
18	E	D	A		K	A	R	E		I					
19	N	A	R	A		Ş	A	N	O						
20	E	K	İ	N	O	K	S		R	O					

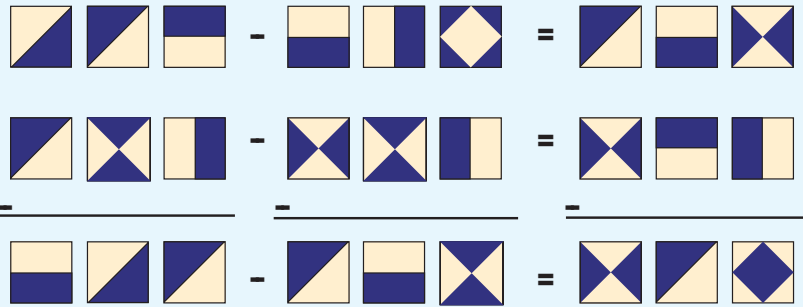

KARELER VE RAKAMLAR

Cahit Batum

Lütfen dikkat edin: 0-9 arasındaki rakamlar, her soru grubunda değişik biçimlerle simgelenmektedir.

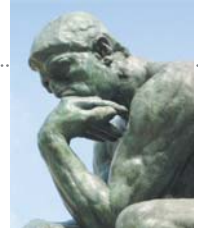
Cahit Batum'dan "Kareler ve Rakamlar"ın Mart Ayı Çözümü:

$$\begin{array}{r} 316 + 472 = 788 \\ 473 - 318 = 155 \\ 789 + 154 = 943 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 944 - 404 = 540 \\ 360 - 117 = 243 \\ 584 - 287 = 297 \end{array}$$

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

Aynı yıl beş hasta fizik tedavi için kaplıcalara gitmişti. Aşağıdaki ipuçlarından kimin hangi kaplıcaya gittiğini, şikayetini ve yılın hangi ayında gittiğini bulunuz.

İPUÇLARI:

- 1- Ayaş Kaplıcaları'na giden hastada ameliyat sonrası bilek ağrıları bulunuyordu. O Füsün'dan bir ay önce kaplıcaya gitmişti.
- 2- Sandıklı Kaplıcaları'na giden hasta şubat ayını yeğlemişti.
- 3- Şiddetli bel ağrısı olan kişi haziran ayında kaplıcaya gitmişti. Buna karşılık Berna nisan kaplıcaya gitmişti.
- 4- Kızılcahamam'a giden Gönül diz ağrısı çekmiyordu.
- 5- Tuğba boyun ağrısından şikayetçiydi ve Haymana'ya giden hastadan bir önce tedaviye gitmişti.
- 6- Dilek kaplıcaya giden hastalardan ne ilk gidendi ne de son gidendi.

	Sandıklı	Gönen	Ayaş	Haymana	Kızılcahamam	Diz ağrısı	Bel ağrısı	Omuz ağrısı	Boyun ağrısı	Bilek ağrısı	Şubat	Nisan	Mayıs	Haziran	Eylül
Dilek															
Berna															
Gönül															
Füsün															
Tuğba															
Şubat															
Nisan															
Mayıs															
Haziran															
Eylül															
Diz ağrısı															
Bel ağrısı															
Omuz ağrısı															
Boyun ağrısı															
Bilek ağrısı															

Hasta	Gittiği kaplıca	Şikayeti	Gittiği ay

YukselBozer@butundunya.com.tr

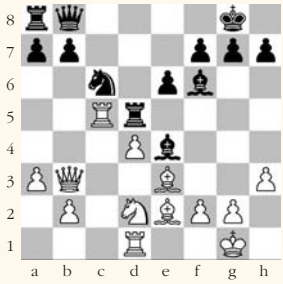

SATRAÇ

Mustafa Yıldız

SEÇME YARIŞMASINDA DÖRT BİRİNCİ

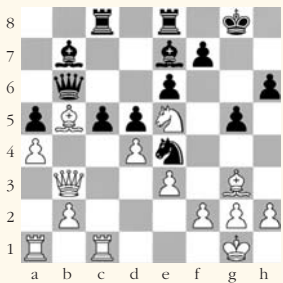
22-28 Şubat 2009 tarihlerinde Antalya Kemer'de 206 katılımcıyla 10 tur olarak yapılan 2009 Türkiye Satranç Şampiyonası Seçme Yarışması sonunda Serkan Köse, Barış Esen, Tufan Can Uzuner ve Umut Atakişi 8 puanla 1-4. dereceleri paylaştılar. Döner sistemle oynan Emektarlar Turnuvasını Salih Muratoğlu 7/6 puanla birinci bitirdi, Demir Büyüközkaya 7/5,5 puanla ikinci oldu.

Serkan Köse-Irmak Sipahioğlu, 5.8 B22

Sicilya Savunması Alapin devam yolundan gelen bu konumda siyahlar 20... Axd4 hamlesiyle başlayan 21. Fxd4 Fxd4 22. Axe4 Kxc5 23. Kxd4 hamlelerinin sonunda izole beyaz piyon ve bir kaleye karşılık iki alet verdi. Bunun yerine 20... Kxc5 21. Axe4 Kd5 devam yolu dikkate değerdi. Oyunda Beyazlar, taşlarının etkin konumundan yararlandı ve oyunu mat tehdidiyle kazandı.

Tufan Can Uzuner-Gökhan Narman, 8.8. A 85
Filini etkinleştirme savaşımı veren siyahlar, 51. hamlede onu beyazların filiyle değiştirme pahasına c8 karesinden f5'e getirdi. Ancak, bu hamle bir çifte vuruş ile alet kaybına neden oldu. 52. Ah4 1-0 Siyah, vezirini kaçsa bile filini kaybedecek.

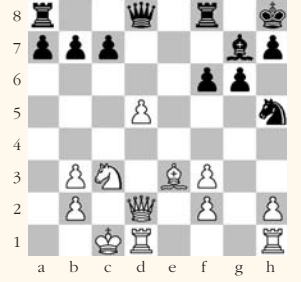

Barış Esen-Erhan Tanrikulu, 8.1 D 15

Beyazın vezir kanadındaki oyununa şah kanadındaki fili kovarak karşılık veren siyahların böylece şah kanadı da zayıflamış oldu. Beyaz hemen güçlerini şah kanadına aktararak oyunu kazandı: 21. Vd1 Ked8 22. Vh5 Şimdi tehlike büyük ve yakın. 22... Ad6 23. Ag4 Kf8 24. Fe5 Af5 25. Axx6+ Axx6 26. Vxx6 f6 27. Vg6+ 0-1 28. Fc4 hamlesiyle oluşacak tehdide karşı savunma yok.

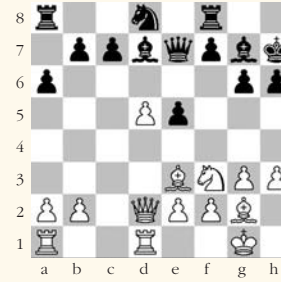
Arif Özyılmaz-Umut Atakişi, 5.10 D 91

Beyazın 16. hamlesinden sonraki konum: Beyazların b ve f dikeylerinde bingeç piyonları var. Siyahın her iki kanatta üçer piyondan oluşan sağlam piyon adacıklarına karşılık beyaz piyonlar paramparça... Tam dört adacıktan oluşan zayıf bir yapı bu. Atakişi, buradan sonrasını çok öğretici bir teknikle sürdürdü. Zayıflıkları taş üstünlüğüne, taş üstünlüğünü kesin kazanca dönüştürdü.

Demir Büyüközkaya-Salih Muratoğlu, 4, 2 E 63

1. c4 Af6 2. g3 g6 3. Fg2 Fg7 4. Af3 Demir Bey'in İngiliz açılışı oynama isteği rakibinin hamleleriyle Şah-Hint oyununa dönüştü Ac6 5. d4 d6 6. Ac3 O-O 7. O-O a6 8. h3 Fd7 9. Fg5 h6 10. Fe3 e5 11. dxe5 dxe5 12. Vd2 Şh7 13. Kfd1 Ve7 14. Ad5 Axd5 15. cxd5 Ad8 Bu atın geri çekilmesi siyaha 8. yatayda sorun çıkardı. Kaleler arası bağ koptu. 16. Kac1 Kaleler hemen açık hatlara! 16... Ke8 17. Kxc7 Bir piyon öne geçen Büyüközkaya, rahat bir konuma ulaştı. 17... Vd6 18. Kc4 Kc8 19. Kh4 Vf8 20. g4 f6 21. g5 fxe5 22. Axxg5+ Şg8 23. Ae6 Fxe6 24. dxe6 Ve7 25. Kg4 g5 26. h4 Axe6 27. hxxg5 hxxg5 28. Fxxg5 Vf7 29. Fd5 Vf5 30. Kg3Kc7 31. e4 Vf8 32. Şg2 Kf7 33. Kh1 Vc5 34. Fe3 Vb5 35. Kh6 Kd7 36. Khg6 Şf8 37. Kf3+ Kf7 38. Fxe6 Kxf3 39. Vd6+ Ke7 40. Şxf3 b6 1-0 Muratoğlu'nun turnuvada puan kaybı yalnız bu oyunda oldu.

PROBLEM

Alaikov, 1982

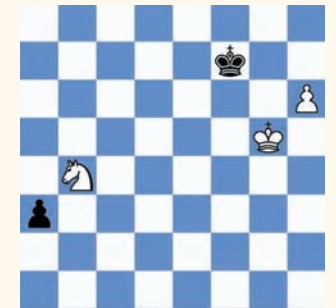

2 #

Çözümler 145'inci sayfamızdadır.

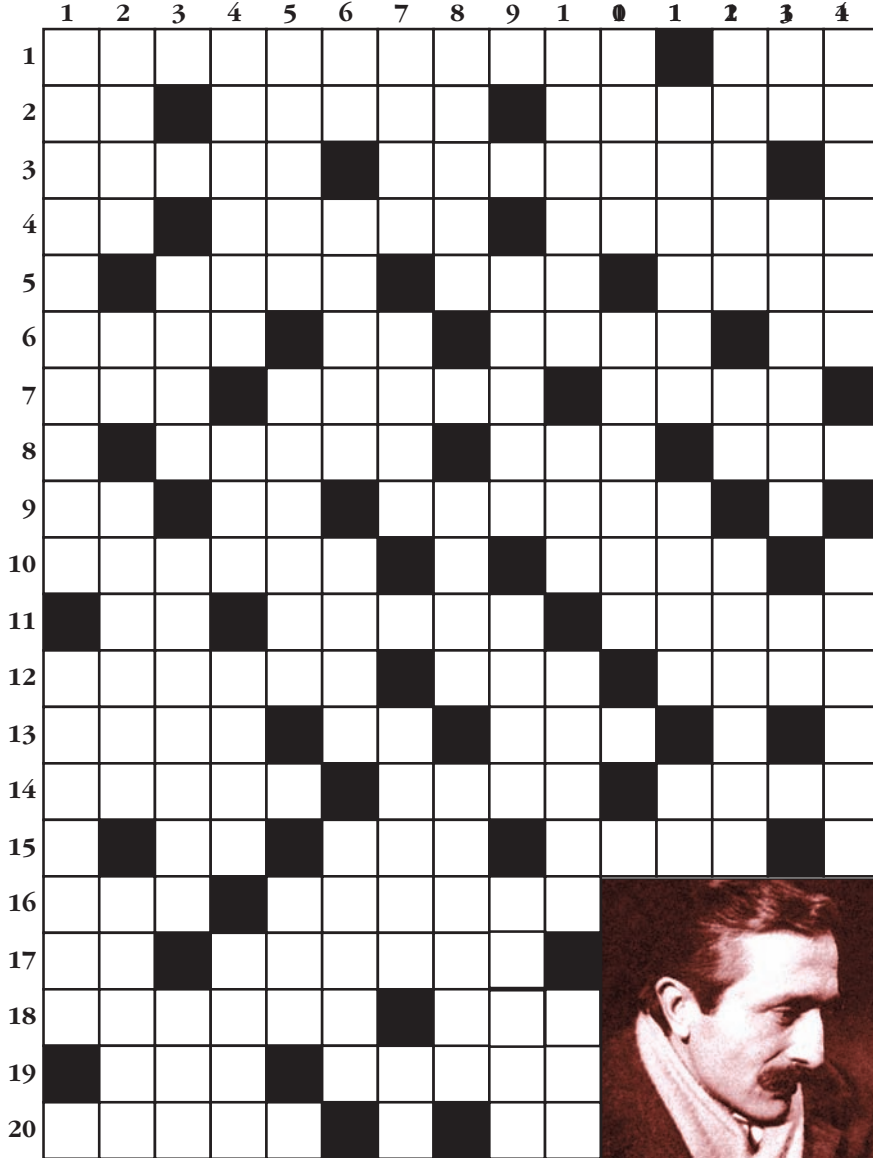
OYUN SONU

Grigoriev, 1933

Beyaz kazanır

MustafaYildiz@butundunya.com.tr

SOLDAN SAĞA: 1) "Bütün renkler aynı hızla kirleniyordu / Birinciliği beyaza verdiler" diyen fotoğraftaki şairimiz. - Dökme demir. 2) Kuzu sesi. - Ilıkla soğuk arası. - Bir cins iri at. 3) Noksan. - Bir şarkıda her kıtadan sonra tekrarlanan ve bestesi değişmeyen parça. 4) Eski Mısır'da güneş tanrısı. - Nobran, kaba. - Hekimlikte gaz söktürücü olarak yararlanan çok yıllık otsu bir bitki. 5) Yunanistan'da bir yanardağ. - Ege yığıdı. - Emanet, vedia. 6) Olumsuz, menfi. - Bir bağlaç. - "Oğuz" ("Tutunamayanlar"ın yazarı). - Bir nota. 7) Tibet öküzü. - "Bir Devrildi" (Musahipzade Celal'in bir yapıtı). - Bir zeytin türü. 8) Bir düşünceyi anlatan bir ya da birkaç cümlelik söz. - Ceylan. - Türkiye Kömür İşletmeleri'nin kısa adı. 9) Bir zaman birimi. - Bilgisiz kimse. - Karate, tekvando gibi sporların yapıldığı minder. 10) Askerin su kabı. - Kuru bütün yaprağını andıran kızılımsı kahverengi. 11) Lantanın simgesi. - Avrupa'da bir başkent. - "..... Ölüm" (Agahta Christie'nin bir yapıtı). 12) Giysilerin dik ve düzgün durması için kimi yerlerine özellikle yakalarına konulan sert, uzun çubuk. - Avuç içi. - İkamet eden. 13) Bir ay adı. - Saka Türkleri'nin ünlü destanı. - Yapma etme. 14) "Tombul Teyze"nin yaratıcısı olan karikatürcümüz. - Uzun ve ince bir yanış kayığı. - Tanrı. 15) Kimi yörelerde ayrına verilen ad. - En kalın erkek sesi. - Dişi deve. 16) Arka, geri. - Kötü bir etkiyi ya da sonucu başka bir etkiyle yok etme. 17) Molibdenin simgesi. - Marmara Denizi'nde bir ada. 18) Güney Afrika'nın en uzun nehri. - Güç. 19) Kars ilindeki ünlü harabeler. - Ahmak. 20) İti kat. - Bir cetvel türü.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) "Gençlik bir kitaptı, okuduk bitti / Canım bahar geçti çoktan, kış şimdi" diyen Fars edebiyatının rubailerıyla tanınan şairi. - İzmir'in bir ilçesi. 2) İnsanın düşünme, akıl yürütme, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlak. - Kiloamperin kısa yazılışı. - Dalkavuk. - Çingene. 3) Yeni karşısı. - Genelge. - Valide. 4) Belli belirsiz hissedilen hafif yel. - İri ve zehirsiz bir yılan türü. - Gırtlak. - Müsaade. 5) Yer, bulunulan yer. - Kömür ve yeryağından ısıtma işlemleri sonucu elde edilen koyu bir hidrokarbon karışımı. - Toprak Mahsulleri Ofisi'nin kısa yazılışı. 6) İridyumun simgesi. - Koyun ve keçiye verilen ortak ad. - Mersin ilindeki petrol rafinesi. - Genç, körpe. 7) Tırpana balığı. - Onaylama sözü. - Bilgiçlik taslayan. - Matematikte sabit bir sayı. 8) Gelenek. - Işığın yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam. - Soyluluk. 9) Ama, lakin. - Dinsel tören. - Doğu Anadolu'da bir nehir. 10) Gelirler. - Yazı. - Tipta ses yitimi. - Güreşte bir oyun. 11) Kemirgen bir hayvan. - Eski dilde gökyüzü. 12) Ölen kimsenin yakınlarına başsağlığı dileme. - Horozların kafasında bulunan kırmızı çıkıntı. - Yahya Kemal'in hece vezniyle yazdığı tek şiiri. 13) Buz üstünde kaymak için kullanılan ayakakbabı. - Litrenin eskiden kısa yazılışı. - Gemilerin açıkta beklemesi. 14) Küçük mağara. - Karagöz oyunu başladıktan sonra göstermeliği perdeden kaldırırken çalınan alet. - Yapısına girdiği sözcüğe çift anlamı katan bir önek. 15) Merhale, aşama. - Keman ve kemençe yayı. •

FilizOskay@butundunya.com.tr

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

MEŞRUTİYET, TEK PARTİ, ÇOK PARTİ HATIRALARIM, EŞİTLER EVİ, KÜÇÜĞE BİR DONDURMA

Meşrutiyet, Tek Parti, Çok Parti Hatıralarım (1908-1950)

Hilmi Uran

İş Bankası Kültür Yayınları

Kaymakamlık, mülkiye müfettişliği, valilik, milletvekilliği, siyasi parti yöneticisi olarak Osmanlı'nın son günlerinden cumhuriyetin kuruluş ve demokratikleşme sürecine en yakın noktadan tanıklık eden Hilmi Uran'ın anıları 50 yıl sonra okuruyla buluşuyor. Yurdun değişik kesimlerinde çalışırken gözlemlerini de yazan Uran, Atatürk'ün vasiyetine de dönemin adalet bakanı olarak tanıklık etti.

“Atatürk devrinde ve Atatürk'ün sağlığında yaşayıp da Atatürk'ün sofrasını bilmeyen ve onu

hiç olmazsa işitmemiş olan Türk aydını yok gibi bir şeydir. Atatürk daha ziyade geceleri ve mesai arkadaşlarını bir sofraya etrafında toplayarak çalışırdı. Bu çalışmaların sabahlara kadar devam eden, çok yorucu, çok yıpratıcı olanları ve tartışmalı geçenleri olurdu. Ulusal devrimlerimizin çoğu hemen hep bu sofraya etrafındaki tartışmalardan doğmuştu. (...) Hatta hükümet iç ve dış işleri yine bu sofrada konuşulurdu. Bu itibarla sofrada bugün dalciler ertesi gün tarihçiler, daha ertesi gün politikacılar veya imarcılar yer almış olurdu. Odanın bir tarafında duran karatahta ile yakınındaki zengin kütüphane sofrada geçen çalışmalarını daimi yardımcısıydı. (...) Atatürk'ün sofrası umumi karakteriyle bir bilginler sofrasıydı ve bu bilginler zaman zaman değişir, konuya göre yerlerini başkalarına bırakırlardı.”

Kitap, İzmir, Kars, Antalya ve

Adana illerine ilişkin önemli bilgiler içeriyor. Kitapta yer alan fotoğraflar kadar belgeler de dikkat çekiyor.

Küçük Şeyler 4 Eşitler Evi

Üstün Dökmen

Remzi Kitabevi

Son yıllarda Türkiye'de artan boşanmalar çığ gibi büyüyen parçalanmış ailelerin yarattığı bireysel ve toplumsal sorunlar karşısında bir şeyler yapılabileceğini düşünmekle kalmıyor. Yapıtlarının, kitabevlerinin raflarını dolduran çoğu çeviri kişisel gelişim kitaplarından farklı Türkiye gerçeğinden yola çıkıyor olması. “Küçük Şeyler” dizisinin dördüncü kitabı önemli bir iletiyi dillendiriyor:

“Bir aileyi, bir iş yerini, bir ülkeyi ve sonuçta bütün dünyayı baskının sömürünün hakim olduğu bir esirler evinden, dostluğun, iletişimin, empatinin, emeğe ve kişi onuruna saygının hakim olduğu bir eşitler evine çevirebiliriz.”

Yığınla atasözü, deyim ve yaşamdan örneklerle yalın ve anlaşılabilir biçimde toplum denen varlığı oluşturan hücreler olan ailelerin nasıl daha sağlam

ve sağlıklı duruma dönüştürülebileceğinin yollarını gösteriyor.

Küçüğe Bir Dondurma

Tuna Kiremitçi

Doğan Kitap

Baba ve oğul arasındaki ilişki konusunda aklından ve yüreğinden geçenleri satırlara döken yazar, hem kendisiyle hem de toplumsal baskının oluşturduğu gelenekle hesaplıyor. Bunu yaparken de kendisinin de bir baba olduğunu unutmadan oğluna da sesleniyor:

“Babalar oğullarını kendi içlerinde kalmış heveslere itmek istiyor. İpuçlarını da çaktırmadan bavlun içine koyuyorlar. Zamanı gelince oğullarına bırakıp babalar gibi çekilmek için hayat sahnesinden... Bunları yazarken üç kuşağın ortasında kalıyorum. Önümde deden, arkamda sen, aklımda Nâzım Hikmet'in dizesi:

“Ölmüş babamdan ileri, doğmamış çocuğumdan geriyim.”

(...) Bir çocuğun babasını ağlarken görmesi önemlidir. Devlerin ve kahramanların gözyaşları çok şey öğretir insana... Bir yaz günü tutar elimden götürürsün beni... Sonra Sevinç Pastanesinin önünde dururuz birden. Bir sana, bir de külahların yanında esneyen adama bakar ve derin bir nefes alıp şöyle deyiveririm:

“Küçüğe bir dondurma.” •

**BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR**
Gönderi: Aylin Arasıl

Diyaliz malzemelerinde kalite güvencesi.

Vaksan, ileri tıp merkezlerinin laboratuvar cihaz ve malzeme gereksinimleri için güvenilir çözümler üretiyor.

Vaksan, böbrek sağlık merkezlerinin

- Diyaliz Sarf Malzemeleri,
- Diyaliz Koltukları,
- Mikrovasküler Laser Dopler Perfüzyon Ölçme Cihazları

için dünyanın en iyi markalarıyla işbirliği yapmaktadır.

Vaksan, hizmet ve güvence önceliklerini Başkent Holding çatısı altında sunuyor.

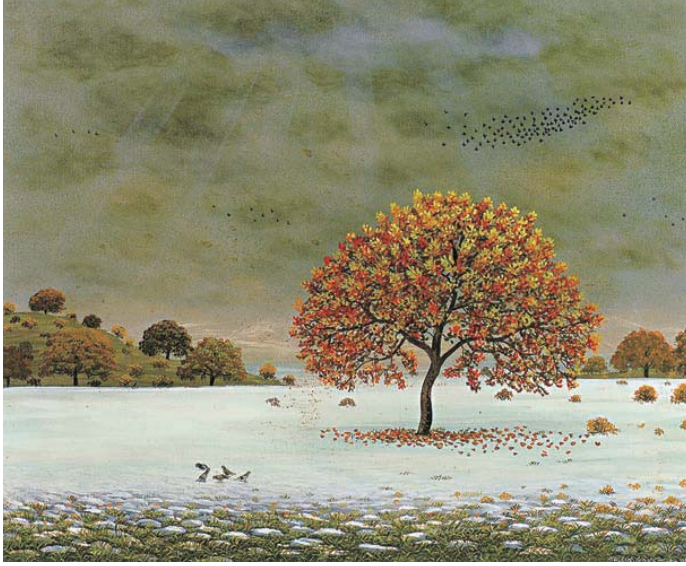

Vaksan Sağlık Tesisleri

Laboratuvar ve Sağlık Malzemeleri Tic. ve San. A. Ş.
11. Sokak No: 40 / 6, 06490 Bahçelievler Ankara
Tel: (0312) 221 01 72 - 223 51 43
Faks: (0312) 212 05 23
www.baskentholding.com.tr

TÜRK RESSAMLARI: YALÇIN GÖKÇEBAĞ

PEYZAJ

Yalçın Gökçebağ, 1944 yılında Denizli'de doğdu. 1955 yılında Isparta Gönenköy Öğretmen Okulu'na girdi. 1958 yılında İstanbul Çapa Resim Semineri'ne katıldı. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nden 1963 yılında mezun oldu. 1990 yılında ODTÜ Güzel Sanatlar Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı. İlk kişisel sergisini 1967 yılında açan sanatçı, yedisi yurt dışında olmak üzere toplam otuzbeş kişisel sergi açtı, çok sayıda karma sergiye katıldı. Sanatını doğadan bir senfoni olarak yorumlayan Gökçebağ'ın resimlerinde renk bütüne, ince fırça işçiliği renge egemendir. Ressam Yalçın Gökçebağ, ODTÜ'deki görevine devam etmektedir.

ISSN 1301-7608

